

IVS

CSÍKSZEREDA

2016

4.0 Verzió - HU

Szolgáltató: PLANIFICATIO DEZVOLTARE ŞI ENERGIE Kft.
adószám: 34307922
cégjegyzékszám: J19/96/2015
Csíkszereda, Kossuth Lajos utca 28/1

Vezető tervező: Csák László, PhD, FeRSA, PgDip

Szakértők: Ongjerth Richárd
Dalos Péter
András Zoltán, MA
Gáspor Gábor István, BA
Kelemen Gábor, MA
Makó Tünde, MA
Csizmás Ákos, MA

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	3
Vezetői összefoglaló.....	4
Városfejlesztési kihívások	6
Gazdasági kihívások	6
Társadalmi kihívások.....	26
Éghajlati kihívások.....	49
Demográfiai kihívások.....	59
Környezeti- Infrastrukturális kihívások	71
Összegzés	94
Gazdaság, foglalkoztatás.....	94
Társadalom.....	95
Környezet	98
Jelenlegi stratégiák és ágazati fejlesztéspolitikai dokumentumok	101
Helyi szint	101
Regionális szint.....	104
Nemzeti szint.....	105
Az IVS fejlesztési jövőképe és célrendszere	113
Csíkszereda jövőképe, az IVS átfogó célterületei.....	113
Fenntartható fejlődés	113
A kulcsfontosságú célterületek	113
A kulcsfontosságú célok és aktivitások ismertetése	115
Az egyes célok eléréséhez szükséges aktivitások.....	118
A tematikus célok eléréséhez szükséges aktivitások	118
Ütemterv	125
Tevékenységek.....	125
Intézkedések rendszere	126
Projekt portfólió.....	133
Megvalósítás, monitoring, értékelés	136
Intézményi megoldások	136
Cselekvési terv	139
Indikátorok.....	140
Partnerség.....	141
Egyeztetés	141
Részvétel	142

Vezetői összefoglaló

Versenyképes, vonzó Csíkszereda

Csíkszereda municípium – más romániai városokhoz hasonlóan – az egyébként sok szempontból hatékony fejlesztéspolitika ellenére is nehéz helyzetbe került. A globális, európai és az országos folyamatok nyomán a város gazdaságának legfontosabb mutatói romlanak, lakossága, humán erőforrása, munkavállalóinak létszáma – elsősorban a jelentős mértékű külföldi munkavállalás következtében – folyamatosan csökken. Mindebből az következik, hogy a város fejlesztése csak a helyi gazdaság és a társadalom együttes, összehangolt gyarapításával valósítható meg, amihez viszont a város vonzerejének lényeges növelése szükséges, Csíkszeredának ugyanis a jövőben az életviszonyok terén elsődlegesen a legnépszerűbb migrációs célterületet jelentő Nyugat-Európai nagyvárosokkal kell versenyképes alternatívát jelentenie, így ez a legfontosabb kihívást képezi.

Nem könnyíti meg a helyzetet az a tény sem, hogy az Európai Unió támogatáspolitikájából fakadóan a városfejlesztésre fordítható támogatások 2020 után – ma még ismeretlen mértékben – várhatóan csökkenni fognak, amely nem kedvező hatású Csíkszereda jelenlegi helyzetére nézve. Így Csíkszereda is meg kell találja a városfejlesztés azon módját, amely egyre inkább a támogatásokon kívüli eszközök felhasználásával valósítja meg a város vonzerejének lényeges növelését.

Ebben a prognosztizálható folyamatban a korábbi fejlesztési módszerek várhatóan meghaladottnak bizonyulnak majd. Megoldást a sokszereplős, integrált fejlesztéspolitika fokozatos érvényre juttatása hozhat, amely a rendelkezésre álló közhatalmi forrásokat úgy használja fel, hogy azok minél több, a közösségnek érdekében álló magánberuházást gerjesszenek, így megsokszorozva a források hatáskörét. Ehhez konkrét információkon nyugvó, tényleges társadalmi igényeket kiszolgálni kívánó tervezési eljárás szükséges, amely az ágazatilag elkülönült, térségi hatású megközelítési módot alkalmaz a hatékony továbblépés érdekében.

Ezt a munkamenetet követte az IVS tervezési folyamata azzal, hogy a munka reprezentatív háztartási felméréssel és részletes adatelemző munkával indult. A tények ismerete számos

olyan új információt hozott felszínre csíkszeredai gazdaság helyzetéről, a lakossági igényekről, a közlekedési szokásokról, amelyek megbízható alapot szolgáltatnak a jövőorientált megoldások számbavételére és megvalósítására.

Mivel a terv alapvető célja a jelenlegi kedvezőtlen folyamatok megállítása, és lehetőség szerinti megfordítása, a célrendszer központi gondolata a vonzerő növelése, a pozitív folyamatok beindításához szükséges módon és mértékben, többféle értelemben is.

Mivel a növekvő jóléthez gyarapodó gazdaságra van szükség, amely jól képzett munkaerő-kínálatot igényel, ez a Nyugat-Európaihoz viszonyítva versenyképes életkörülményeket tesz szükségessé a fiatal, mobilis lakossági rétegek számára úgy, hogy, a város az eddiginél is vonzóbb körülményeket kínáljon gazdasági, intézményi, környezeti és mobilitási tekintetben is. Ez viszont a jelenleginél magasabb gazdasági potenciált igényel, amely az integráltabb fejlesztési folyamatok összehangolt megtervezésével és megvalósításával hozható létre.

Ezért a terv célrendszere a korábbi terveknél erőteljesebb logika mentén, tudatosan a belső és a külső vonzerőt egyszerre növelő beavatkozások rendszerét hozza létre, a meglévő értékekre, a kialakult, bevált erőforrásokra alapozva. Ez a fajta sokrétű paradigmaváltás eredményezheti azt, hogy Csíkszereda a belső szükségletek kielégítése mellett olyan külső vonzerővel is bírjon, ami a külső erőforrások internalizálásával a korábbinál jelentősebb lendületet adhat a város nemzetközi szinten is versenyképes fejlesztésének.

2016. december

Városfejlesztési kihívások

Gazdasági kihívások

Csíkszereda gazdasági élete az utóbbi 10 évben az útkeresésről szólt, a csökkenő vállalkozói aktivitás nyomai a mindennapokban is tapasztalhatóak voltak, és emellett a statisztikai adatokban is tetten érhetőek. A különböző gazdasági érdekcsoportokkal készült célzott fókuszcsoporthoz megbeszélések is rávilágítottak olyan specifikus gondokra, amelyek a gazdasági terület komplexitására utalnak. Láthatóan nem csupán a 2008-as gazdasági válság miatt bekövetkezett visszaesésről van szó (számos mutató korábban indult csökkenésnek), hanem a gazdaság hatékonysági- versenyképességi válságáról, amely a privatizáció hajtotta fejlődés természetes gátjaként jelentkezett az ezredforduló első évtizedében. Az okok tehát szerteágazók, megtalálható közöttük a már említett versenyképesség és piacvesztés, az innováció alacsony foka, az oktatás, szakoktatás és a gazdasági élet összehangolatlansága, a munkaerőhiány és a nyersanyag drágulása is. A következmények viszont számottevőek: vállalkozások számának visszaesése, az üzleti forgalom csökkenése, a munkahelyek számának zsugorodása, amely a lakosság elszegényedését, a fogyasztás csökkenését, valamint és elvándorlást eredményezett.

Mindezekről kapunk részletesebb képet Csíkszereda gazdaságfejlődéséről készült elemzésünkben, a Listafirme.ro adatbázis és a Nemzeti Statisztikai Hivatal adatai alapján. Az adatokat minden esetben 2005-2014 közötti periódusban vizsgáltuk és számos esetben összevetettük más területi egységek hasonló értékeivel, rávilágítva az általános országos jellegzetességek mellett a helyi eltérésekre is.

Mindenekelőtt a Listafirme.ro adatbázis adatai alapján, az alábbi ábrán ábrázoltuk a vállalkozások számának változását. Ezen jól megfigyelhető a bejegyzett cégek számának mérsékelt (évi 5-9%-os) növekedése 2008-ig (2563 cég a csúcs), amelyet azóta egy hasonló mértékű csökkenés követett.

Ezt a csökkenést megtörte ugyan a 2011-2012 évben az Uniós források hajtotta vállalkozásalapítási láz, de ezek minden bizonnyal rövid életű próbálkozások voltak, mert a következő években ismét visszaesett a cégek száma és 2013-2014-re 2008-hoz képest több mint ötszáz cég tűnt el (22%-os csökkenés, mindössze 2001 vállalkozás volt regisztrálva). Az

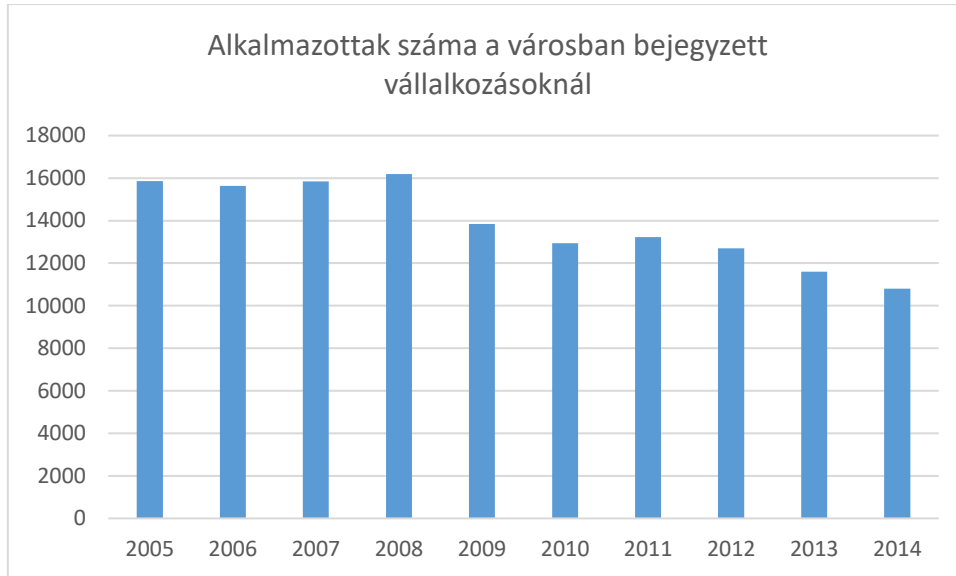
üzleti forgalom változásának adataiból látni fogjuk azt is, hogy nem csupán a vállalkozások, hanem az általuk reprezentált gazdasági teljesítmény is hiányzik.

Forrás¹

Hasonló helyzetet mutat a vállalkozásokban alkalmazottak statisztikája is. Ebben a tekintetben még kedvezőtlenebb a kép, ami a zsugorodást illeti, 2008-ig is állandó tömeget (kicsivel kevesebb, mint 16000 főt) foglalkoztatott a csíkszeredai gazdaság és ez 2014-re 10796-ra csökkent (33,3%-os csökkenés, 5396 munkahely tűnt el). Ebben a tekintetben még 2011 sem hozott lényeges változást, erősítve azt a feltételezésünket, hogy az ebben az évben tapasztalt növekedés csak a pályázati lehetőségek miatti vállalkozásbejegyzési rohamnak tulajdonítható (ebben az évben 207 céggel volt több, ami mindössze 290-nel több munkahelyet jelentett).

¹ Az IVS kidolgozása során kizárólag hivatalos, megbízható forrásból származó adatok kerültek elemzésre. A gazdasági adatokat a listafirme.ro licensze alapján használtuk. Minden egyéb statisztikai adat forrása a Nemzeti Statisztikai Intézet Tempo adatbázisa - utolsó frissítés: 2016. március.

Forrás: listafirme.ro adatbázis

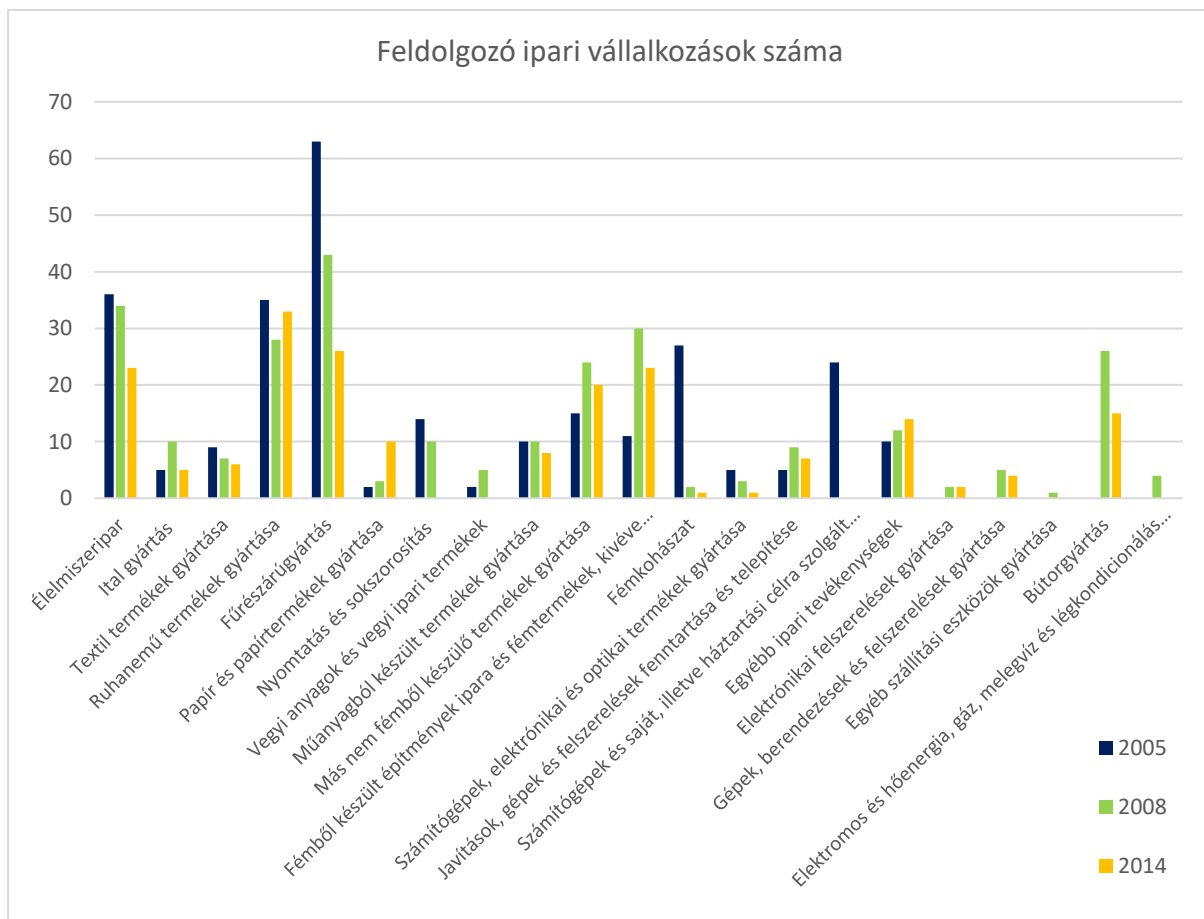
Ahogy az a fenti grafikonból is lekövetkeztethető (az alkalmazottak számának erősebb csökkenése) és az alábbi ábra is érzékelteti a leépülés nem csupán a vállalkozások számának, hanem a meglévő cégek zsugorodását is jelenti. Az ábrán a vállalkozások átlagos alkalmazott számát jelenítettük meg, ez 2005-től trendszerű csökkenést mutat, és rávilágít arra, hogy a problémák nem elsősorban a 2008 utáni időszaknak a termékei, hiszen már sokkal korábban indult a munkahelyek megszűnésének folyamata (minden bizonnyal versenyképességi okok miatt). 2005-ben még átlagosan 7,5 alkalmazottja volt egy csíkszeredai cégnek, 2014-re ez 5,4-re olvadt (28%-os csökkenés). Amint azt az alábbiakban részletesebben is látni fogjuk a munkahelyek tekintetében a legjelentősebb csökkenést az építőipar, a feldolgozóipar és az élelmiszeripar szenvedte el.

Forrás: listafirme.ro adatbázis

A feldolgozóipari tevékenységek (feldolgozóipar, élelmiszeripar, italgyártás, konfekció ipar, textilipar, faipar stb.) önmagukban 45%-ot veszítettek a foglalkoztatási szerepükből, az amúgy is zsugorodó megyei munkaerőpiacon. Ezt szemlélteti részletesebben a következő ábra. Kilenc év alatt 75 cég (-27%) és 2606 (-45%) munkahely tűnt el ezeken a területeken, ami a cégeknél alkalmazottak számának teljes város szintű csökkenésének majdnem felét jelenti (48%).

Az alábbi ábrán az is jól látható, hogy a feldolgozóiparon belül a városban a klasszikusnak tekintett tevékenységek szenvedték el a legjelentősebb visszaesést (faipar, élelmiszeripar, konfekció ipar). Ebben a három iparágban összesen 42 céggel kevesebb működött (-13 az élelmiszeriparban, -27 a ffeldolgozásban és -2 a készruha iparban) és 2511-el kevesebb alkalmazott dolgozik, mint 2014-ben.

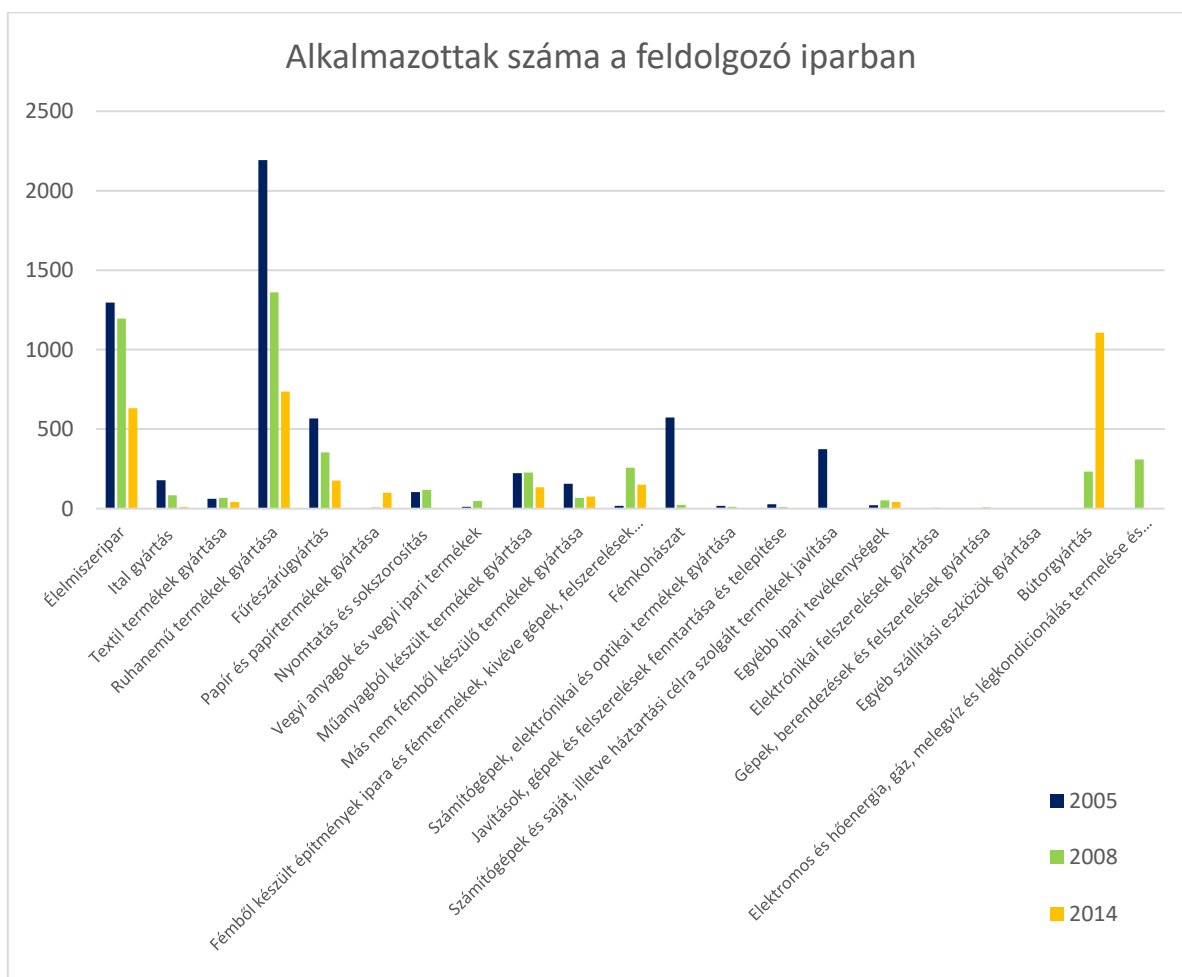

Forrás: listafirme.ro adatbázis

A legjelentősebb foglalkoztatók közül az élelmiszeripari alkalmazottak fele (51%), ruha iparban dolgozók 66%-a, a faipari munkások 69%-a „tűnt el” ebben az időszakban. Egyértelmű

tehát, hogy ezek az ágazatok súlyos válságba kerültek, aminek következtében alkalmazottjaik arra kényszerültek, hogy szakmát, munkahelyet vagy éppen országot váltsanak.

A feldolgozó ipar leépülésének folyamata tehát folyamatosan problémákat generál a város munkaerőpiacán, jelentős számú speciális ismeretekkel rendelkező, rugalmatlan ipari munkaerő válik feleslegessé, amely egyrészt gátolja a frissen végzettek munkába állását, másrészt szociális problémákat generál. Ezeknek az embereknek a felkészítése a munkahelyváltásra, szakismereteik fejlesztése stratégiai feladat. Az átalakulás alatt lévő helyi gazdaságban kulcskérdés a célzott és hatékony (szak)képzés, a munkaerő rugalmasságának növelése, az átképzés megszervezése.

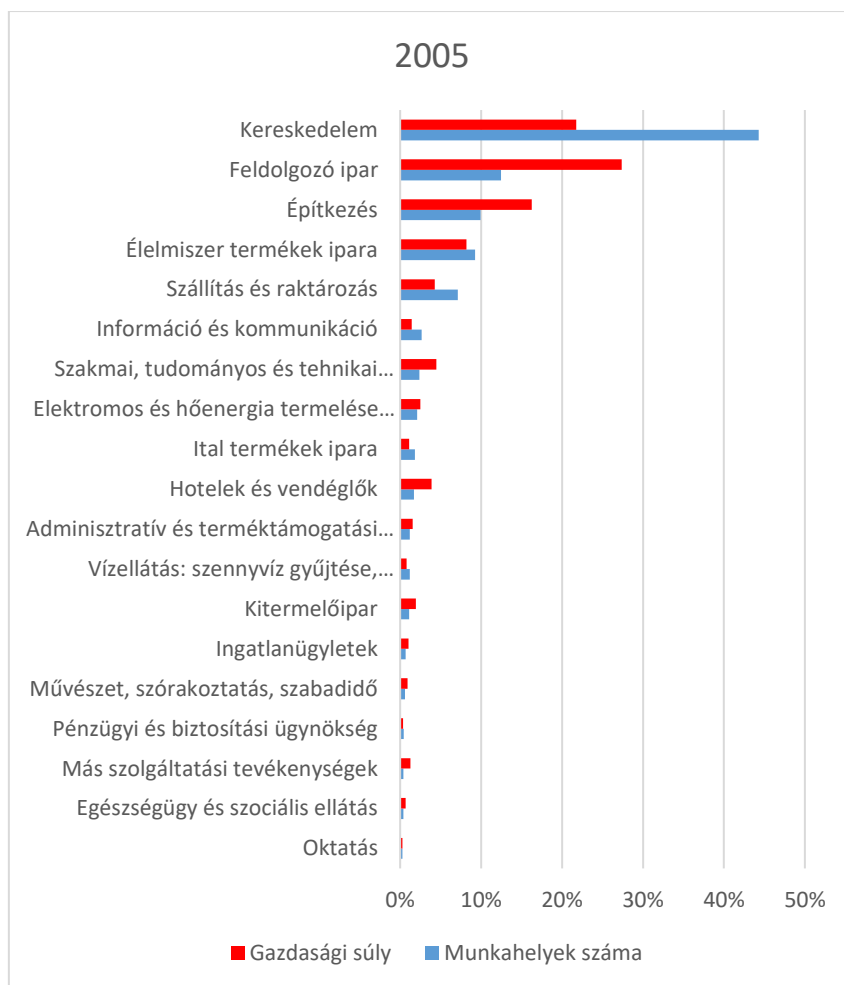

Forrás: listafirme.ro adatbázis

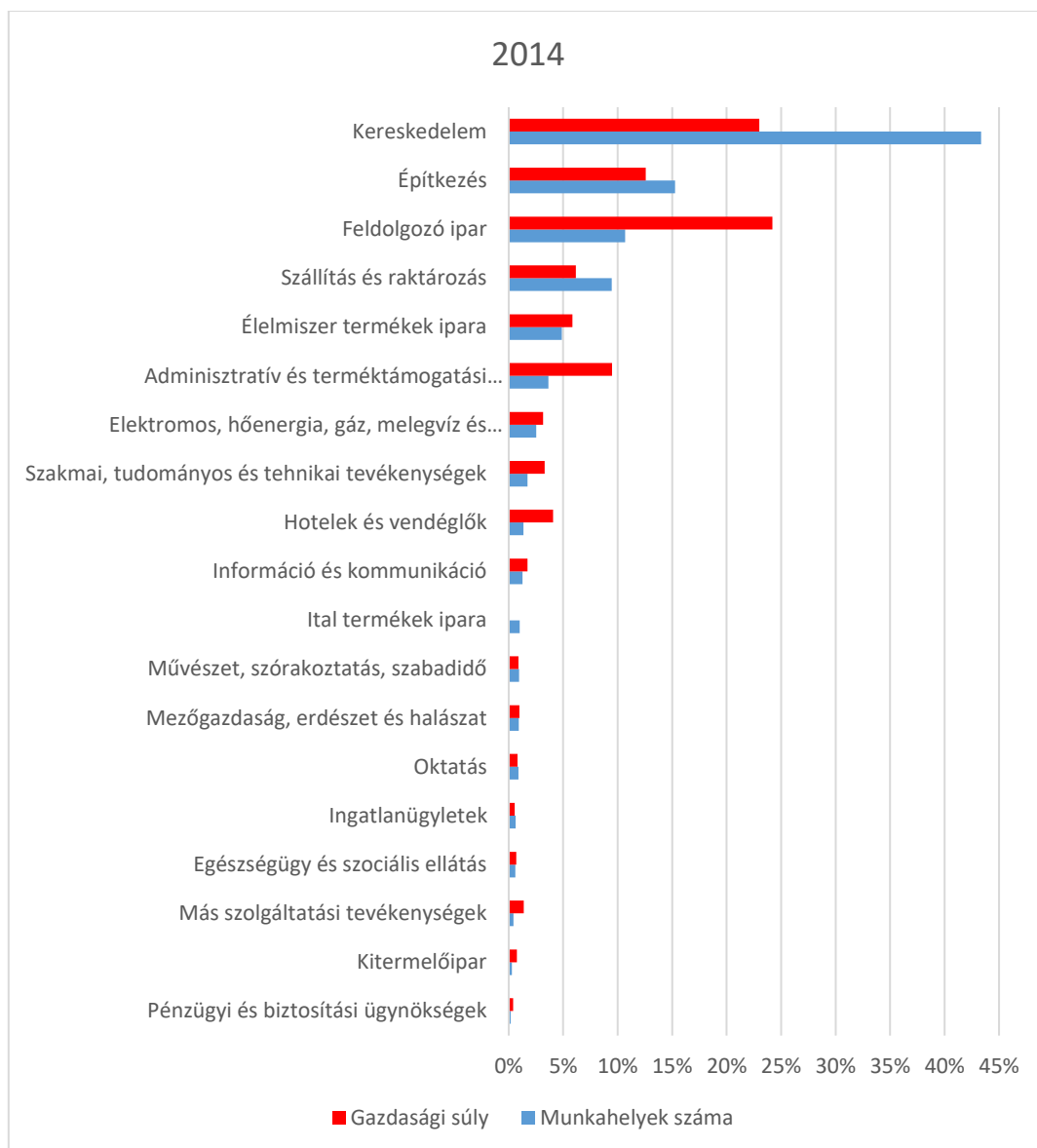
Ha azt vizsgáljuk, hogy a csíkszeredai gazdaság milyen irányba fejlődik, bizonyos ágazatokban minimális növekedést vehettünk észre. Elsősorban a kereskedelem és a szolgáltató iparágak foglalkoztatási súlyának minimális bővülése jellemző (amely azonban alig 1-2%, és az ipar visszaszorulásával természetesnek mondható), másrészt az adminisztratív szolgáltatások

(közvetítés, leasing stb.) aránya nőtt meg jelentősen a teljes foglalkoztatáson belül a vállalati szektorban (2005-höz képest 7,96%-kal). A feldolgozóiparban a vizsgált időszakban fejlődést mutat a papírgyártással kapcsolatos ágazat (93 új alkalmazott 2008 óta), a bútoriparban (874 új munkahely 2008 óta) és ide sorolható még a fémszerkezetek és fémtermékek gyártásában (133 új munkahely 2005 óta), pedig a 2008-ig terjedő időszakban bővült a foglalkoztatás (241 új alkalmazott), azóta csökkenés következett be (-108 alkalmazott).

Az alábbi ábrákon azt láthatjuk 2005 és 2014-re vonatkozóan, hogy az adott iparág milyen szerepet játszott a foglalkoztatásban (pirossal) és hogyan részesült a városban megvalósított üzleti forgalomból (kékkel). A fentebb már említett jelenségek mellett (feldolgozóipar csökkenő szerepe és az adminisztratív szolgáltatások növekedése) jól érzékelhető az ágazatok gazdasági súlya: a ranglista első helyén az üzleti forgalom tekintetében a kereskedelem áll, a második és harmadik helyen 2005-ben és 2014-ben is a feldolgozóipar és az építőipar. A kereskedelem azonban visszaszorult a harmadik helyre (2008-ban még a szállítás, raktározás is jobban teljesített), de még mindig a legnagyobb foglalkoztatónak számít a városban. A már említett élelmiszeripar gazdasági szerepének csíkszeredai visszaszorulása mellett megdöbbentő, hogy az információ-kommunikáció iparág is veszített jelentőségéből 2005-höz képest. Lényeges változás tehát nem történt Csíkszereda gazdaságszerkezetében, a zsugorodás szinte minden ágazatot érint és a struktúraváltás során leépülő ágazatok helyét nem vette át egyelőre olyan gazdasági tevékenység, amely képes lenne nagyobb számú foglalkoztatásra.

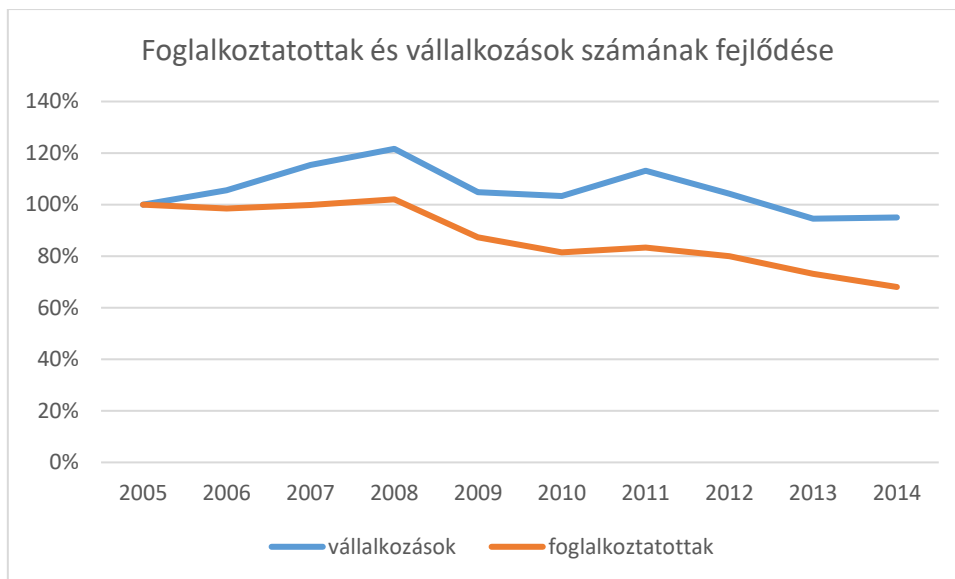

Forrás: listafirme.ro adatbázis

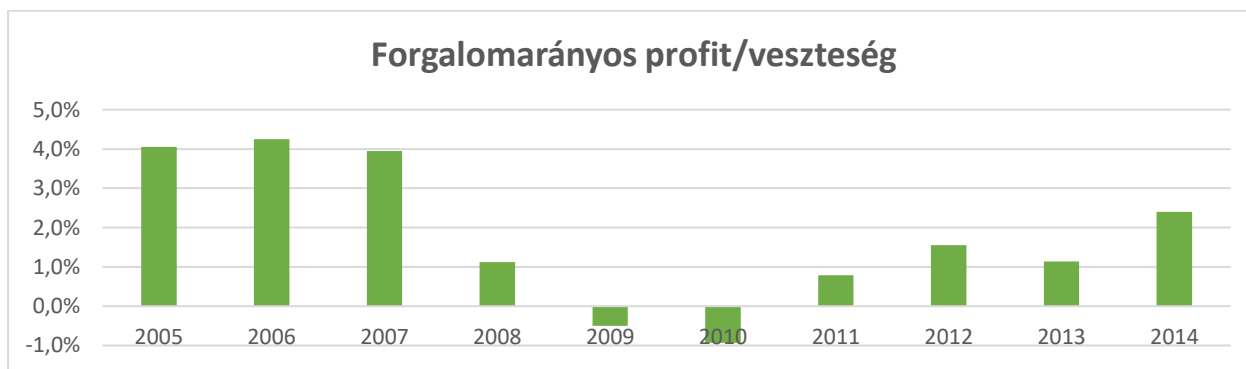
Forrás: listafirme.ro adatbázis

A cégek és az alkalmazottak számának vizsgálatához végezetül még egy ábrát bemutatunk, amely segítségével a 2005-ös értékhez képest vizsgálhatjuk a két adat éves változását. Érzékelhető, hogy a vállalkozások számának csökkenését jelentősen felülmúlja a vállalkozások munkahely ajánlata számának fogyása (-5% ill. -32% a teljes időszakot nézve). Évente átlagosan 500 munkahely szűnt meg a város cégeinél.

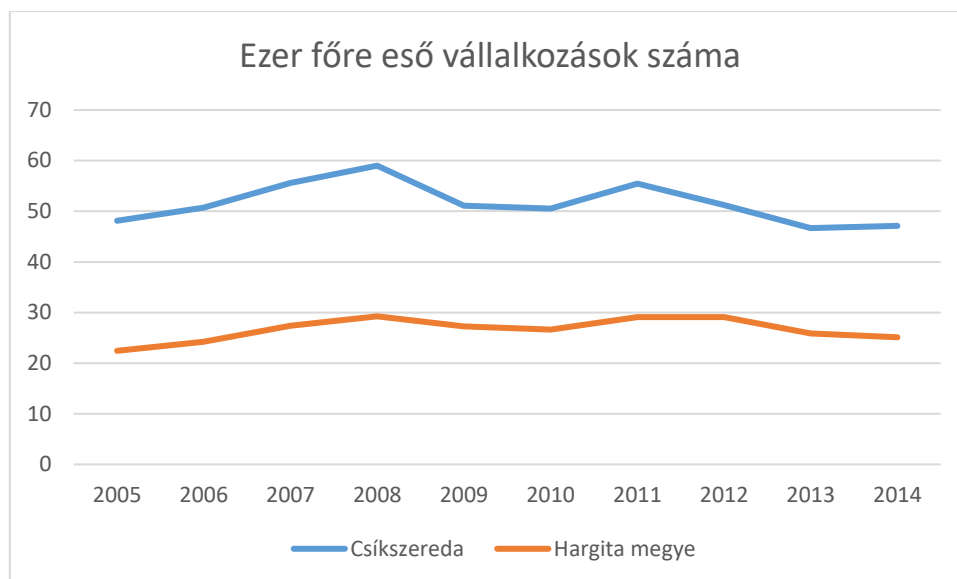
Forrás: listafirme.ro adatbázis

Az alábbi ábra a profit arányát ábrázolja a városban megvalósított üzleti forgalomhoz viszonyítva. 2008 előtt átlagosan 4% körüli profitot realizáltak a csíkszeredai cégek, és a gazdasági válság kirobbanása után maximum 1-1,5% volt, amely jelentős veszteséget jelent a helyi vállalkozói szféra számára. Egyedül az utolsó évben (2014) amelyről adatunk van emelkedett a profit aránya 2% fölé.

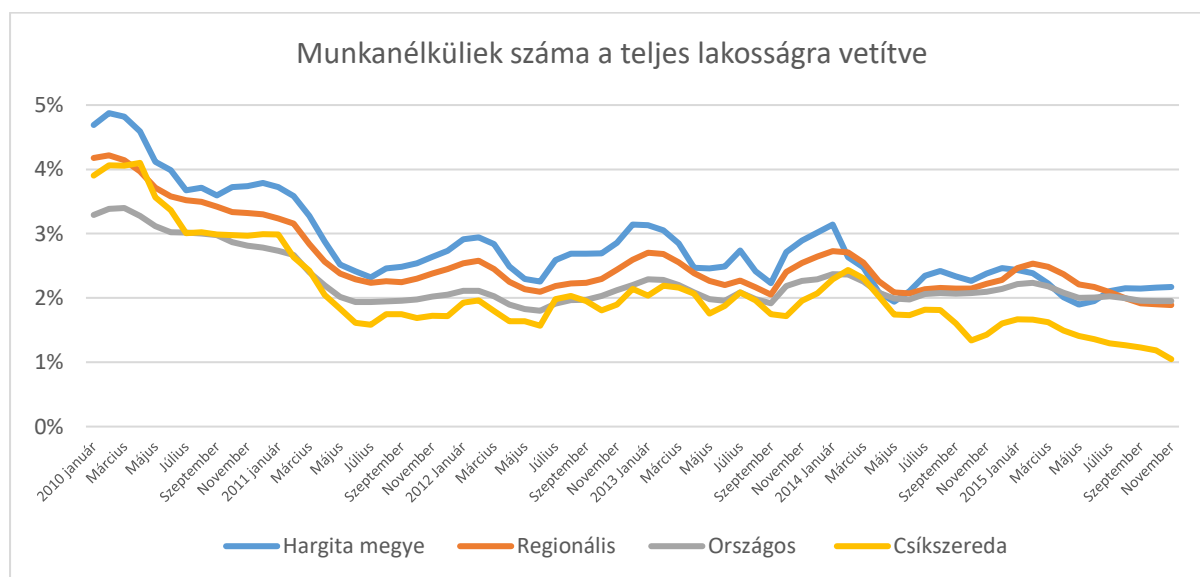
Forrás: listafirme.ro adatbázis

A következő ábra az ezer főre eső vállalkozások számának alakulását ábrázolja a megyei értékhez viszonyítva. A vizsgált időszak két végpontján, város esetében szinte teljesen azonos értéket figyelhetünk meg (48, illetve 47 vállalkozás/ezer fő), amely nagyjából duplája a megyei és országos átlagértéknek. A csúcserték „természetesen” a 2008-as évi (59 cég/ezer lakos). A megyei érték 22-25 vállalkozás/1000 lakos között mozgott az időszakban, amely megfelel az országos átlag értéknek (2013-ban 22 cég/ezer lakos volt Romániában a vállalkozássűrűség, ami alig haladja meg az EU átlag felét).

Forrás: listafirme.ro adatbázis és NSH Tempo adatbázis

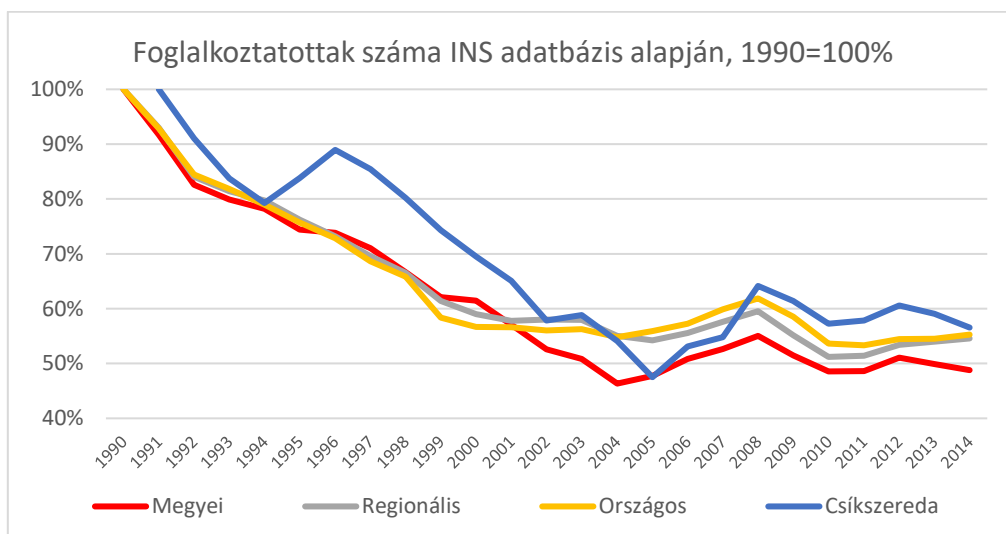
A munkaerőpiac legfontosabb adatait mutatjuk be a következőkben. A teljes lakosságra vetített munkanélküliek arányát és annak időbeli alakulását ábrázolja az alábbi ábra 2010 januárja és 2015 novembere között. A Csíkszeredára jellemző érték rendre az egész vizsgált időszakban a megyei, régiós és országos átlag alatt maradt, csökkenő tendenciát mutatott (átlagosan 2%-os értékkel) és a periódus végére az 1%-ot alig haladja meg.

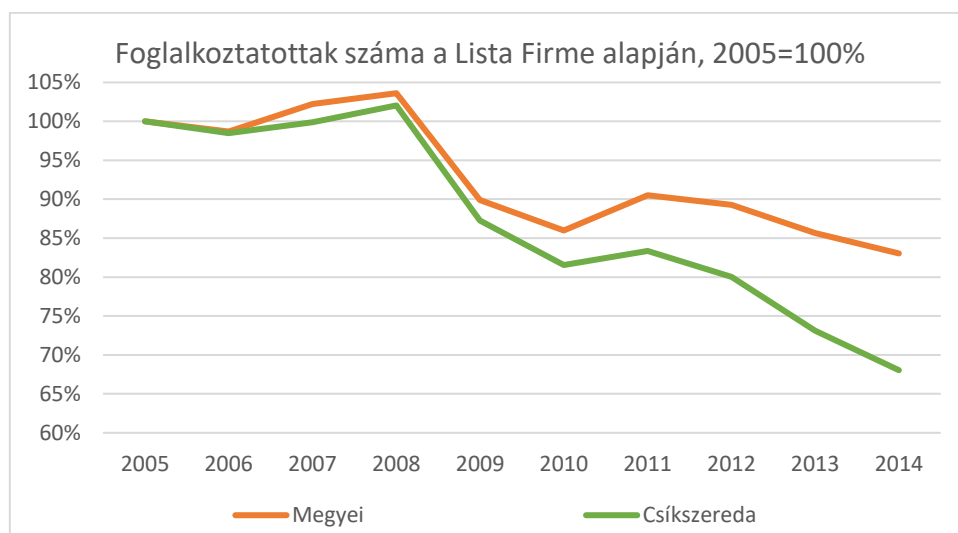
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az alkalmazottak számát tekintve a Listafirme.ro adataihoz hasonló mintázatot mutatnak a Nemzeti Statisztikai Hivatal adatai is (lásd alábbi két ábra). 1991 óta csökkenő trendet

figyelhetünk meg, amelyet két rövid növekvő periódus tört csupán meg (1994-1996-ig és 2005-2008-ig). Jelenleg csupán a kiinduló, rendszerváltás kori érték 57%-án áll az alkalmazottak száma, amely gyakorlatilag megegyezik a regionális és országos értékkel is, és a csökkenés aránya is hasonló. Sajnálatos viszont, hogy Hargita megyében összességében 8%-kal még jelentősebb az alkalmazottak számának csökkenése, ami azt jelenti, hogy a megyeszékhelynél is jelentősebb visszaesés tapasztalható a vidéken és a megye többi városaiban.

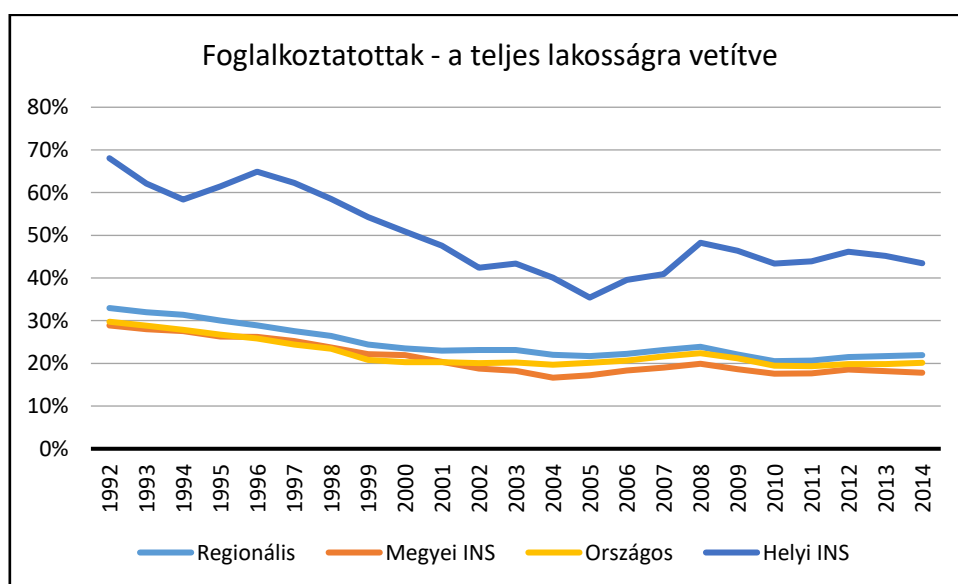

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Forrás: Listafirme.ro adatbázis

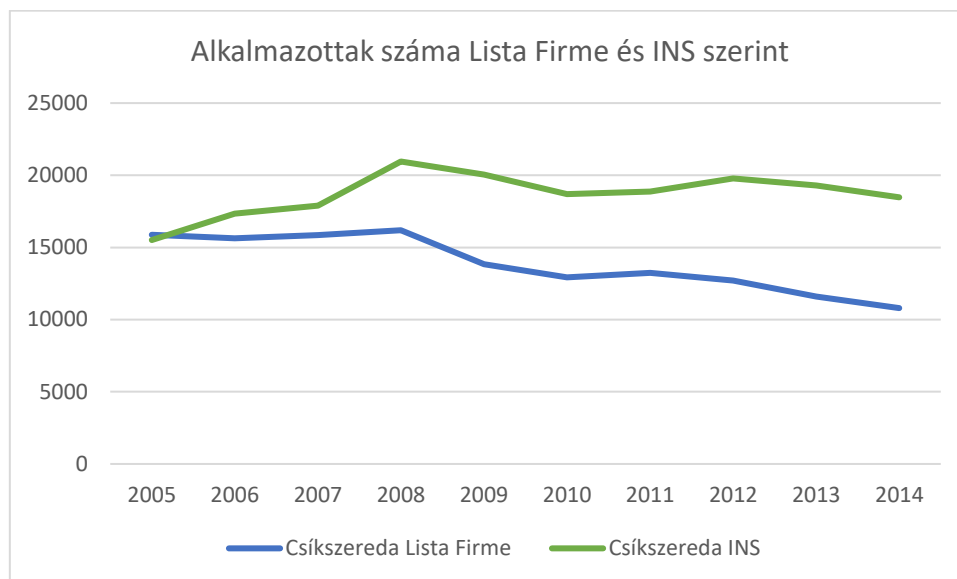
Az alkalmazottak mutatóit még egy utolsó megvilágításban vizsgálva az alábbi ábrán a teljes lakosságra vetített arányukat ábrázoltuk 1992 óta. Megfigyelhető, hogy Csíkszeredában hagyományosan magas a bérből és fizetésből élők aránya (alacsony a vállalkozó szellem és megyeszékhelyként jelentős a közszférában foglalkoztatottak tömege), mind megyei, régiós vagy országos összevetésben. Az arányokban bekövetkezett csökkenő trend viszont sokkal jelentősebb, mint ami a nagyobb területegységekben megfigyelhető volt azonos időszak alatt (1992-2014 között 15%-kal csökkent az alkalmazottak aránya a teljes népességből, a megyei, regionális és országos aránycsökkenés pedig 9-11%). Csíkszeredában az ezredforduló utáni gazdasági fellendülés (2005-ig) hozta a legkevesebb alkalmazottat (ekkor próbálkoztak a legtöbben saját vállalkozással – lásd vállalkozások számának alakulása fent), a gazdasági válság előtt már megfigyelhető volt egy visszatérés a biztonságosabb alkalmazotti státuszba, amely 2008-ban jelentősen felerősödött (összhangban az országos folyamatokkal).

Forrás: Listafirme.ro adatbázis, NSH Tempo adatbázis

Csíkszeredára jellemző említésre méltó jelenség, hogy a Statisztikai Hivatal által nyilvántartott alkalmazottak száma és a Listafirme.ro alapján nyert adatsor jelentősen eltért egymástól az utóbbi évtizedben (amely az alábbi ábrán szemléletesen látszik). Az adatok alapján feltételezhető, hogy a városban alkalmazotti státuszban dolgozó 18461 emberből nagyjából 8000 a közalkalmazott (2014-es adat) ez a helyzet 2008-2009 után alakult ki és fokozódott a jelenlegi arányokig. A torz foglalkoztatási szerkezet a megyeszékhelyi funkciók miatti közhivatali koncentráltság miatt jöhetett létre a válságot követő gazdasági zsugorodás (elsősorban a leépülő feldolgozóipar) okozta foglalkoztatási problémák „megoldásaként”.

Összefüggésben a megyei funkciókat leépítő politikai szándékokkal ez az adat meglehetősen borús képet fest a város foglalkoztatási potenciáljára és népességére vonatkozóan is.

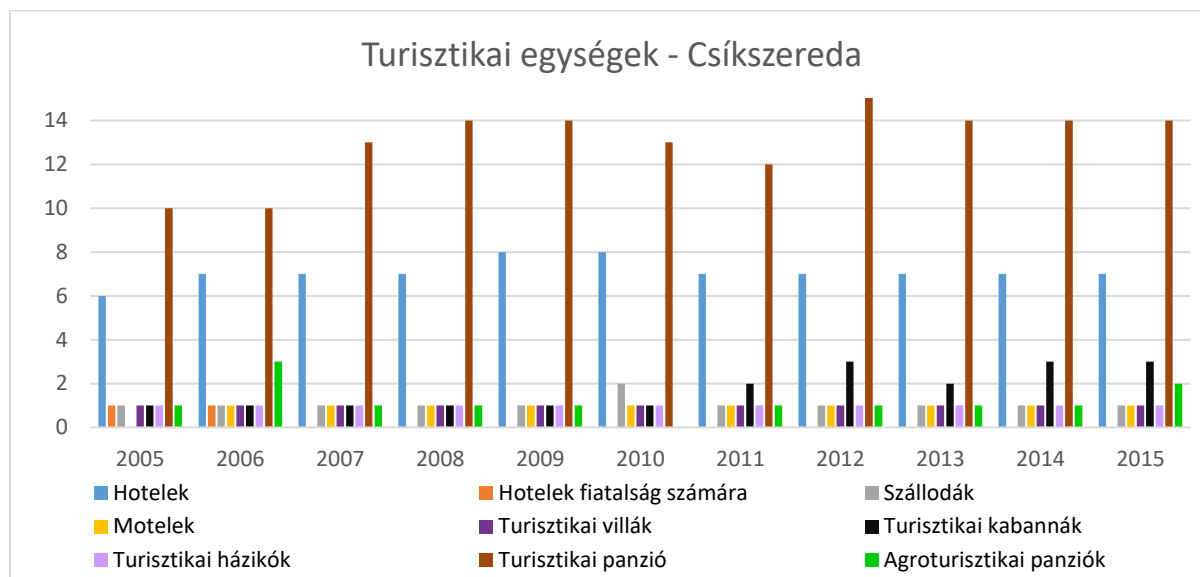
Forrás: Listafirme.ro adatbázis, NSH Tempo adatbázis

A csíkszeredai gazdaság statisztikai adatok alapján beazonosítható legfontosabb gondjai egyrészt az elhúzódozó ipari szerkezetváltás folyamata okozta komplex problémák, amely a munkaerő átképzése és rugalmasságának növelése sürgető feladatát jelenti, másrészt a vállalkozó szellem, a vállalkozások számának apadása, az induló innovatív vállalkozások gondjai átfogó inkubációs vállalkozástámogató politikai kialakítását igényli, amely növeli a város vonzerejét is a külső befektetők számára.

Turizmus

A gazdasági folyamatokról szóló elemzésünket a Csíkszeredában és egész Székelyföldön potenciálként kezelt turizmus adatainak bemutatásával zárjuk. Mint láttuk a vendéglátó cégek adatainak elemzésében a turisztikai vállalkozások sem mutattak lényeges fejlődést az utóbbi 10 évben (összhangban az országos folyamatokkal), gazdasági súlyuk 2008-ig némileg növekedett (1,7%-ról 2,7%-ra), de 2014-ben újra csak 1,34%-át valósítják meg a városban realizált üzleti forgalomnak. A szektor foglalkoztatási szerepe valamivel jelentősebb (4,06%), ez azonban alig több mint 400 főt jelent. A továbbiakban, a statisztikai hivatal adatai alapján ezeknek a megállapításoknak a megerősítését és árnyalását fogjuk látni. A turizmusnak jelentős potenciálja lehet, jelenleg nem tölti be viszont ezt a szerepet a régióban, de nem felel meg a közvélemény elvárásainak sem.

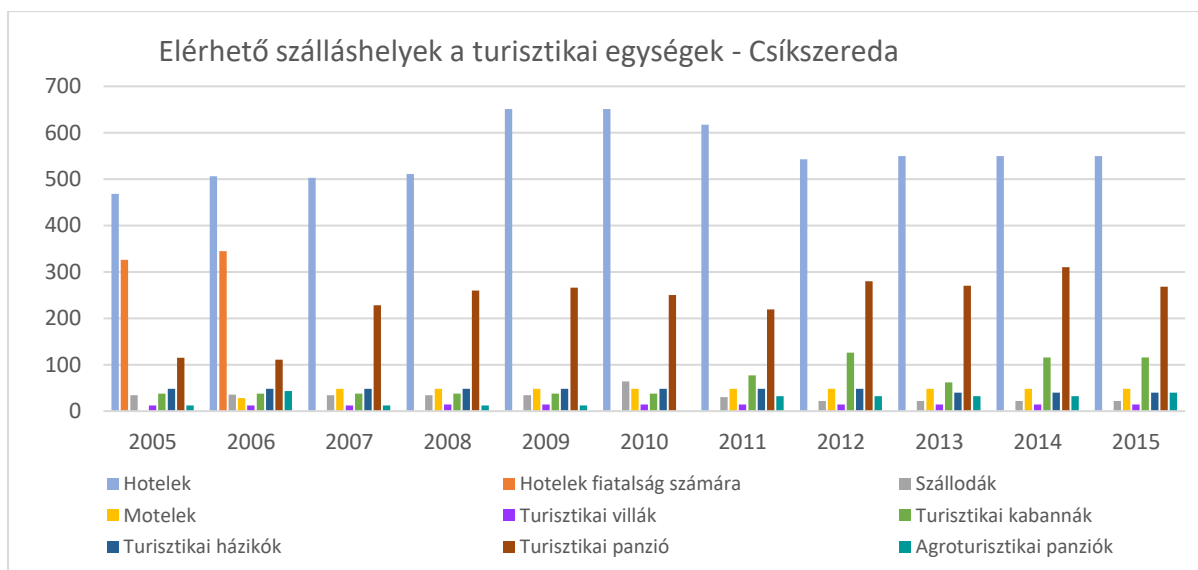
Ami a szállásadó infrastruktúrát illeti, a városban 2015-ben összesen 30 szállásadó helyet regisztráltak, ennek a több mint fele (16) panzió (amiből kettő agroturisztikai panzió), ezeken kívül működik hét hotel és három vendégház (cabana turistica), valamint egy kulcsos ház (vila turistica). Hotel és motel kategóriában a statisztika mindössze egyet-egyét tart nyilván, és kis házakból (bungaló) álló szálláshely is egy működik.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

2005 óta jelentősen nem változott a szálláshelyek struktúrája és száma sem, nem érzékelhető dinamikus befektetés a szektorban, amely valószínűleg a kereslet növekedésének elmaradásával magyarázható,

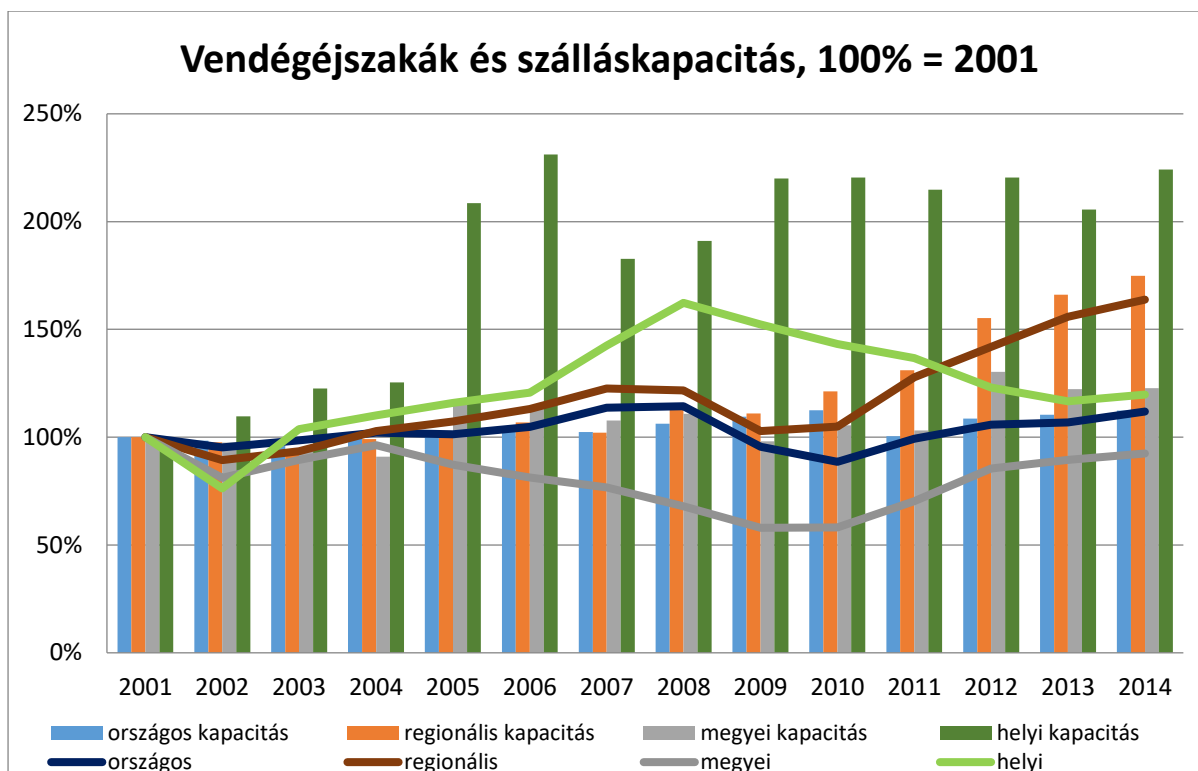
Az alábbi ábrán azt ábrázoltuk, hogy a fenti szálláskategóriákban hogyan alakul a rendelkezésre álló helyek száma. A teljes kapacitás mindössze 4%-kal bővült 10 év alatt, az elmúlt évben 1098 hely állt rendelkezésre a városba érkező vendégek számára. A csúcspont 2006 jelentette (1167) hely, amikor megszűnt az ifjúsági hotel típusú szállások egésze (345 hely). Említésre méltó fejlődést mindössze a vendégház (cabane turistiche) kategóriába tartozó szálláshelyek értek el a vizsgált időszakban (megháromszorozódott a helyek száma 38-ról 116-ra). A legfelső szálláskategóriában, a hotelekben található a vendégfogadó helyek több mint fele (550 szálláshely), emellett a panziók nyújtanak további 308 helyet (amiből 40 agroturisztikai panzióban található).

Forrás: NSH Tempo adatbázis

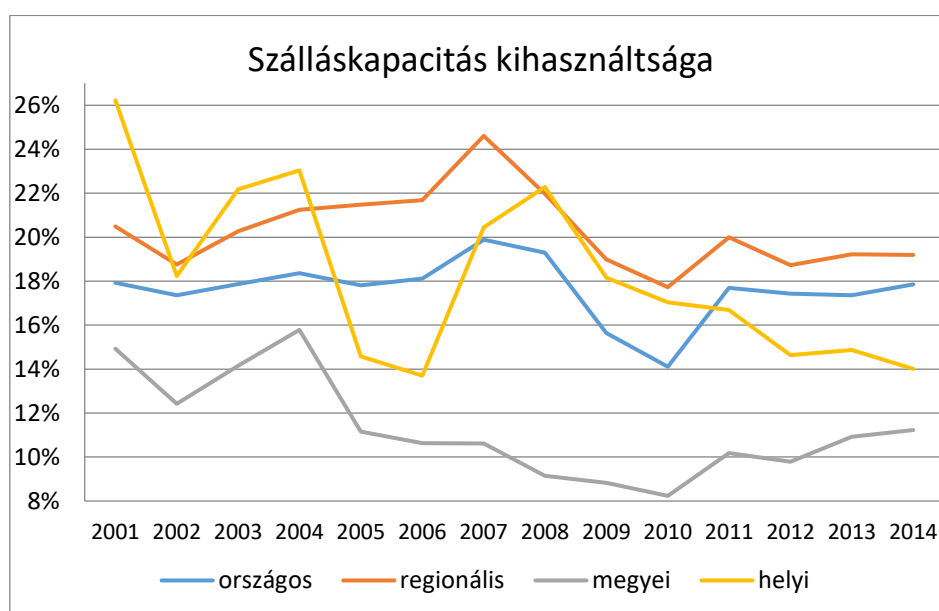
Együtt ábrázolva a vendégéjszakák számának és a szálláskapacitás alakulását 2001 óta (lásd alább), észrevehető, hogy az utóbbi bővülését nem követte a Csíkszeredában eltöltött turista éjszakák számának növekedése. Míg 2001-hez képest több mint duplájára nőtt a helyek száma, ehhez képest a látogatók alig töltenek több időt a városban ma, mint 15 évvel ezelőtt (19%-os növekedés a vendégéjszakák számában). Ebben a tekintetben is 2008 volt a csúcspont, aminek következtében bővült is a kapacitás, de a látogatók bővülésének üteme a következő időszakban elmaradt a korábbiaktól (a 2005-2006-os kiemelkedő kapacitásérték a csupán ebben a két évben a statisztikában megjelenő ifjúsági hotelnek volt köszönhető).

Amennyiben a vendégéjszakák bővülésének országos, regionális és megyei adatát összevetjük a városra jellemző folyamattal, azt vehetjük észre, hogy ellentétben a helyben tapasztaltakkal mindhárom magasabb területi szinten 2010 óta bővül a turizmus (regionális szinten majdnem 60%-kal), viszont a Hargita megyei regisztrált vendégéjszakák száma hosszú visszaesést követően (2004-2009) még mindig nem érte el a 2001-es szintet. Fontos észrevenni, hogy a visszaesés itt sem a válsággal kezdődött (megyei szinten).

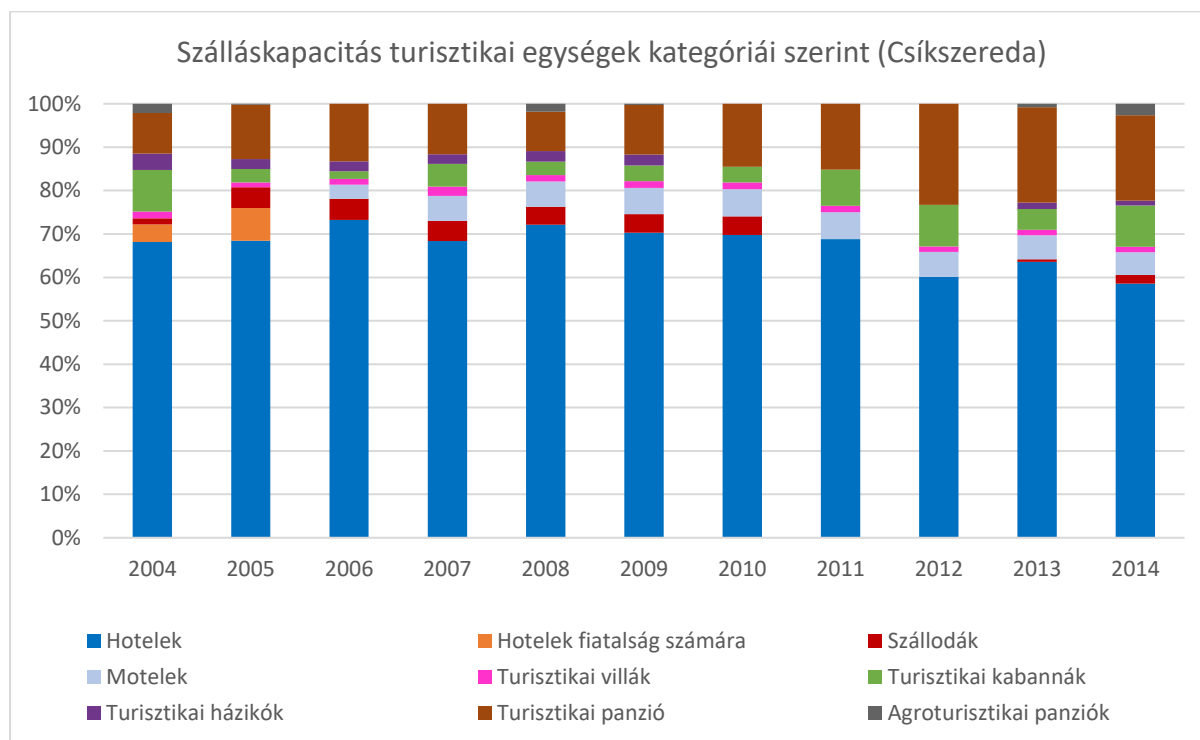
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Folytatva a gondolatmenetet fontosak tartottuk azt is megvizsgálni, hogy hogyan alakul a szálláskapacitás kihasználtsága. Helyi szinten 14-26% között mozgott a vizsgált időszakban, az átlagos kihasználtság 18,3% volt. Ugyanez az érték megyei szinten mindössze 11,3%, régió szinten 20,3%, országosan pedig átlag 17,6% volt a vizsgált időszakban. A Központi régió tehát habár országosan a jól teljesítő turisztikai régiók közé tartozik, ez sajnos nem elsősorban Hargita megye és Csíkszereda vonzerejének köszönhető.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

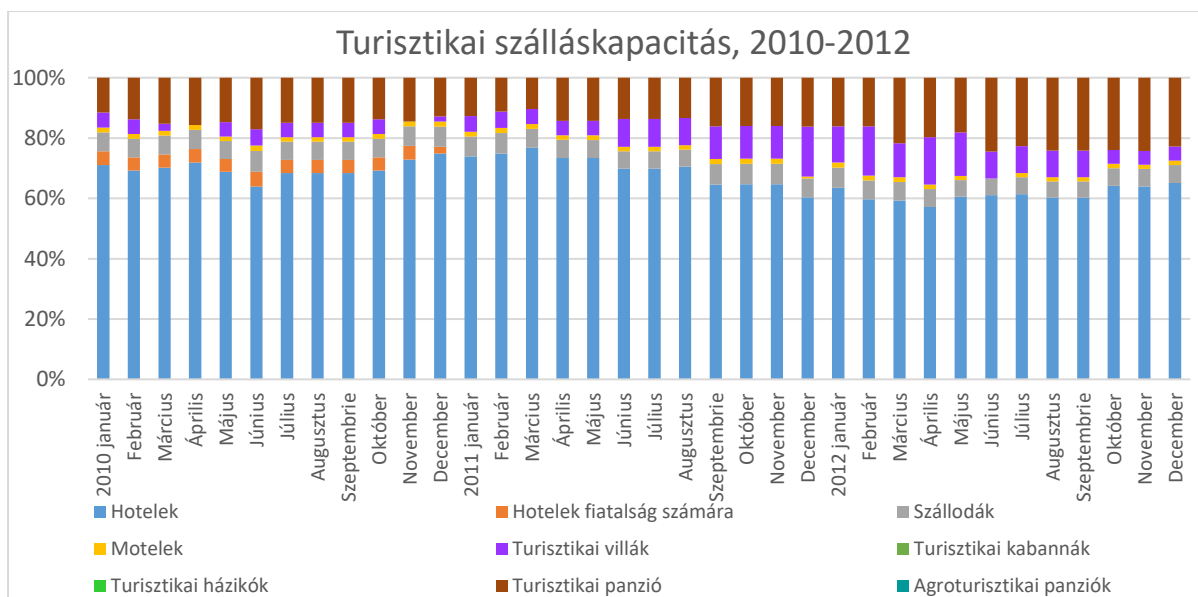
Az alábbi ábrán bemutatott működő szálláskapacitás abban különbözik a fentiekben már tárgyalt szálláskapacitástól, hogy a rendelkezésre álló ágyak és az éves nyitvatartási napok szorzatát összegezi.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

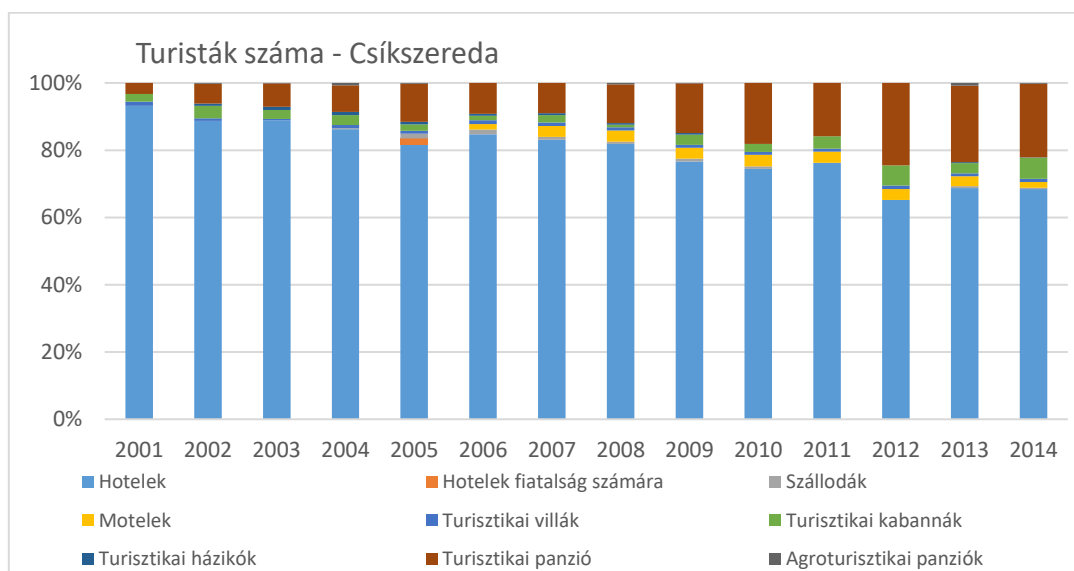
Az eddigi megállapítások mellett kiemelhető a panziók arányának növekedése 2004 és 2014 között.

Az alábbi ábrán kirajzolódik az a jellegzetesség, hogy a panziók főként a nyári hónapokban tartanak nyitva, télen a hotelek, motelek és vendéglők szálláskapacitása áll inkább rendelkezésre.

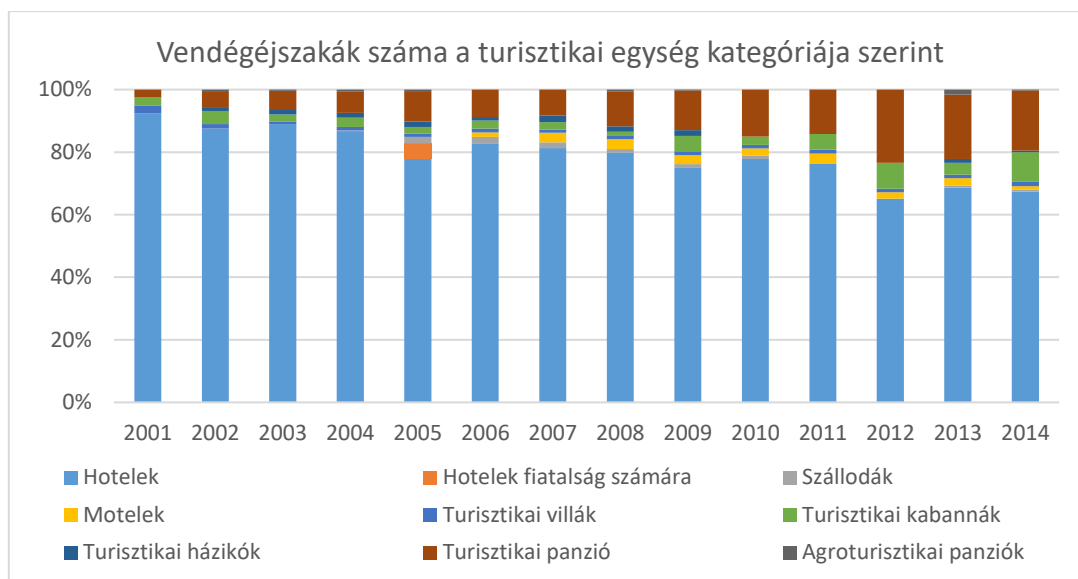

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A bővülő kapacitásnak köszönhető, hogy a Csíkszeredába érkező turisták növekvő aránya száll meg panzió típusú vendéglátóhelyen és arányaiban nő az ezeken a szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma is. Az érkezések és vendégéjszakák számából kitűnik, hogy az átlagos tartózkodási idő mindössze 2,5 nap, és ez az érték stabilan jellemző a helyi turizmusra, nem mozdult el jelentősen sem lefele sem felfele az utóbbi 15 évben (lásd alábbi ábrák).

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A város turisztikai képéhez egy utolsó adalékként ábrázoltuk a turistaérkezések évszakonkénti szóródását is 2010-2015 közötti évekre. Egyértelmű a helyi turizmus erős szezonalitása, a nyári szezon kiugró értékei mellett télen jóval kevesebb a vendég, ezzel magyarázható, hogy néhány panzió télen nem tart nyitva (lásd turisztikai kapacitás havi eloszlása fent).

A fenti statisztikai adatok kiegészülve Csíkszereda és környéke turisztikai kínálatával rajzolják fel nekünk a város turisztikai profilját, amely jelenleg inkább a kihasználatlan potenciálokról szól. A vendégforgalom jelentős része a pünkösdi Csíksomlyói Búcsú időpontjában látogatja meg városunkat és megfigyelhető egy másik csúcspont az augusztus 20. előtti időszakban (az augusztus eleji Városnapok idején). Ez a három hónap tehát valójában a székelyföldi turisztikai

szézon, ősztől tavaszig ugyanis felére apad a városunkba érkező szállóvendégek száma. Fontos adalék, hogy a vendégek többsége Magyarországról érkezik és jelentős a rokonlátogatások aránya is, amely nem jelenik meg a turisztikai szálláshelyek adataira építő statisztikákban, de figyelembe kell venni, mert bizonyos fokú keresletet támaszt a csíkszeredai kulturális szolgáltatások iránt. A Hargita megyére jellemző turizmus egésze hasonló mintázatot mutat a megyeszékhellyel, a kínálat főként az alacsony költségű falusi turizmus, kaland turizmus és a vallási turizmus elemeiből áll (ez utóbbi lényegében a Pünkösdi búcsúra korlátozódik). Jelenleg ez a programkínálat széttöredezett, hiányzik a térség és város jól meghatározott arculata, stratégiája, és az azt következetesen menedzselő turisztikai szervezet. A céltudatos városmarketing nem csak turisztikai szempontból járna előnyökkel. Stratégiai szempontból fontos a város összehangolása a nemzetközi hálózatokkal, amelyek fontos információs csatornát jelentenek városfejlesztési tudástranszfer, valamint új finanszírozási megoldások szempontjából is, emellett pedig Csíkszereda gazdasági-üzleti szférája is profitálhat belőle (innováció, partnerek, know-how, piacok, beszállítók stb.).

Társadalmi kihívások

Kultúra

A Csíkszereda etnikai összetétele a 2011-es népszámlálási adatok alapján (amely szerint a városnak 38.966 lakója van) 78,5% magyar, 16,8% román és kb. 1% roma nemzetiségű. Fontos meghatározója az emberek identitásának, hogy a város és környéke vallásfelekezeti szempontból római katolikus többségű (70,8%). Ennek megfelelően a katolikus egyház több oktatási-kulturális intézményt is működtet Csíkszeredában, amely otthont ad térségi egyházi szervezeteknek is (Római Katolikus Segédpüspöki Hivatal, Hargita és Kovászna Megye Ortodox Püspöksége vagy a Csíksomlyói Ferences Kolostor). Ezek az intézmények vallási tevékenységük mellett egyre jelentősebb közösségfejlesztési, nevelési-oktatási, művészeti és szociális munkát is kifejtenek, amit jelentős fizikai és humán infrastruktúrájuk alapoz meg. Az egyházi, főként római katolikus rendezvények meghatározó jelentőségűek a város életében (például a Csíksomlyói Ifjúsági Találkozó), ezek közül kiemelkedik a Pünkösdi búcsú Csíksomlyón, amelyről már nemzetközi szintű rendezvénynek tekinthető és vallási vonatkozásokon is túlmutató társadalmi eseménnyé vált.

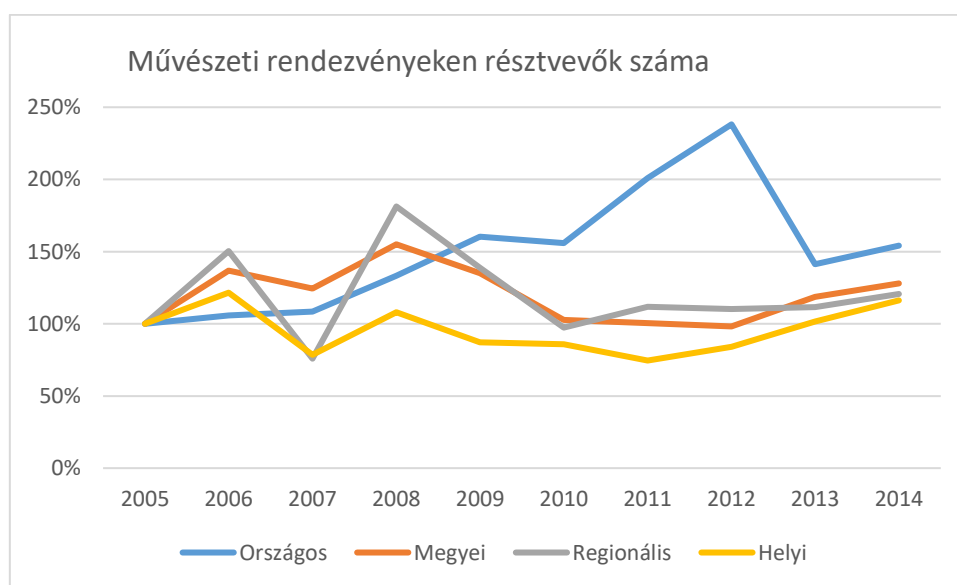
Csíkszereda a Székelyföld egyik legjelentősebb kulturális központja. A városi kulturális intézményeknek a városkörnyék, és bizonyos tekintetben az egész megye kulturális igényeit is szolgálnia kell. A város kulturális szférájának szereplői között megtalálhatóak a Csíkszereda Polgármesteri Hivatala által működtetett és támogatott kulturális intézmények, megye szintű intézmények, és számos civil szervezet, egyesület valamint alapítvány is. Ezen felül részt vesz a város kulturális életének alakításában, rendezvények támogatásában a Magyar Köztársaság Csíkszeredai Főkonzulátusa is.

A Polgármesteri Hivatal a városi kulturális intézmények munkájának szervezésére és koordinálására Kulturális Irodát működtet, saját kiadványai, rendezvényei gondozására pedig létrehozta a Csíkszereda Kiadóhivatal nevet viselő alárendelt intézményét. A kiadó gondozásában jelenik meg az Origo című, havonta megjelenő ingyenes kulturális programfüzet, valamint Csíkszereda évkönyve és egyéb kulturális kiadványok is.

A csíkszeredai kultúra központi szereplője a Csíki Játékszín. Az 1999-ben létrehozott, önkormányzati tulajdonú színház látogatottsága az utóbbi egy évtizedben fokozatos fejlődést mutatott, mind az előadások számát, mind a nézők és a bérletesek számát tekintve. A színház-

fogyasztás növekedése az intézmény pozitív megítéléséből eredhet, amelynek valós hozzájárulása van a város polgárai magasabb életminőségéhez. A Játékszín székhelye és csíkszeredai előadásainak helyszíne Városi Művelődési Ház, amely felépítése akusztikai szempontból nem ideális és a technikai felszereltsége is hagy kívánnivalót maga után. A közelmúltban a város tulajdonába került Szakszervezetek Művelődési Háza nagy potenciállal rendelkező fontos kulturális helyszín, amely jelenleg időszakos jelleggel szolgál otthonául nagyobb kulturális eseményeknek.

A csíkszeredai lakosság kultúra fogyasztási kedve 2008 óta csökkenő tendenciát mutat, amelyet elsősorban a Csíki Játékszín nézőszáma határoz meg. A legutolsó két évben - amelyre adataink vannak – növekedett csak újra a 2005-ös érték fölé a közönség száma (16%-kal), amely megegyezik a megyei és regionális változásokkal. Országos szinten ettől eltérően a trend 2012-ig jelentős növekedést mutatott.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

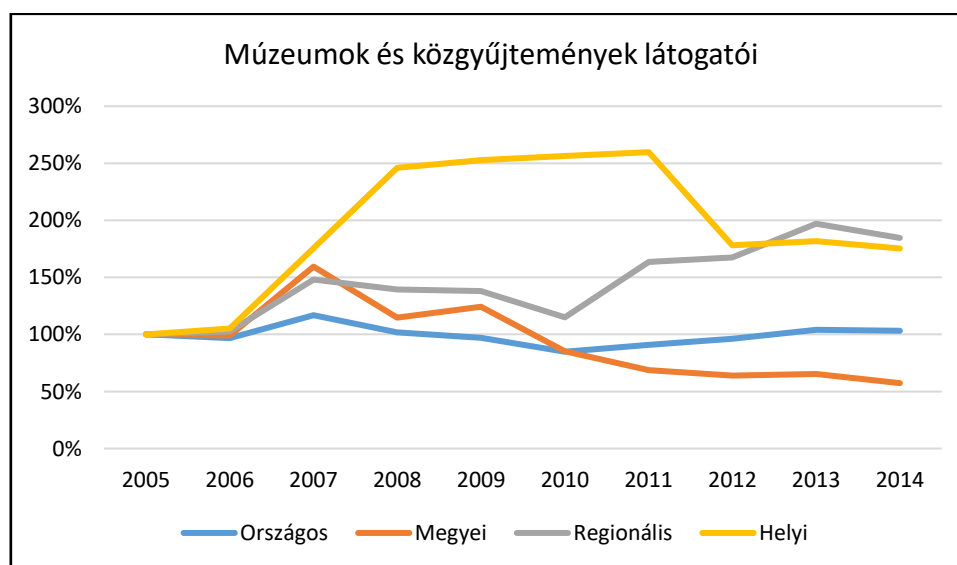
A hagyományos kulturális intézmények számát tekintve jelenleg (2014) 22 könyvtár tartanak nyilván Csíkszeredában, 2006 óta –az országos trendhez hasonlóan– 13 nyilvános könyvtár szűnt meg a városban. Hosszú évek után 2012-ben a Kájoni János Megyei Könyvtár új, korszerű épületbe költözhetett, amely az egyik leglátogatottabb kulturális intézménye lett a városnak.

A kulturális intézmények harmadik csoportjába a múzeumok, kiállítótermek tartoznak. Csíkszereda legjelentősebb kiállító terme, a város jelképértékű épületében, a Mikó-várban működő Csíki Székely Múzeum kiállító terme.

Az önkormányzati finanszírozásban működő Csíki Székely Múzeum gazdag néprajzi, képzőművészeti, régészeti-történeti, természettudományos, egyházművészeti és könyvrégiség gyűjteménnyel rendelkezik. A múzeum kezelésében működik Zsögöd városrészben a Nagy Imre Galéria és emlékház, valamint a Tusnádi Borvízmúzeum.

A Múzeum és a Mikó-vár helyszínül szolgál számos egyéb rangos rendezvénynek időszakos kiállításnak, könyvbemutatónak, tudományos előadásnak, konferenciának, koncertnek, és szabadtéri színházi előadásnak is. Ezek közül kiemelkedik az 1980-tól nyaranta megrendezésre kerülő Régi Zene Fesztivál. A múzeumi és közgyűjtemények száma az utóbbi 10 évben nem változott, három intézmény működik a városban.

A nagy volumenű időszakos kiállítások a Múzeum látogatottságát 2007-2011 között jelentősen megemelték, 2005-höz képest 2,5-szörösére nőtt a kiállítások megtekintőinek száma. A következetesen szervezett és magas szakmai színvonalú kiállításoknak köszönhetően a múzeum iránti érdeklődést sikerült a 2006-ig tapasztalt másfélszeresén tartani 2013-2014-ben is, miközben Hargita megyében 2009 óta folyamatos a gyűjtemények látogatottságának csökkenése (gyakorlatilag megfeleződött a múzeumi látogatók száma -lásd alábbi ábra). Ez tehát kiemeli a csíkszeredai, és elsősorban a Csíki Székely Múzeum kiállításainak teljesítményét.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A megye és egész Székelyföld kulturális életének központi szereplője és szervezője a nemzetközi elismertségnek örvendő Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes. A több mint három évtizedes múltra visszatekintő társulat 1990 óta működik hivatásos kulturális együttesként. Az együttes évente több mint 60 előadást tart a Városi Művelődési Házban. Erős és szervezett a népi és vallási kulturális hagyományok őrzése a városban (táncegyüttesek, kórusok), amelynek kiemelkedő rendezvénye a minden évben július első szombatján megrendezett Ezer Székely Leány Napja.

A kulturális és művészeti élet utánpótlását szolgálja a Hargita Megyei Művészeti Népiskola és a Nagy István Művészeti Szakközépiskola. Rendszeres komolyzenei koncerteket a városban a Csíki Kamarazenekar rendez, saját művészgárdával és vendég zenekarok bevonásával.

Csíkszereda legnagyobb kulturális rendezvényhelyszínei a két jelentős intézményt, a Csíki Játékszínt és a Hargita Székely Nemzeti Együttesnek otthonául szolgáló Városi Művelődési Ház (befogadóképesség: 400 fő) és a Szakszervezetek Művelődési Háza (befogadó képesség: 724 fő). Utóbbi épületben kiállításokat, találkozókot, könyvbemutatókat és vásárokat is szerveznek.

További, kulturális tevékenységet kifejtő intézményeket, egyesületeket és rendezvényeket magukba fogadó épületek: Kriterion Ház, Tanulók Háza, Miron Cristea Kulturális Központ, Jakab Antal Tanulmányi Ház, Csíksomlyói Multifunkcionális Központ, KALOT ház.

Az empirikus adatgyűjtés (fókuszcsoporthoz interjúk, strukturált interjúk és közvélemény-kutatás) alapján a tömegkultúra, a szabadidő eltöltésének szegényes kínálata jellemzi Csíkszeredát, amire főként a fiatalok panaszkodnak és hozzájárul a migrációs hajlandóságukhoz (lásd demográfiai kihívások fejezetet).

A mozi tevékenysége 2006 óta szünetel, habár az épületet korszerűsítette a város és egyéb kulturális rendezvények megrendezésére is alkalmassá vált.

A könnyűzenei koncertek a Városnap hétvégéjén sűrűsödnek (augusztus első hétvégéje), évközben helyszínei kisebb vendéglátóegységek, amelyek az ifjúság spontán kulturális-szórakozási helyszíneivé váltak, rugalmasságuknak köszönhetően különböző típusú rendezvényeket, előadásokat, kiállításokat és vásárokat is rendeznek.

Említésre méltó, hogy mindössze két olyan szervezet jelenik meg a statisztikában, amely előadások vagy koncertek szervezésével foglalkozik a városban – Hargita megyében

mindössze hat ilyen szervezetet találunk. Megoldásra váró hiányosság a városban a jórészt alulról jövő elkülönülő kezdeményezésekből felépülő kulturális élet mozaikszemeinek összehangolása, szinergiáinak jó kihasználása és professzionális marketingje.

Műemlékek

Csíkszereda gazdag műemlék épületekben, amelyek többsége közösségi-kulturális használatban van, és turisztikai vonzerőt is jelent a városnak. Számos épület felújításra került a közelmúltban Európai Unió és városi költségvetési forrásokból.

A városfejlesztési szempontból is fontos műemlék épületeket az alábbi táblázatban foglaltuk össze. A Petőfi utca 38. szám alatti épület a B-kategóriás műemléki besorolási jóváhagyásra vár. Megjegyzendő, hogy sok magántulajdonban lévő épület van a helyi jelentőségű műemlékek listáján, ezek viszont nem szerepelnek az alábbi táblázatban.

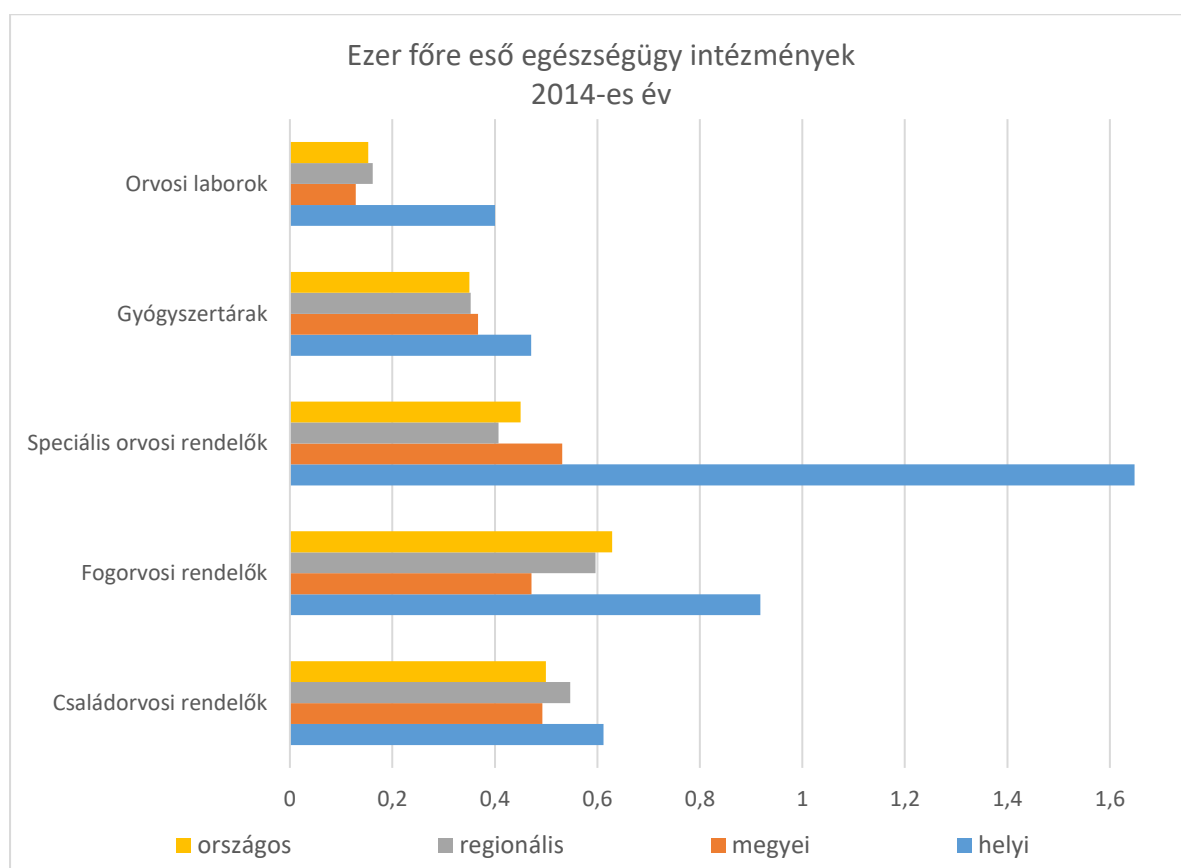
Megnevezés	Tulajdonos	Rendeltetés/funkció	Állapot
Mikó vár	Városi tulajdon	Csíki Székely Múzeum, kiállító és rendezvénytér	Felújítva 2012-ben
Szent Péter és Pál templom	Egyházi tulajdon	Templom és plébánia	Felújítás alatt
Városháza (Egykori Vármegyeháza)	Városi tulajdon	Polgármesteri Hivatal	Homlokzat felújítás 2000-ben.
Zakariás ház	Magántulajdon	Nincs	normális
Mikó udvarház	Magántulajdon	Fűrészáru	Nem megfelelő
Szentháromság templom	Egyházi tulajdon	Templom	Nemrég renoválva
Szentkereszt templom	Egyházi tulajdon	Templom	megfelelő
Román Nemzeti Bank Épülete	Állami tulajdon	Állami Számvevőszék épülete	felújított
Régi Sörgyár	Magántulajdon	Nincs	rossz
Márton Áron Főgimnázium	Egyházi tulajdon	Márton Áron Főgimnázium és Segítő Mária Líceum	Renoválva és korszerűsítve 2012-ben
Törvényszék	Állami tulajdon	Megyei Törvényszék	Renoválva 2005-ben
Fül-orr-gégészeti és fizioterápiás kórház	Megyei tulajdon	Megyei kórház részlegei	Megfelelő
Fertőző kórház	Egyházi tulajdon	Megyei kórház részlegei	Nagyon rossz
Kalot Ház	Egyházi tulajdon	Caritas, Kalot	Megfelelő

Ferences kolostor épületegyüttes	Egyházi tulajdon	Templom és bazilika	Megfelelő
Hármas oltár	Egyházi tulajdon	Zarándokhely	megfelelő
Csíksomlyói volt Katolikus Gimnázium	Csíki Magánjavak		Megfelelő
Nagy Imre emlékház	Városi tulajdon	Múzeumi raktár	Rossz
Pál Gábor ház	Magántulajdon	Magyar Köztársaság Csíkszeredai Főkonzulátusa	Felújítva

Egészségügy

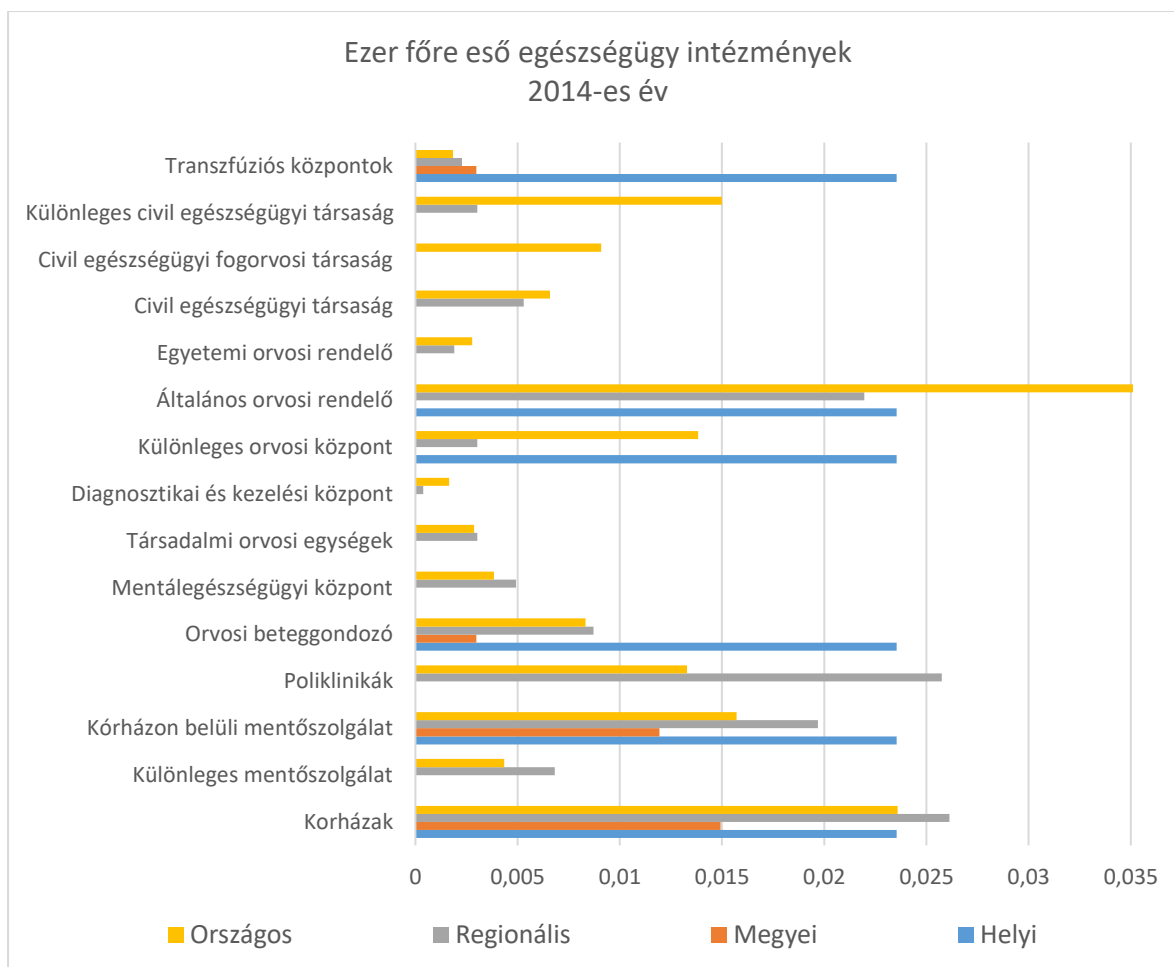
Csíksereda helyzetét bemutató részben a közösségi és szociális kihívások alatt tárgyaljuk az egészségügyi, oktatási és szociális ellátórendszer jellemzőit a statisztikai adatok tükrében. Ehhez illesztjük majd hozzá a fókuszcsoportos megbeszélésen feltárt további gondokat és erősségeket.

Csíksereda, mint megyeszékhely jól ellátott egészségügyi szolgáltatásokat illetően. A megyei kórház nyújtotta infrastruktúrára számos szolgáltatás épül rá. Első ábránkon az látható, hogy az ezer főre jutó egészségügyi egységek száma minden alaptípusban meghaladja az országos átlagot. A városban találhatóak orvosi laboratóriumok, szakorvosi rendelők, fogorvosi és családorvosi szolgálatok, illetve gyógyszertárak az országos átlagnál magasabb számban.

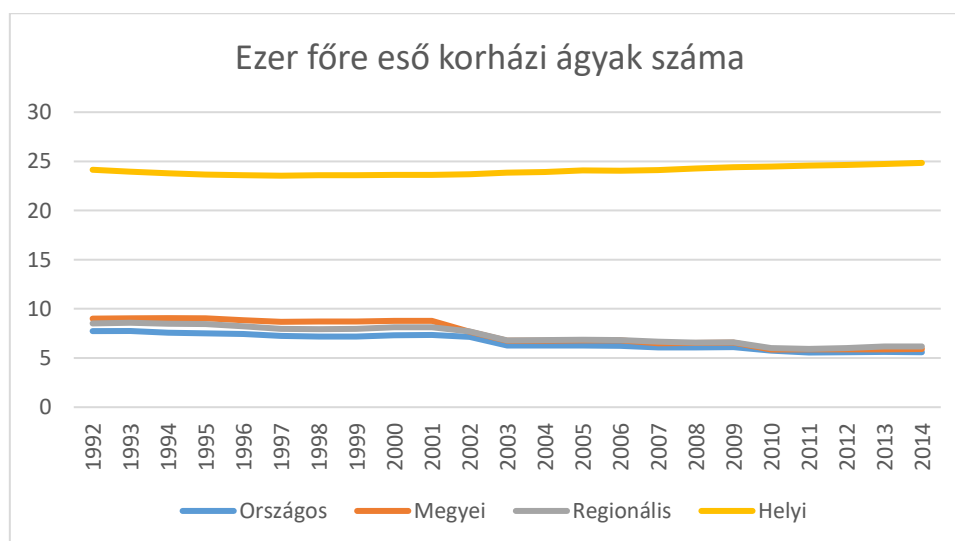
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Hiányt jelent a városban a diagnosztikai központ, mentális egészség központ, és a speciális sürgősségi ellátás. Csíksereda rendelkezik transzfúziós központokkal, szakrendelőkkel és patikákkal nagy számban (lásd alábbi ábra).

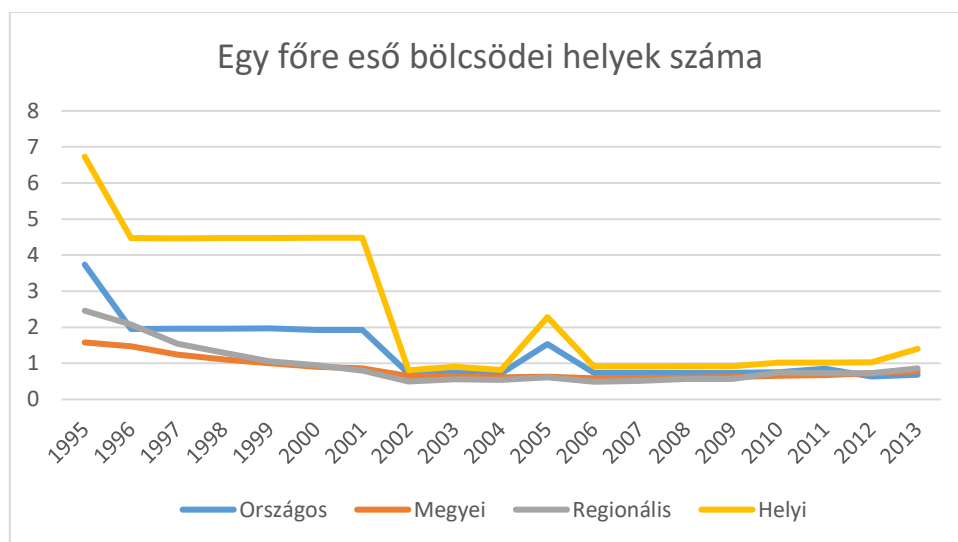
Forrás: NSH Tempo adatbázis

A megyei kórháznak köszönhetően a kórházi ágyak ezer főre eső száma is átlag feletti, majdnem 25 ágy jut minden ezredik lakosra, amely érték nem csökkent az elmúlt 23 évben szemben a megyei, regionális és országos átlagértékkel, amely jóval alacsonyabb (alig több mint 6 ágy/1000 lakos), és csökkenő tendenciát is mutat.

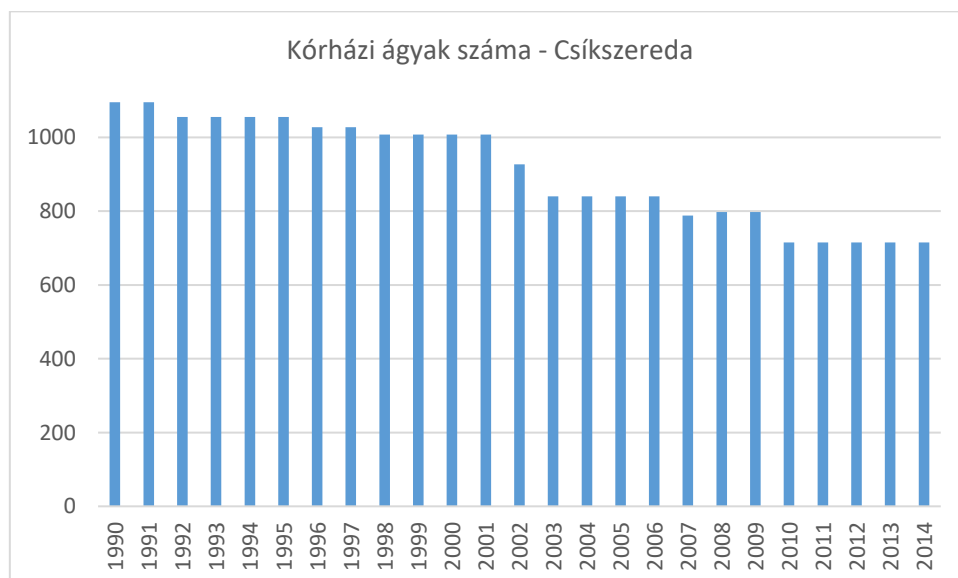
Forrás: NSH Tempo adatbázis

A bölcsődei helyek 1000 főre eső számát jeleníti meg a következő diagram 1995 és 2013 között. A bölcsődék jelentős szerepet töltenek be a gyerekek egészségügyi nevelése szempontjából. A 2002-ig fennálló kedvező helyzet sajnos mára sokkal jobban simul az országos átlaghoz, de még a 2013-as, 1,4-es ezer főre jutó ágyszám is átlag feletti.

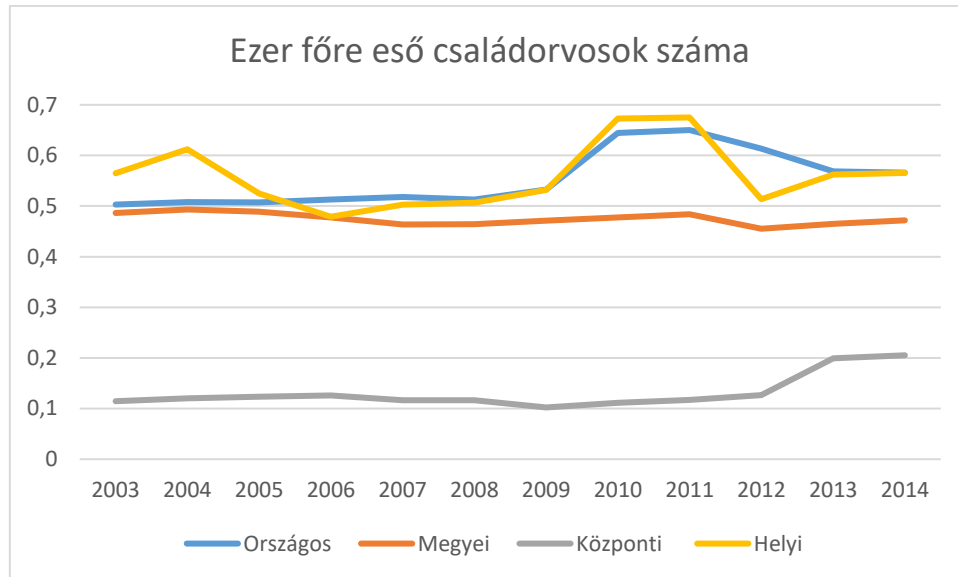
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az abszolút számok tekintetében csökkenő tendencia jellemző az ágyak számát tekintve, igazodva a csökkenő népességszámhoz és összhangban a költségracionalizálással (költségcsökkentési intézkedések).

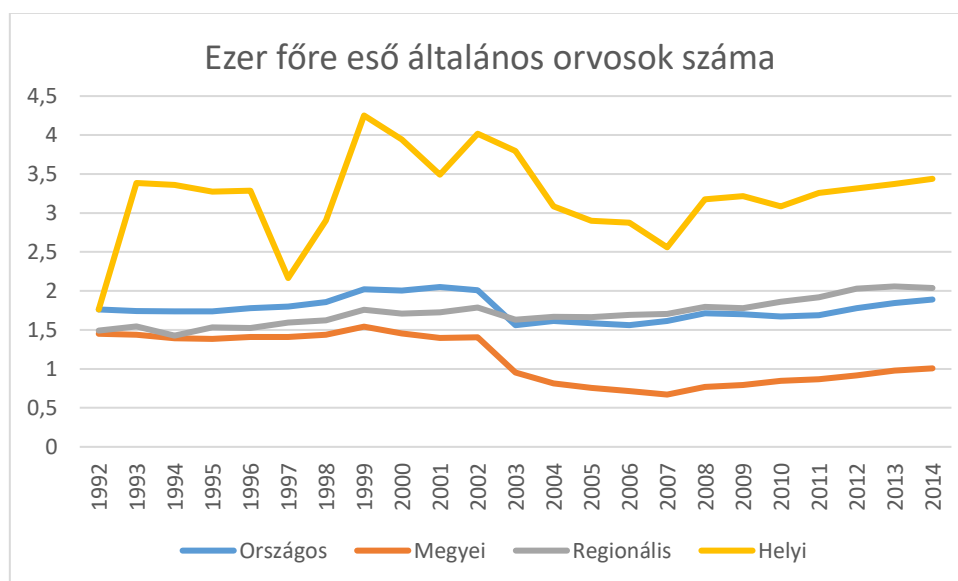
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Ami az egészségügyi rendszer bemeneti pontján szereplő családorvosokat illeti, Csíkszeredában az országos átlagnak megfelelő az 1000 főre eső számuk, megyei és regionális szinten viszont kedvezőtlenebb a helyzet. A városban minden családorvos valamivel kevesebb, mint 2000 személyt szükséges kiszolgáljon átlagosan.

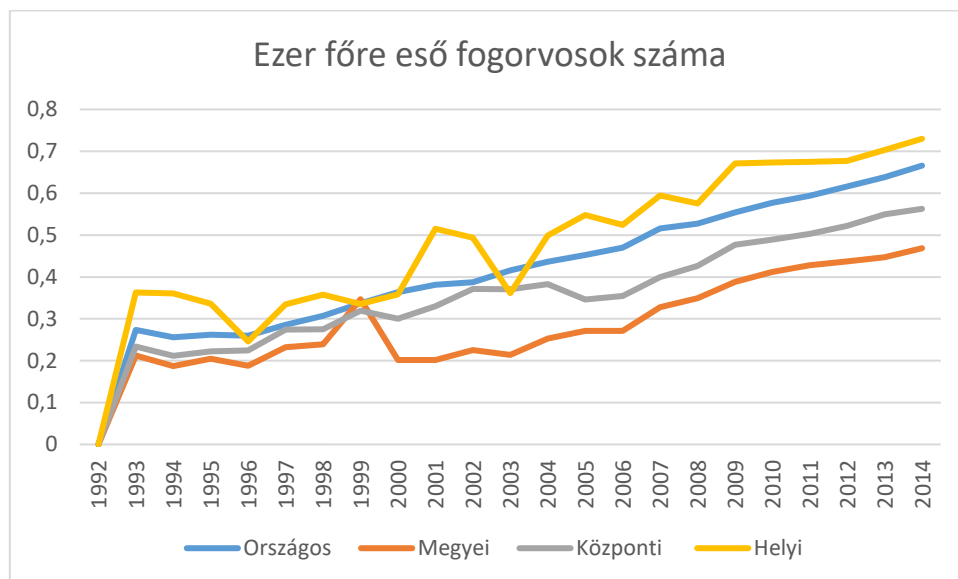
Forrás: NSH Tempo adatbázis

A kórház jelenléte pozitívan mutatkozik meg az általános orvosok viszonylag magas számában is, ezt láthatjuk az alábbi ábrán országos, megyei és regionális összehasonlításban. Míg Csíkszeredában majdnem 3,5 orvos jut ezer lakosra, addig az országos átlag nem éri el a 2-t (1,89), a megyei érték pedig csupán 1 orvos/1000 lakos.

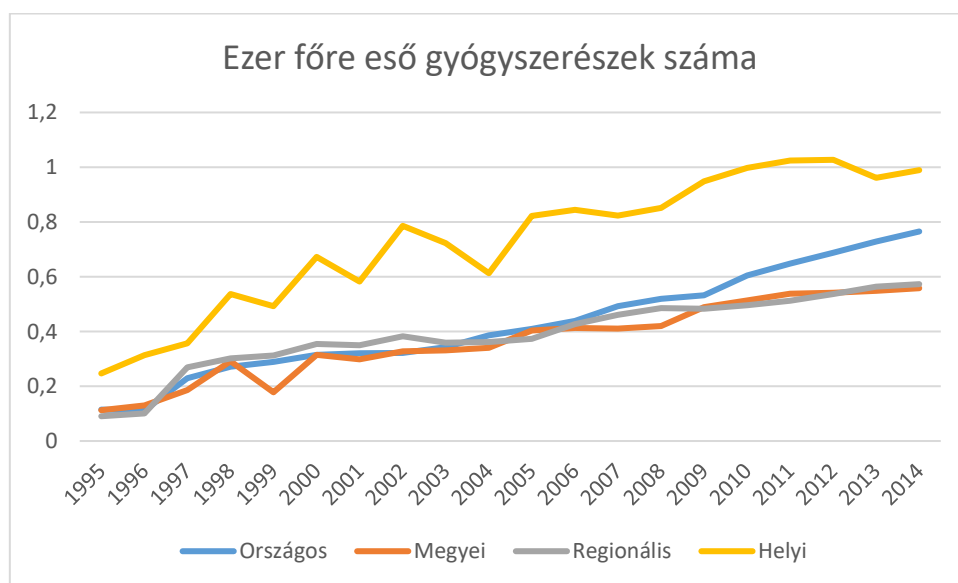
Forrás: NSH Tempo adatbázis

A fogorvosok ezer lakosra eső száma is átlag feletti volt már a 90-es években is Csíkszeredában – ha nem is olyan mértékben, mint az általános orvosoké. A jellemzően magánpraxisban tevékenykedő fogorvosok száma folyamatosan bővül, jelenleg 0,7 szakember jut 1000 lakosra (az országos érték 0,66, a megyei 0,46), ez köszönhető a lakosság egészségtudatosságának fejlődésével együtt járó keresletnövekedésnek is.

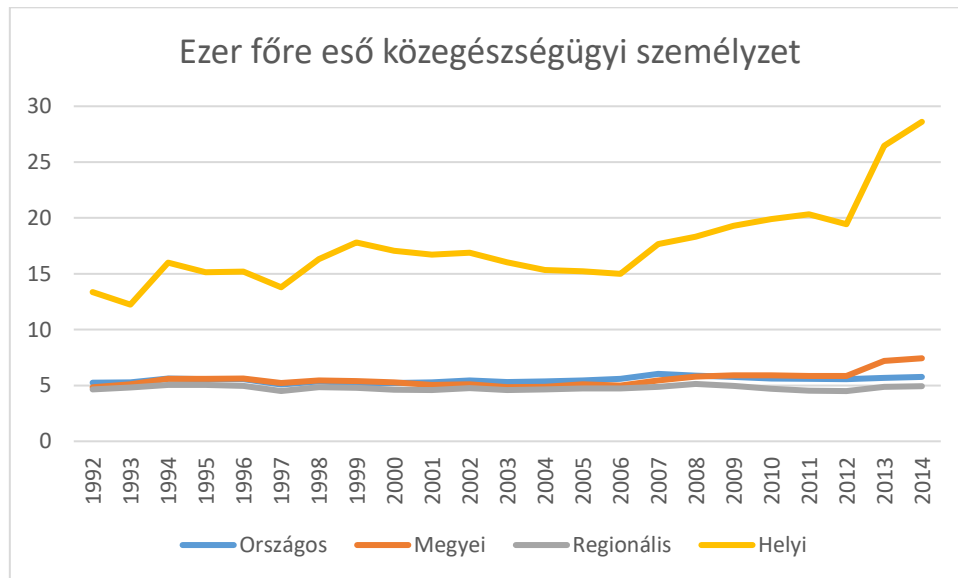
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Szintűgy jól áll a város a gyógyszerészeket illetően (lásd alább), majdnem 1 patikus jut minden ezer lakosra, amíg az országos átlag 0,76 szakember/1000 lakos. Csíkszeredának, mint megyeszékhely egyúttal ki kell szolgálnia a sokkal rosszabb ellátottsági mutatókkal rendelkező környezetét is.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az orvosi kisegítő asszisztensek ezer lakosra eső száma is jóval magasabb (több mint ötszöröse), mint az országos átlag. E tekintetben Hargita megye összességében is valamivel átlag feletti (lásd következő grafikon).

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Összességében Csíkszereda egészségügyi rendszerének humán erőforrás ellátottsága országos viszonylatban kedvező, ugyanakkor nem szabad elfeledkezni arról, hogy ez a szakember gárda a városi lakosságnál egy jóval szélesebb kört szolgál ki a megyében, számukat csupán a város lakosságához viszonyítva nem érzékeltethető valódi leterheltségüket.

Szociális ellátó rendszer

Csíkszereda szociális ellátó rendszere, a szolgáltatások szemszögéből nézve, két típusra osztható:

- Csíkszereda Polgármesteri Hivatala által közvetlenül biztosított szolgáltatások
- A helyi közigazgatás által támogatott, non-profit szervezetek által biztosított szolgáltatások

A városvezetés által közvetlen módon biztosított szolgáltatások:

- hajléktalan szálló, szociális konyha (Gyermek sétány 9. szám)
- szociális lakások
- veszélyeztetett helyzetű gyerekek étkeztetése, iskoláztatása (roma gyerekek)

A helyi közigazgatás által támogatott, non-profit szervezetek által biztosított szolgáltatások:

- Providencia Idős Személyek Klubja (Riehen Egyesület - Zsögöd)
- Manó Tanoda Óvoda (Xantus János Általános Iskola - Zsögöd)
- Authelp (autista személyek számára, Testvériség sugárút 20. szám)
- Szent Ágoston Nappali Központ (Caritas – Szent Ágoston tér 1-4. szám)
- Mozgássérültek Hargita Megyei Egyesülete (aktív foglalkoztatás)

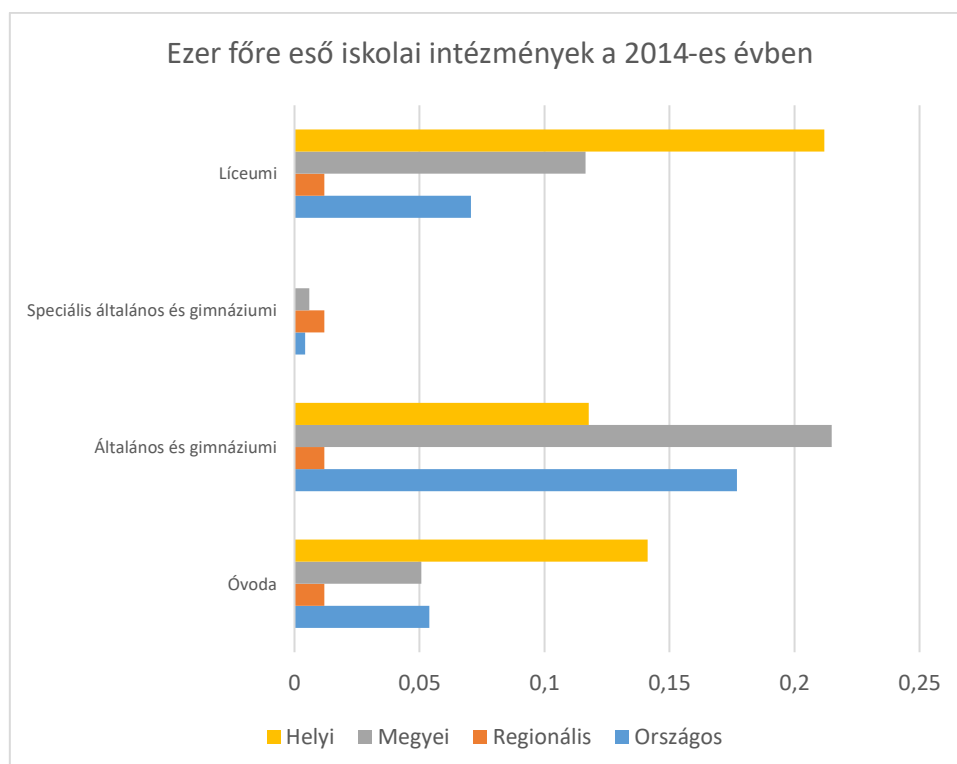
A Csíkszeredai Szociális és Gyerekvédelmi Vezérigazgatóság által biztosított szolgáltatások: Csíkszeredai Szolgáltató Központ, védett lakóházak, Sürgősségi Elhelyező Központ, Pszichológiai Központ, támogatott foglalkoztatási iroda.

Oktatási rendszer

A statisztikai hivatal helyi források alapján nyilvántartja az oktatási infrastruktúra legfontosabb mutatóit, amelyek alapján képet kaphatunk Csíkszereda oktatási ellátottságáról, de ezen adatokon keresztül nem mérhető az eszközök állapota, korszerűsége, a rendszer működését és annak hatékonyságát. Az utóbbi komplex probléma feltárására a lakossági kérdőíves felmérés és a fókuszcsoportos problémafeltáró beszélgetések szolgáltattak adalékokat.

Az összehasonlíthatóság érdekében az oktatási rendszer mutatóit is ezer főre vetítve vizsgáltuk, megyei, regionális és országos kontextusban a 2014-es évre (legutolsó rendelkezésre álló adat).

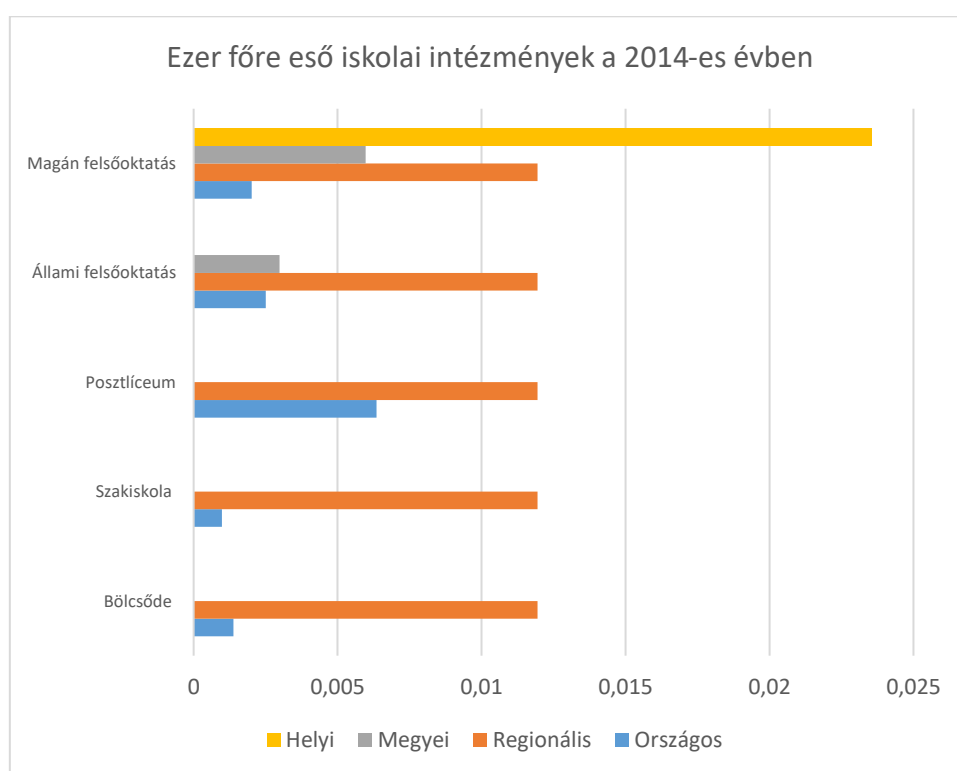
Az alábbi ábrán az alsó és középszintű oktatási intézmények ezer főre vetített számát ábrázoltuk, Csíkszereda elsősorban a líceumi (középiskolai) szinten (0,21/1000 fő), illetve az óvodák számában átlag feletti az ellátottság. Előbbire magyarázat lehet az egészségügyhöz hasonlóan a városhatáron túlnyúló ellátási terület.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az általános iskolai szint (1-8 osztályok), az országos és megyei átlagértéknél alacsonyabb intézményszámmal van reprezentálva a városban (0,11/1000 lakos a 0,17/1000 lakos országos átlaghoz képest), jellemzően ezt a szintet követően „járnak be” a diákok a megyeközpontba.

Ami a középiskolai szint feletti lehetőségeket illeti, nem találunk államilag fenntartott nappali tagozatos felsőoktatási intézményt a városban, a magánegyetemi formában működő Sapientia egyetem kínálata az egyetlen lehetőség a továbbtanulásra a helyi diákok számára. Különösen nagy hátrány a gazdasági szempontból, hogy nem létezik kizárólag szakoktatásra specializált intézmény Csíkszeredában.

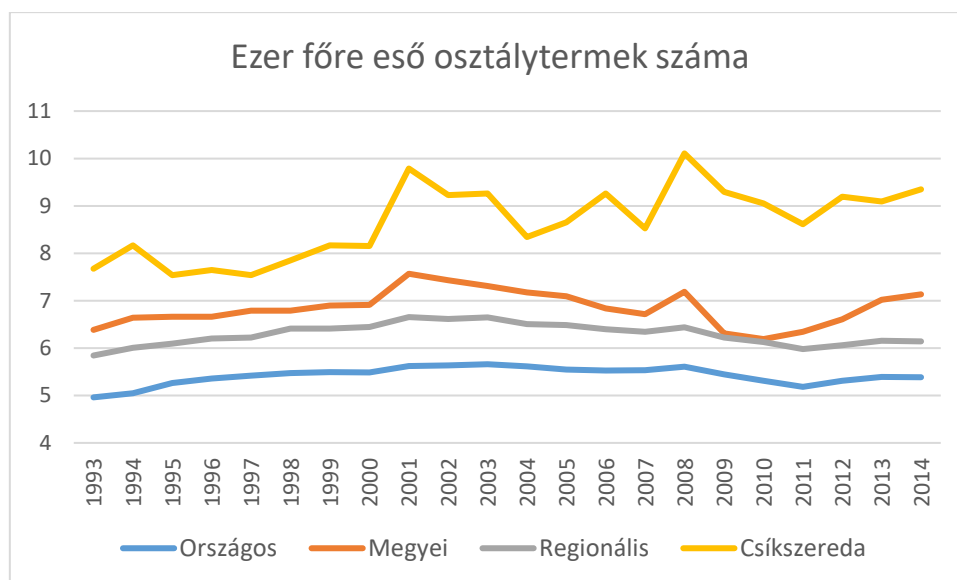

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az intézményi ellátottság tehát csak az érettségiig kielégítő, és az oktatás kínálata, amint a gazdasági kihívások részben érintettük (és az érintettek véleményéből is kitűnik) nem kellően összehangolt a helyi kereslettel. Ennek eredménye, hogy a (felső)oktatásból kikerültek nehezen tudnak helyben elhelyezkedni, elhagyni kényszerülnek a várost, amely negatív attitűdöt alakít ki a lakosságban a felsőfokú továbbtanulást illetően.

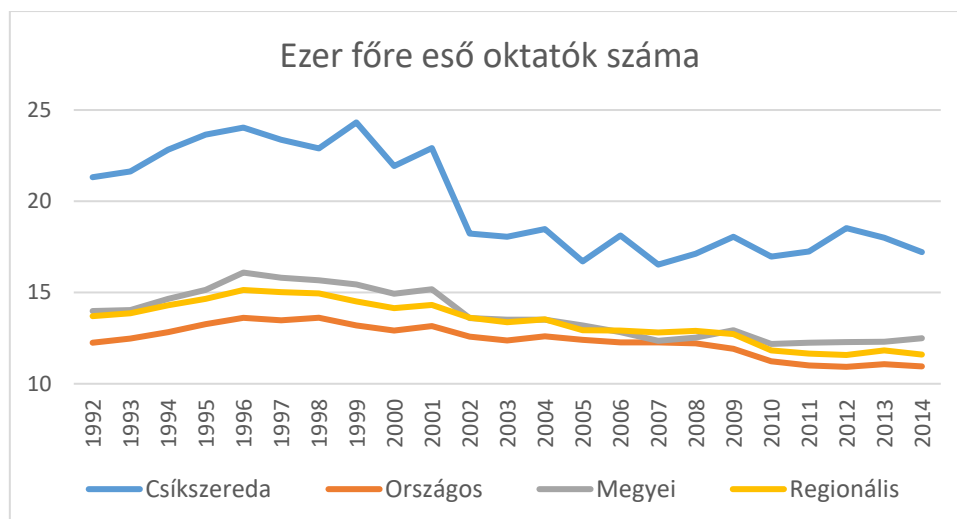
Következő ábránk az intézményeken belülről tekint és az osztálytermekkel való ellátottságot ábrázolja 1000 főre vetítve 1993-tól 2014-ig. A termek ezer főre vetített aránya több mint

másfélszerese az országos értéknek (9,34 illetve 5,38), amely kisebb csoportokat és tágasabb oktatási felületeket feltételez. Az is látható, hogy ez az érték hagyományosan magasabb Csíkszeredában, mint más területi szinteken (és a népességcsökkenéssel növekvő tendenciát mutat, amely előrevetíti az intézmények alacsony kihasználtságából következő költséghatékonysági problémákat).

Forrás: NSH Tempo adatbázis

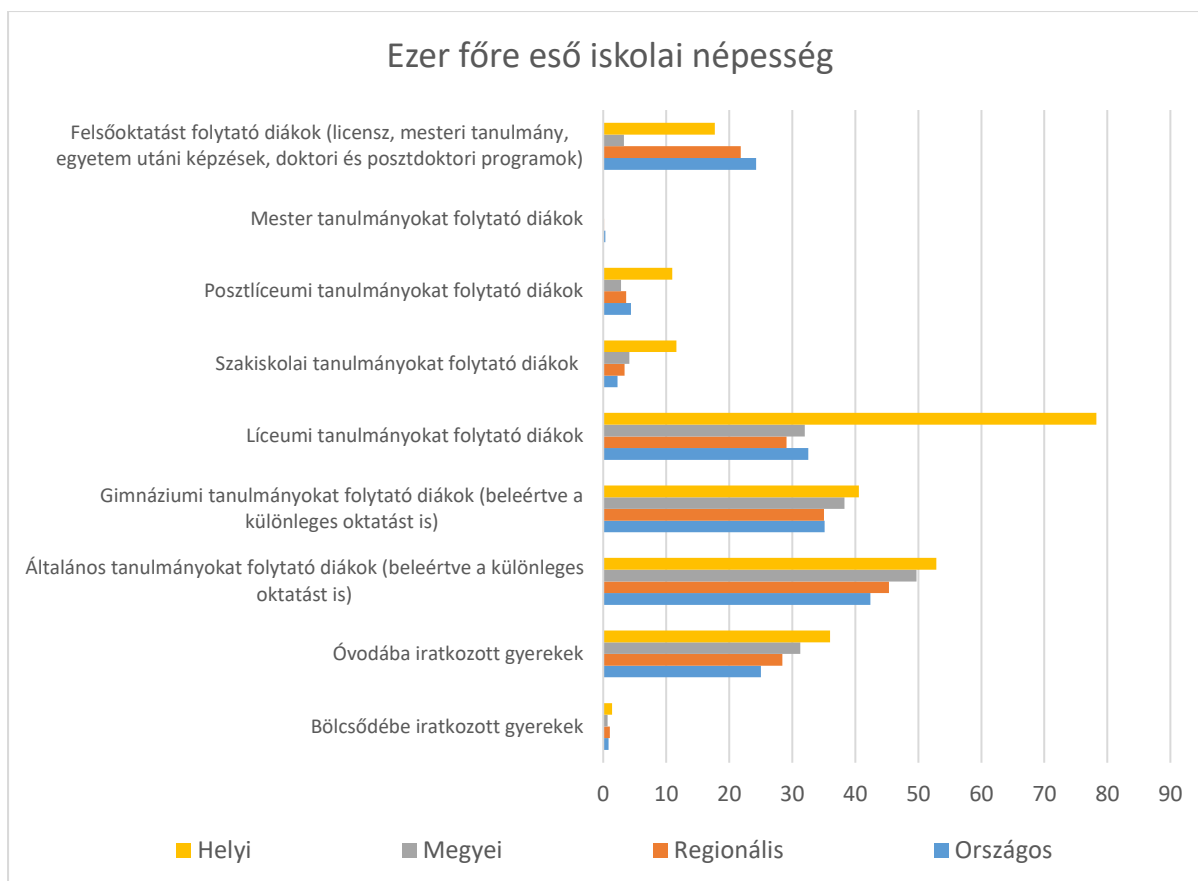
A fizikai környezet mellett a humán erőforrás ellátottság szintje is fontos mutatója az oktatás minőségének. Ebben is jól áll városunk (2014-ben több mint 17 tanár jutott 1000 főre, szemben az országos átlag szűk 11 fővel), a különbség azonban 2000 környékén mérséklődött (addig 20-24 tanár is jutott 1000 lakosra) az oktatási rendszerben történt létszámleépítések következtében. A pozitívnak mondható tanárszám ellenére, az oktatási intézmények szintjén jelentkezik az oktatói gárda kiöregedése és az új oktatók hiánya (kiemeltképpen a matematika és a természettudományok szintjén).

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A keretfeltételeket követően megvizsgáltuk a diáklétszám alakulását is. A csökkenő diáklétszám általános jelenségére nem térünk ki külön, mert az a demográfiai folyamatok egyenes következménye. Pozitív viszont, hogy minden oktatási szinten (kezdve a bölcsödétől) az 1000 főre vetített beiratkozott diákok száma meghaladja az országos átlagot, kivételt egyedül a felsőoktatási szint jelenti (ez látható az alábbi ábrán).

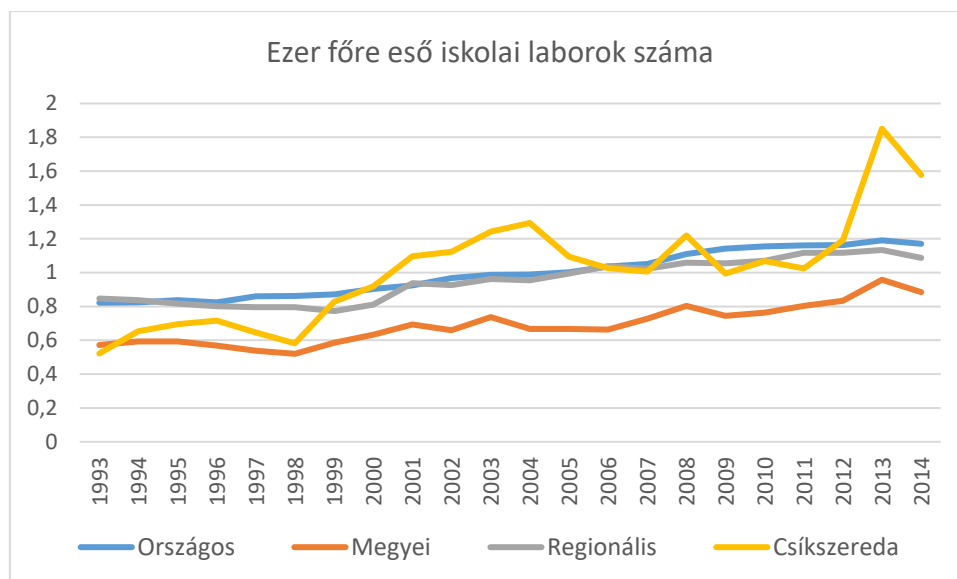
Különösen jelentős a középiskolai diákok aránya (78 fő/1000 lakos), amely több mint két és félszerese az országos átlagnak (29 diák/1000 lakos). Nyilván ebben közrejátszik a már többször említett térségi oktatási szerepe a városnak, amely tetten érhető azáltal is, hogy a megyei átlagérték alacsonyabb, mint az országos átlag (a középiskolai szinten).

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Örvendetes, hogy a tanulás megbecsültsége Hargita megyében a középiskolai szintig jelentős mértékben meghaladja az országos átlagot.

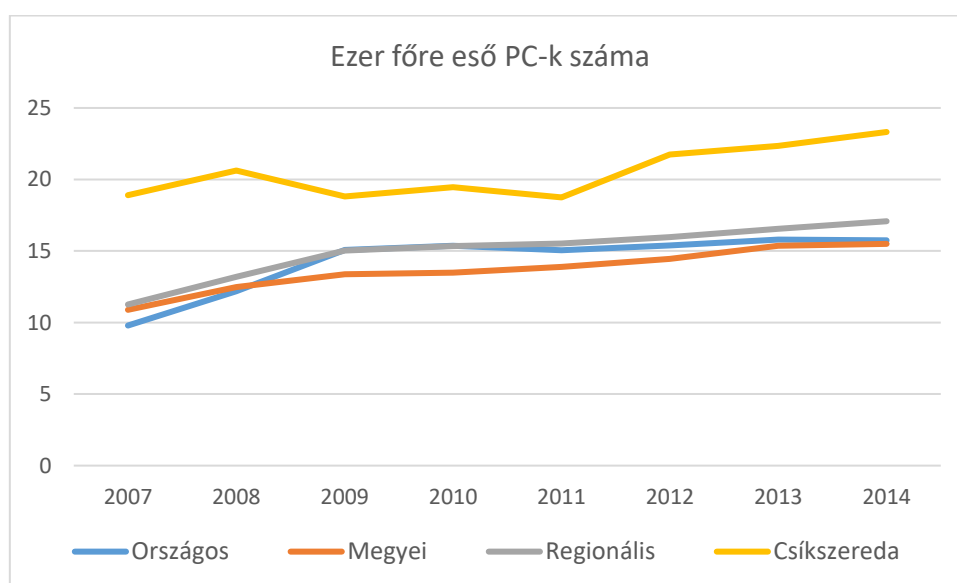
Visszatérve az intézmények ellátottságára az iskolai laboratóriumok számának ezer főre vetített értékét vizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a csíkszeredai oktatási intézmények átlag alatti felszereltségről indulva 1993-tól az ezredfordulóig meghaladták az országban tapasztalt általános értéket. Az oktatásba történő befektetések 2012-ben, az EU források segítségével vettek új lendületet és ismét átlag fölé emelték városunk iskoláinak technikai színvonalát.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az oktatás minősége mérhető még az iskolák számítógép ellátottságának fokával is (lásd következő ábra), amelyben a csíkszeredai intézmények ismételen a jól felszereltek kategóriájába tartoznak országos összehasonlításban (23 PC/1000 lakos, szemben az országos 15 PC/1000lakos). A szintet 2007 óta folyamatosan tartják az intézmények, amely arról árulkodik, hogy számítógéppel segített oktatás fejlesztéséért folyamatosan beruházásokat eszközölnék.

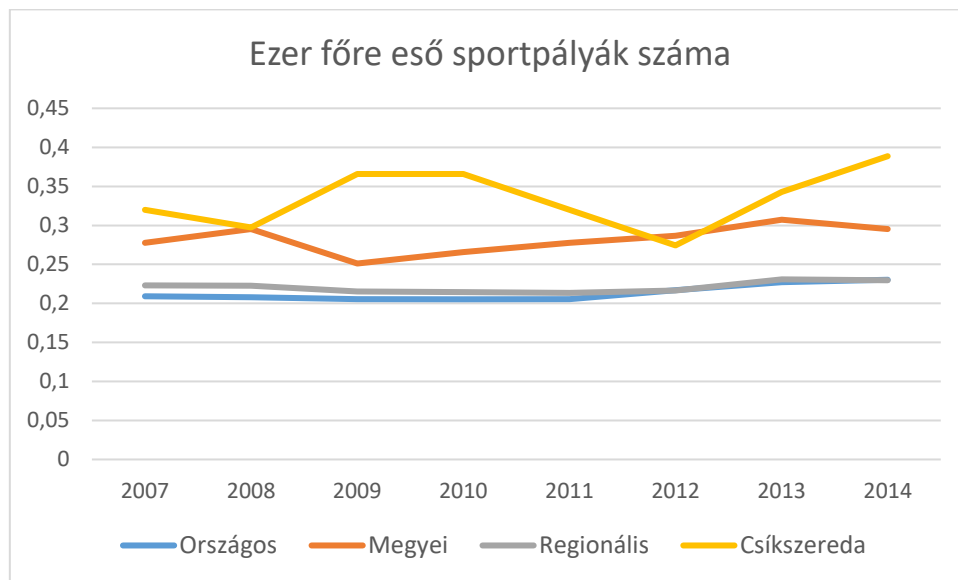
Érdeemes azt is megjegyezni, hogy az összesített megyei iskolai laboratóriumi és számítógép ellátottság már közel sem a városra jellemző átlag feletti értéket mutatja: jóval az átlag alatti és lassú ütemű fejlődést mutat csupán.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A statisztika nyilvántartja a tornaórákra és sporttevékenységekre alkalmas területek számát is, amelyet ezer főre vetítve ábrázoltunk a szokásos megyei, regionális és országos összehasonlításban.

Örvendetes, hogy Hargita megye összesítve is jobb átlagot produkál (0,29), mint az országos és regionális érték (0,22), Csíkszereda pedig láthatóan nagy hangsúlyt fektet a diákok egészséges testi fejlődéséhez szükséges infrastruktúra megteremtésére az oktatási intézmények keretén belül is. Az egészséges életmódra nevelés eredménye remélhetőleg hosszú távon tükröződik majd a megbetegedések alacsony fokában és az egészségesen töltött évek statisztikáiban is, kedvező hatást kifejtve a gazdasági teljesítményre is.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Sport

Csíkszereda az utóbbi időszakban sportvárosként határozta meg önmagát, amely stratégiai irányt adott nemcsak a teljesítmény-, hanem a szabadidős- és tömegsport infrastruktúrafejlesztési törekvéseknek. Ennek jegyében több korszerű létesítmény készült el és áll rendelkezésre a lakosság valamint a városba érkező élsportolók számára: 1200 fős sportcsarnok, műfüves labdarúgópályák, uszoda, jelenleg pedig a városi stadion fejlesztése és sportolói bentlakás építése zajlik. Az „Eröss Zsolt” Sportaréna a teljesítménysportok mellett a szabadidősportnak is hangsúlyosan helyet biztosít.

Az adottságoknak megfelelően Csíkszereda a téli sportok központja Romániában (jégkorong, műkorcsolya, gyorskorcsolya, alpesi sí, sí-tájfutás, biatlon), a város fedett jégcsarnokkal rendelkezik (Vákár Lajos Műjégpálya) ahol évi 9 hónapon át biztosított a korcsolyázás és a jég sportok művelésének lehetősége. A létesítmény kihasználtsága rendkívül magas, az igények meghaladják a létesítmény kapacitását, amely további jég sportok üzésére alkalmas létesítmény megvalósítását indokolják. A csíkszeredai jégkorong klub mérkőzései társadalmi eseménynek számítanak a városban és erős identitásformáló tényező. A jégkorong klub mellett a város másodosztályú férfi kosárlabdacsapattal (Csíkszeredai Kosárlabda Sportklub) és a harmadosztályban játszó labdarúgó csapattal rendelkezik (FK Csíkszereda).

A téli sportok mellett a Nemzetközi Kerékpáros Szövetségnél jegyzett, kontinentális csapata van a városnak, és rangos nemzetközi versenynek ad otthont a térség (Székelyföldi Kerékpáros Körverseny). A számos városban jelenlevő sportág mellett a fentiekén túl kiemelendő az országos szinten is remek eredményeket elérő cselgáncs. Annak ellenére, hogy az utóbbi sportág gyakorlásának körülményei viszonylag rossz állapotúak (egy leigazolt sportolónak 1,06 négyzetméter áll rendelkezésére), a cselgáncsot több száz személy gyakorolja. Ezen felületek nagy része az iskolákban található, és csupán az iskolai program befejezése után elérhetőek a harcművészeteket gyakorló sportolók számára. A cselgáncs és más harcművészetek népszerűségének fenntartása végett célszerű egy 1000 négyzetméteres multifunkcionális felület létrehozása.

A városi sportélet minél szélesebb körű támogatása érdekében 2010-ben létrejött a VSK Csíkszereda, amely új szervezési keretet teremt a különböző sportágak számára.

Jelenleg nem kevesebb mint 77 sportolásra és szabadidős tevékenységre alkalmas helyszín található a városban (például: sportcsarnok, Vákár Lajos műjégpálya, egy gyorskorcsolya pálya, egy uszoda, egy atlétika pálya, egy futballpálya, műfüves focipályák, tenispályák, 5 sípályák). Ezen helyszínek, amelyek bár beavatkozást és korszerűsítést igényelnek, megfelelő szabadidős lehetőséget biztosítanak a városi közösség számára. A futás egy szabadidős és fizikai, egészségi állapot megőrzését szolgáló tevékenységgé vált, és egyre népszerűbb a lakosság körében, erre elsősorban az atlétika pályán van lehetőség. Ezért a pálya futófelületének speciális réteggel való bevonása sürgős feladat. De ugyancsak kiemelten szükséges új futófelületek, speciális futópályák kialakítása a parkokban.

A fiatalok körében kialakult egy reális igény az extrém sportok üzésére (skate-park), viszont ezeknek gyakorlását a nem létező infrastruktúra gátolja.

A megyei sportigazgatóság adatai szerint átlagosan 150-160 sportvetélkedőre kerül sor évente Csíkszeredában, leszámítva a hivatalos bajnokságokat (jégkorong, kosárlabda, labdarúgás). Ezekkel együtt az éves sportesemények száma 230-250-re tehető.

A városi sportéletet és a sportágakat befolyásoló egyik legfontosabb tényező az átlátható sportfinanszírozási kritériumrendszer hiánya, ennek létrehozása kiemelten fontos a tervezés szempontjából. Hiányzik továbbá az adatgyűjtés és elemzés a sportolók és sportágak teljesítményére vonatkozóan, a cél meghatározás, amely alapját képezné a sportfinanszírozási rendszernek. A szakemberek hiánya mellett a másik visszahúzó tényező a sporttámogatások terén a törvényes keret. Következésképpen szükség van egy olyan hatékony és átlátható finanszírozási rendszer létrehozására, amelynek célja nem a szelekció, hanem hogy változatos lehetőségeket biztosítson minden gyereknek a mozgásra, a szabadidő egészséges és aktív eltöltésére.

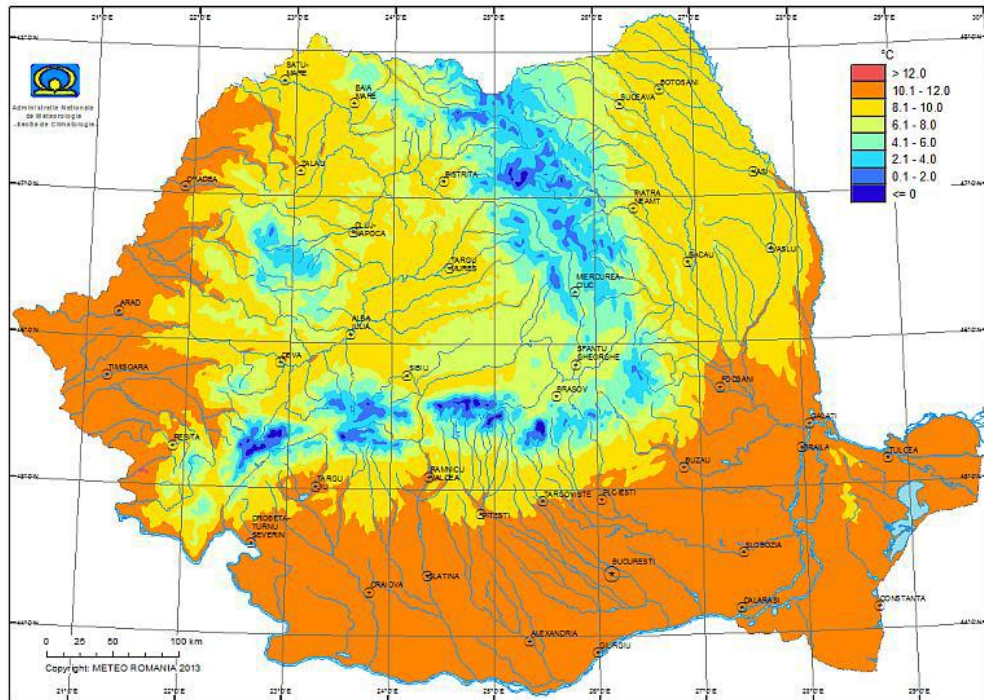
Éghajlati kihívások

Csíkszereda éghajlata mérsékelt kontinentális, tengerszint feletti magassága 655 és 730 m között váltakozik. Csíkszereda az egyik leghidegebb város Romániában. Télen a hőmérséklet -30 °C alá is lesüllyedhet. Az évi középhőmérséklet $5,9\text{ °C}$, nyári hónapoké 16 °C , a télieké $-5,9\text{ °C}$. A legmelegebbet, $35,5\text{ °C}$ -t 1953-ban, a leghidegebbet, -40 °C -t 1977-ben mérték. A városban nagyon gyakran fordul elő a hőmérsékleti megfordítottság (inverzió), ami azt is jelenti, hogy a felső légrétegek és a Csíki medencét övező hegyek talajhőmérséklete magasabb a városban mért értéknél. Emiatt az inverzió idején leáll a felhőképződés, illetve gyakori a ködképződés és a kéményekből származó füst alacsony magasságban megreked, rontva a légszennyezettség értékeit. A medencejelleg talán egyetlen kedvező hatása a viszonylagos szélvédettség. Az esztendő 58,5%-ában szélcsend van. Az átlagos csapadékmennyiség 589 mm/m^2 . A legcsapadékosabb hónap július, a legszárazabb február. A hótakaró 27-124 napig takarja a felszínt.

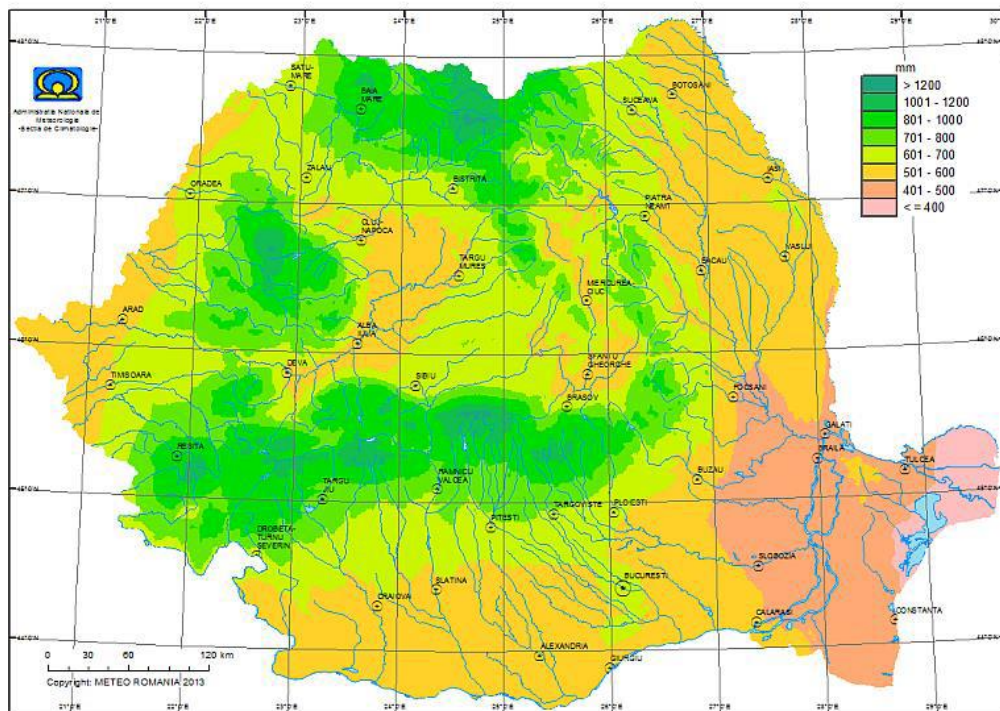
A fenti jellegzetességek jelenleg olyan kihívások elé állítják a várost, mint a hosszú téli időszak okozta elhúzódó fűtésigény támasztotta energiahatékonysági fejlesztések, az utak tisztán tartása, hó mentesítése, az utak és épületek jelentős károsodása az alacsony hőmérséklet miatt. Kihívást jelent a termikus inverzió hatásai a légszennyezettség időszakos megnövekedése és a ködös napok magas száma által indokolt közvilágítás hatékonyságának növelése.

Az alábbiakban azt mutatjuk be, hogy milyen változások várhatóak a térség éghajlati jellemzőiben az elkövetkezőkben. A grafikonok forrása a Románia klímaváltozására vonatkozó szülő nemzeti stratégia első kétéves jelentése volt, amely 2013 végén készült. Ahogy már említettük Románia mérsékelt kontinentális éghajlata Csíkszereda térségében kiegészül a hegyvidéki térségekre jellemző földrajzi jegyekkel.

A város évi középhőmérséklete ($5,9\text{ °C}$) országos viszonyításban a legalacsonyabbak közé tartozik, ahogy az alábbi térképen is látszik (északon ez 8 °C , délen 11 °C , a síkságokon $11,7\text{ °C}$), amely az 1961-2012 közötti átlaghőmérsékleteket ábrázolja az Országos Meteorológiai Hivatal adatai alapján.

Csapadék szempontjából maga a város ($589\text{mm}/\text{m}^2$) a síkvidékekhez hasonló adottságokkal rendelkezik, de a környező hegyek kiemelkedően csapadékos természetűek országos viszonylatban is ($589\text{mm}/\text{m}^2$), amely nedvesség utánpótlást biztosít a hegyközi medencében is (források).

Romániában 1901-2012 között az éves átlaghőmérséklet 0,8°C-kal növekedett az említett tanulmány adatai szerint és az utóbbi 112 év legmelegebb éve 2007 volt (11.5°C átlaghőmérséklettel).

Az évtizedekre lebontott átlaghőmérséklet növekedést vizsgálva egyértelmű, hogy 1971 óta minden évtizedben fokozódott a növekedés (különösen a 2001-2010 időszakban). Ez látható az alábbi országos hőmérsékleti adatokat összegző grafikonon, amit szintén az említett tanulmányból idézünk.

A csapadékmennyiséget tekintve mérsékelt csökkenés figyelhető meg az 1901-2012 közötti időszakban, az országos átlagértékben (23.6 mm).

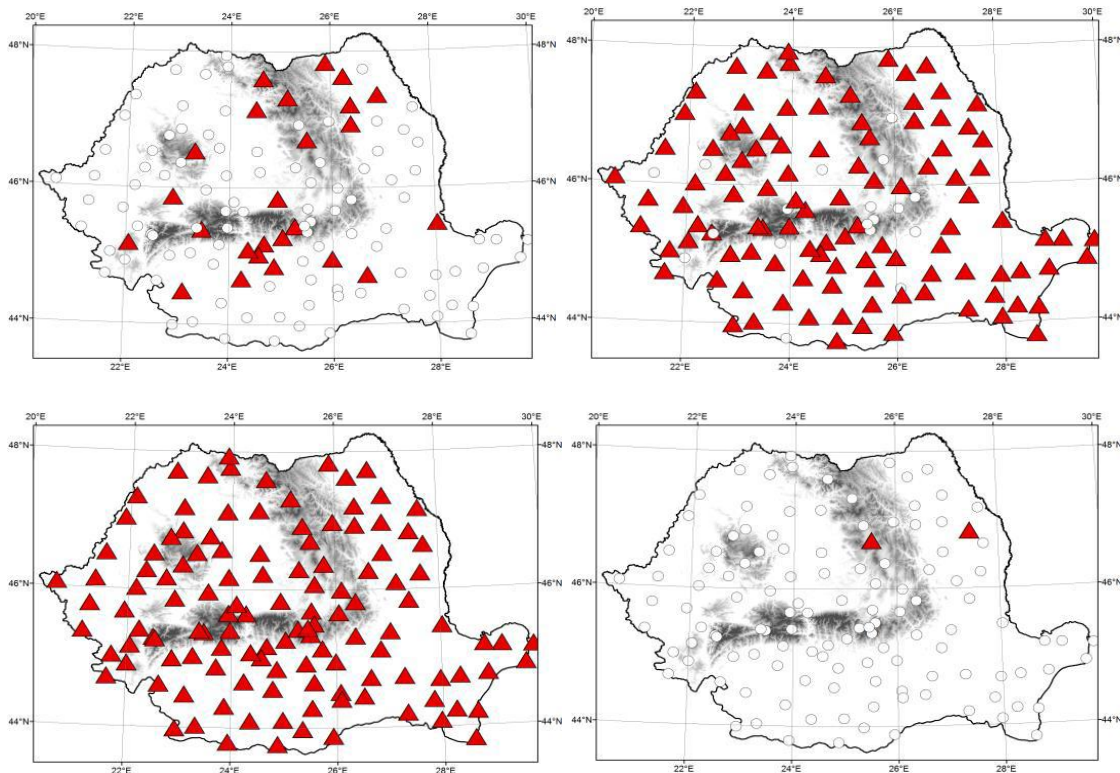

A perzselő forró kánikula (32 °C feletti hőmérsékleti értékek száma a nyári időszakban) intenzitásában is növekvő trendet regisztráltak különösen 1981 után. 2001-2010 közötti időszak kilenc évében is magasabb volt ez az érték, mint az 1961-1990 közötti időszak átlagértéke (a legintenzívebb a forróság 2007-ben volt). Romániában a mezőgazdasági területeket leginkább a kiszáradás fenyegeti, ez viszont Hargita megyében nem jellemző, fokozottabb azonban a talajerózió mértéke.

Románia klímaváltozására vonatkozó szülő nemzeti stratégia első kétéves jelentése tartalmazza a meteorológia állomások adatai alapján a különböző éghajlati jellemzők (hőmérséklet, csapadék, szél, nap, hóborítottság) trendjeinek alakulását szemléletesen bemutató ábrákat is az 1961-2012 időszak adataira alapozva minden évszakra. Ezek alapján a Csíkszeredára vonatkozó trendeket is beazonosíthatóak.

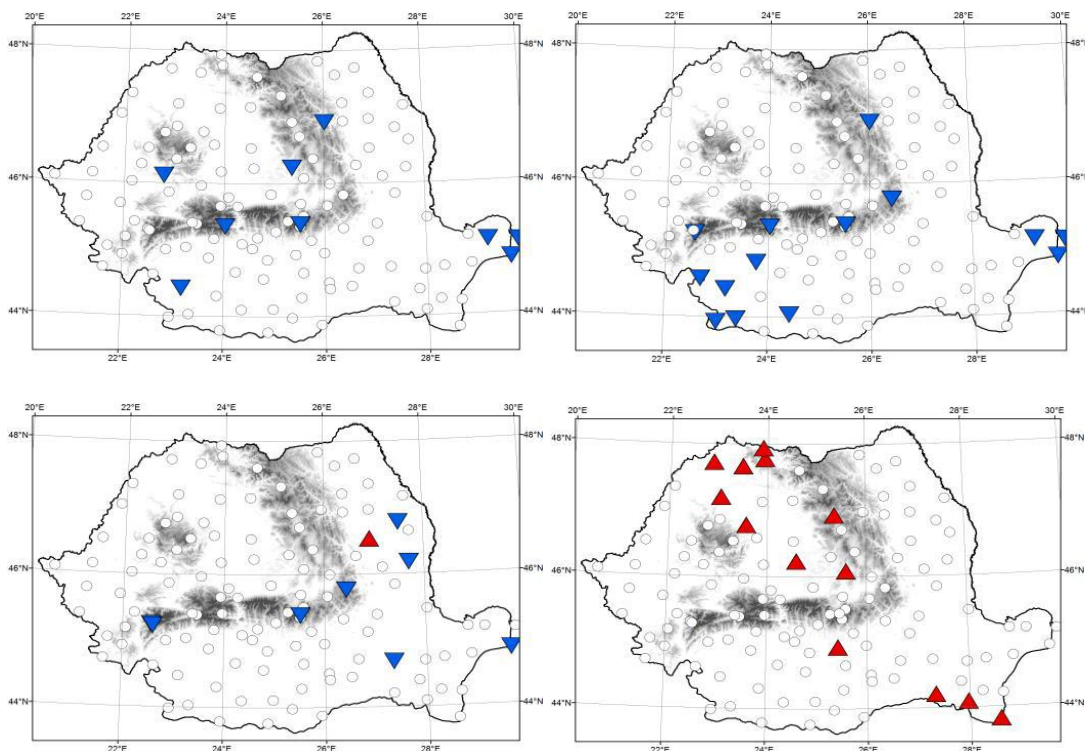
A levegő hőmérsékletét tekintve a csíkszeredai állomás adatai csak a nyári időszakban mutatnak növekedő trendre (piros háromszög), a többi évszakban nem figyelhető meg szignifikánsan növekvő vagy csökkenő hőmérséklet.

A levegőhőmérséklet trendje évszakonként (tél, tavasz, nyár, ősz) 124 meteorológiai állomáson 1961-2012 között

A csapadékmennyiség tekintetében ugyanezen meteorológiai állomások adatai alapján egyik évszakban sem volt megállapítható szignifikáns növekvő (piros háromszög) vagy csökkenő (kék háromszög) trend Csíkszeredára nézve, míg országosan jellemzően télen tavasszal és nyáron csökkenő, míg ősszel növekvő csapadékmennyiséget jeleznek az adatok. Fontos észrevenni azonban azt is, hogy a hegyvidéki térségek csapadékmennyisége télen, tavasszal és nyáron csökkenő értéket mutat.

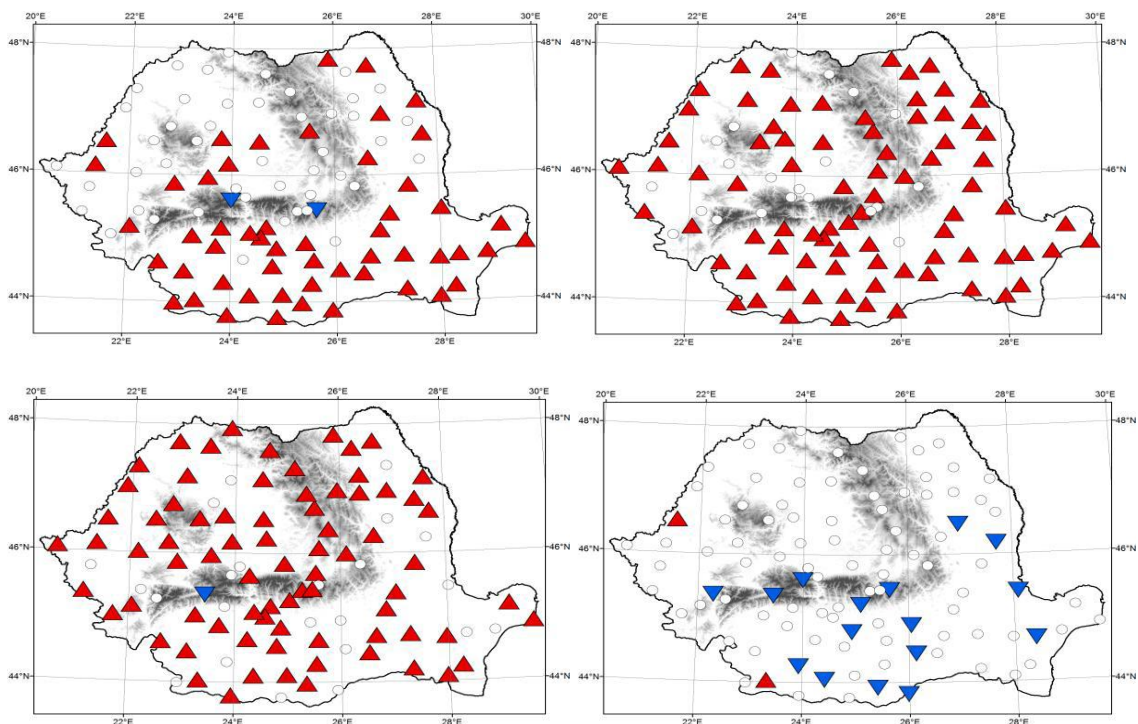
Csapadékmennyiség trendje évszakonként (tél, tavasz, nyár, ősz) 124 meteorológiai állomáson 1961-2012 között

Ami az egyéb éghajlat változási trendeket illeti 1961 – 2012 közötti időszakban a következő indikátorok szignifikáns változása figyelhető meg.

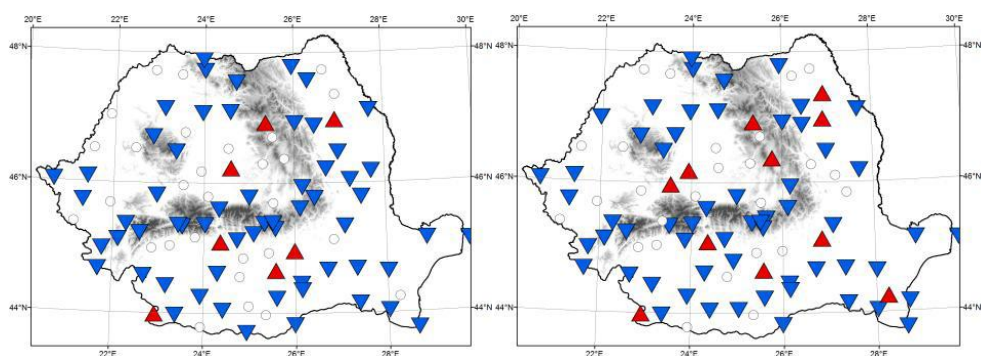
A napsütéses órák száma Romániában télen, tavasszal és nyáron növekszik, ősszel csökken, Csíkszeredában tavasszal és nyáron élvezhetünk több napfényt, míg ősszel és télen nem lehet kimutatni jelentős változást 50 éves távlatban.

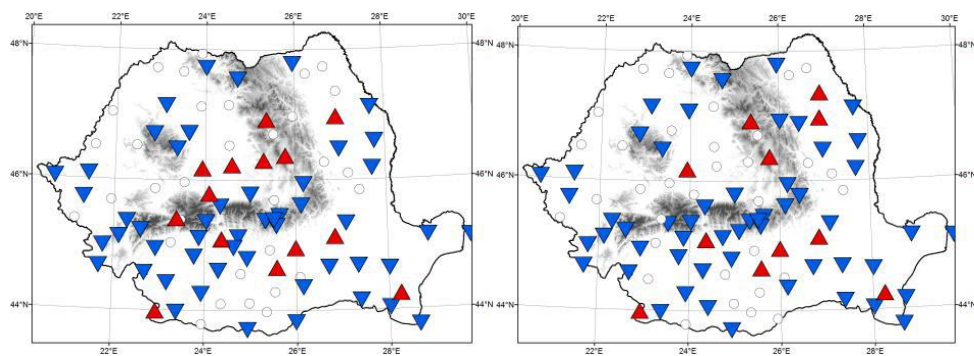
A napsütéses órák trendje évszakonként (tél, tavasz, nyár, ősz) 101 meteorológiai állomáson 1961-2012 között

A szél erősségének változása az a mutató, amely Csíkszeredában láthatóan eltér az országos értékektől, míg országosan jellemzően csökkenő tendenciát regisztráltak a meteorológiai állomások az átlagos szélerősség tekintetében, addig a városunkban működő állomás tavasszal nyáron és ősszel is növekedő értékeket vett fel (télén pedig nincs szignifikáns változás).

A szélerősség trendje évszakonként (tél, tavasz, nyár, ősz) 101 meteorológiai állomáson 1961-2012 között

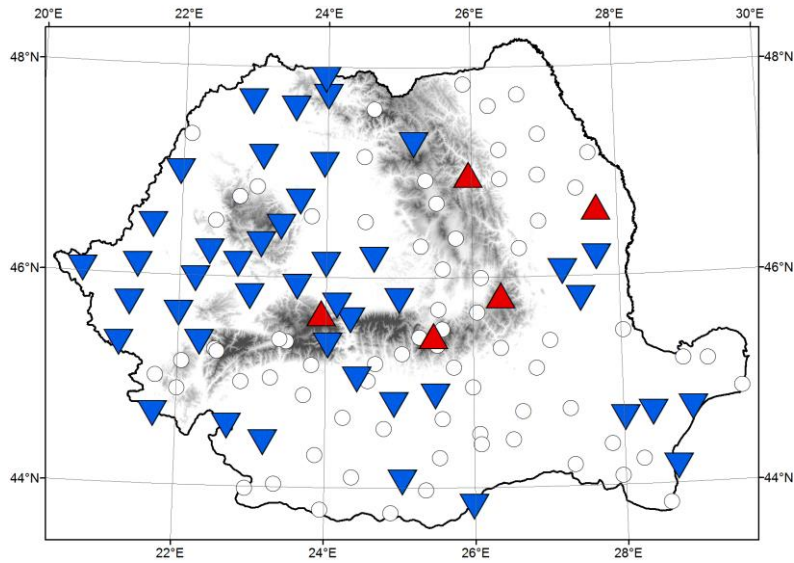

Végül a jelentés tartalmaz egy térképet a hó vastagságára vonatkozóan is, amely országosan csökkenő tendenciákat mutat a középső, nyugati és északi országrészben, valamint kisebb területeken délen és keleten is. Csíkszeredában a vizsgált időszak adatai alapján nem azonosítható be szignifikáns változás semmilyen irányba.

A meleg levegő változásának trendje a hideg évszakban (December-február) 123 meteorológiai állomáson

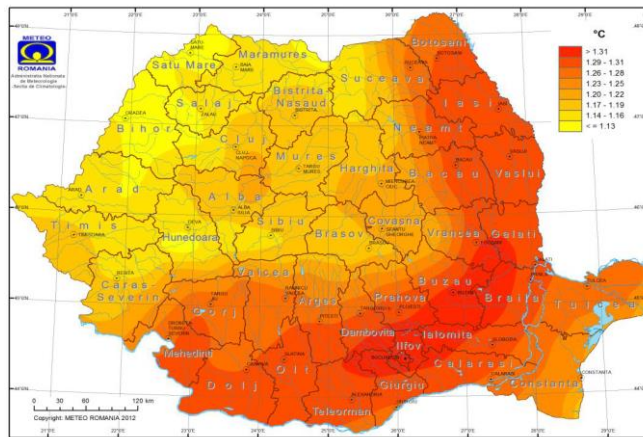
1961-2012 között

A megfigyelt változások közül számos várhatóan fennmarad a közeljövőben is és egy részük erősödése is várható közép és hosszútávon a globális felmelegedés előre haladtával.

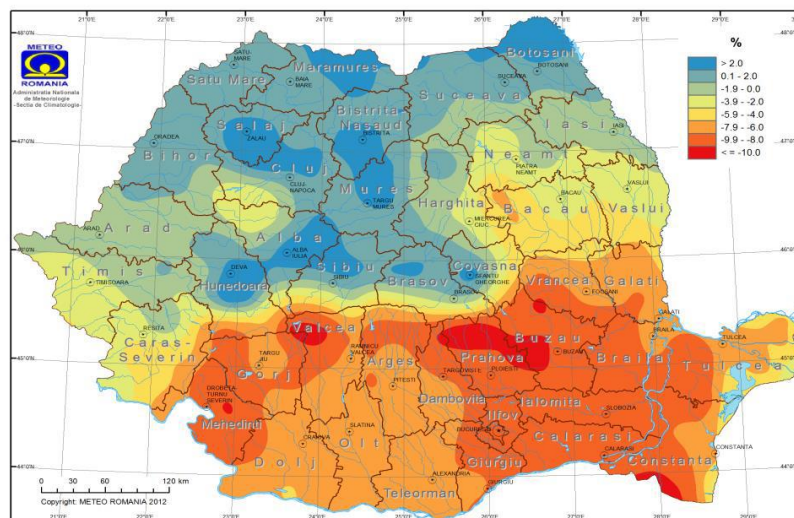
A tanulmány által használt modell előrejelzések mindegyikének eredményei szerint növekvő mértékű felmelegedés várható Romániában az egész században, minden évszakot figyelembe véve, de főként télen és nyáron. Még a legviszafogottabb becslés szerint is 3-4 °C-os felmelegedés várható a nyári időszakban 2061-2090 között, ami magasabb az 1961-1990 közötti periódusban regisztrálthoz képest. Az alábbi térképen látható, hogy Hargita megye déli részén (beleértve Csíkszeredát is) 1,20-1,22 °C-os, északon és nyugaton pedig 1,17-1,19 °C-os hőmérsékletnövekedés várható.

A levegő hőmérséklet több éves átlagának változása (2011-2040 vs. 1916-1990) (°C)

A csapadékmennyiségét illetően az előrejelzési modellek Románia jelentős területére egyre növekvő csökkenést mutatnak a nyári hónapokban, egyes modellek akár 20-24%-os csökkenést is prognosztizálnak a 2061-2090-es időszakra, 1961-1990-es időszakhoz képest. A téli csapadékmennyiség változása kevésbé lesz azonban jelentős előre láthatóan. Harghita megye (ahogy az alábbi térképen is látszik) ebben a tekintetben is a köztes zónában helyezkedik el, egyes területein mérsékelt csapadéknövekedés (0,1-2%) is elképzelhető 2011-2040 között (1916-1990-hez képest), míg legnagyobb részére csökkenést jeleznek a modellek (akár -3,9%-ot is). Csíkszereda a megye délkeleti sarkában a csökkenő csapadék-ellátottságú területen helyezkedik el e számítások alapján (-2-től -3,9%-ig alakul várhatóan a csapadékmennyiség).

A csapadékmennyiség több éves átlagának változása (2011-2040 vs. 1916-1990) (%)

Az előrejelzések szerint, a hőmérséklet és csapadékmennyiség lokálisan a szélsőséges értékek megszaporodásával fog együtt járni.

A jelenlegi adottságok és klíma változásának hatása az elkövetkező 50-100 évben várostervezési szempontból számos kihívást támaszt Csíkszeredában, mint például:

- A hosszú hideg időszak miatt kulcsfontosságú az energiahatékonyság az épületek hő ellátásában és működtetésében (hőszigetelés és fűtéskorszerűsítés, illetve közvilágítás, középületek áram ellátása)
- A nem motorikus (vagy elektromos) közlekedés előtérbe helyezése a káros anyag kibocsátás csökkentésére
- Fontos a tudatosítás és folyamatos lakossági tanácsadás
- Az energiatermelési lehetőségekben a lehető legkevesebb káros anyag kibocsátással járó megújuló energiaforrás alternatívákat szükséges keresni és fejleszteni (például a középületek áram ellátására és a közvilágításra)
- A városi zöld területek növelése, mivel urbánus területeken fokozott felmelegedés várható a beépített területek sűrűsége miatt, ami a lakosság egészségi állapotát befolyásolja.
- A megnő az özvízszerű esőzések gyakorisága, emiatt a lehulló vízmennyiség időszakosan meghaladhatja a vízelvezető rendszerek kapacitását.
- Teljesen csapadékmentes időszakok alakulnak ki, ami megnöveli az erdő és tarlótüzek gyakoriságát, rontva a levegőminőséget.
- Pozitív hatás a hegyvidéki nyári turisztikai szezon megnövekedése és a városi lakosság részéről érkező kereslet növekedése az elviselhetetlen forróság miatt
- A szél erősség megnövekedése károsítja az erdőket és városi növényzetet is.

Demográfiai kihívások

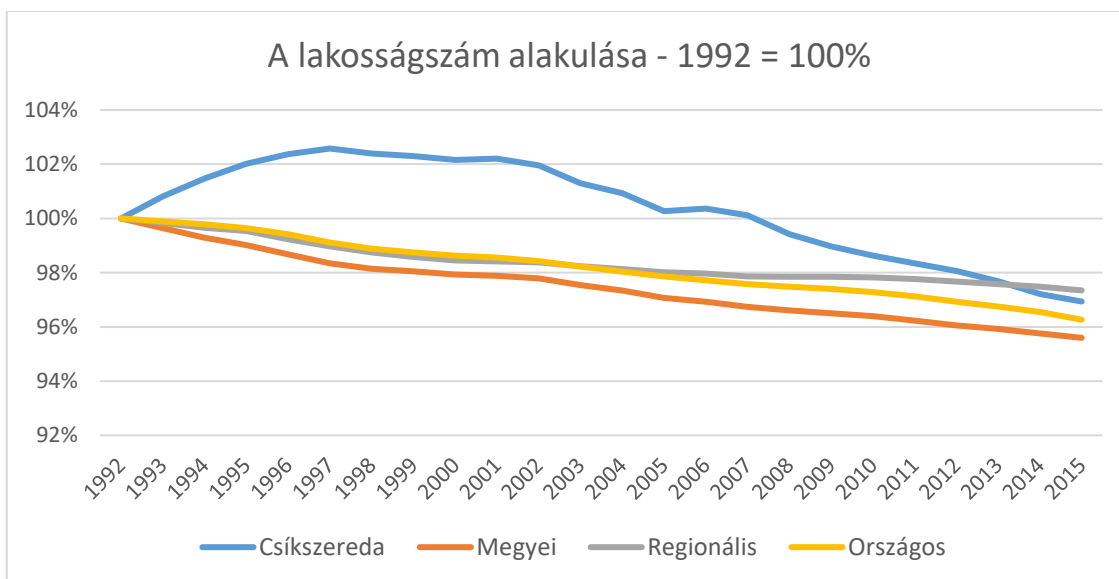
Csíkszereda jelenlegi lakossága a 2011-es népszámlálási adatok alapján 38966 fő, amely 8%-os népességcsökkenést jelent 2002-höz képest. A nők férfiak aránya előbbieik javára változott, 51,79% illetve 48,21%.

Nem	2002		2011	
	Lakosság szám	Eloszlás %	Lakosság szám	Eloszlás %
Teljes	42029	100,00 %	38966	100,00 %
Férfi	20375	48,48 %	18784	48,21 %
Nő	21654	51,52 %	20182	51,79 %

Forrás: NSH Népszámlálás

A statisztikai hivatal adatai alapján, nyomon követhetjük a város népességének éves alakulását 2015-ig, 1990-hez viszonyítva. A következő ábrán azt is ábrázoltuk, hogy országos, regionális és megyei szinten hogyan alakult a lakosság száma. Egyértelmű, hogy a városban tapasztalt népességcsökkenés megegyezik az országos folyamatokkal, mértéke mérsékeltebb, mint az országos átlag (-3,06%, illetve -3,74%). Hargita megye „kiürülése” azonban gyorsabb folyamat (-4,4%), mint az országos átlagnál kedvezőbb regionális adat (-2,65%). Ezekből a számokból arra következtethetünk, hogy létezik egy jelentős vándorlás vidék-város viszonyban, a városi térségek vidékről töltik fel fogyó lakosságukat.

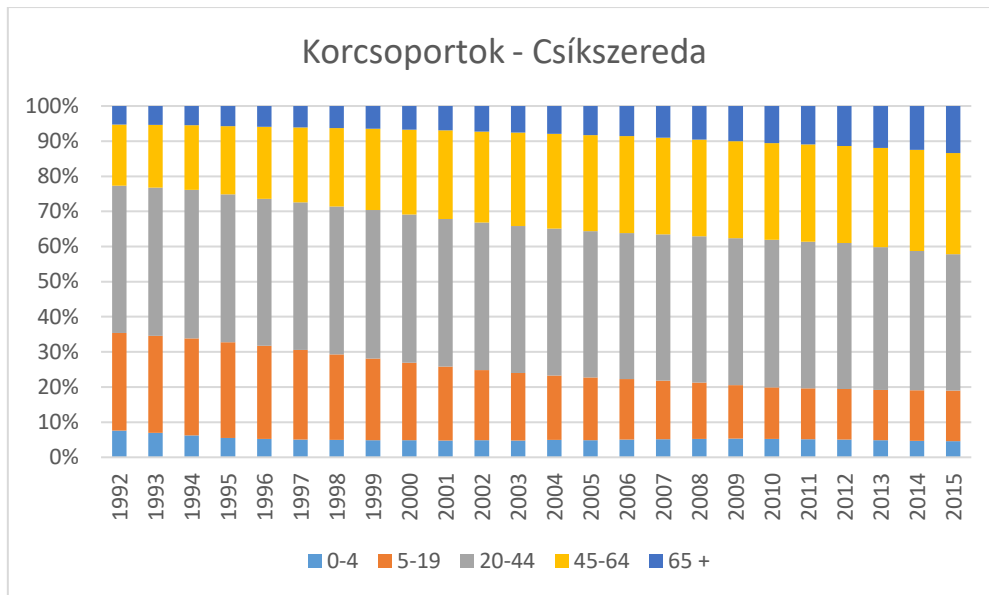
Csíkszeredával kapcsolatban meg kell említsük azt is, hogy a statisztikai hivatal (amely felfelé tér el tendenciózusan a népszámlálási adatoktól, mert tartalmazza az ideiglenes tartózkodással rendelkezők adatait is és nem tartalmazza a hivatalosan még nem elvándoroltakat), 2007-ig az 1990-hez képest magasabb népességet tartott nyilván (szemben az országos folyamatos csökkenéssel), de tulajdonképpen 1997-ig növekedett a népesség, azután figyelhető meg egy erőteljes csökkenés, miáltal napjainkra ez az ország más területeihez viszonyított „többlet” is elveszett.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Szemléletes a korcsoportok arányának alakulását ábrázoló következő grafikonunk is, amely egyértelműen előregedő társadalom képét rajzolja elénk. A 65 fölötti, illetve 45-65 közötti korosztály aránya folyamatosan növekszik, előbbi 5,25%-ról 13,43%-ra, utóbbi 17,39%-ról 28,76%-ra, ezzel párhuzamosan pedig csökken a fiatal korosztályok aránya (20-41 évesek aránya 41,98%-ról 38,78%-ra, az 5-19 évesek 27,8%-ról felére 14,39%-ra, a legfiatalabbak 7,58%-ról, 4,64%-ra). Tehát a fiatal lakosság arányának drasztikus csökkenése tapasztalható, amely előrevetíti a városi lakosság eddigénél is jelentősebb csökkenését, valamint a gazdaság további szűkülését is. Ezek a potenciális vállalkozók és munkavállalók hiányoznak majd 5-10 év múlva a városból.

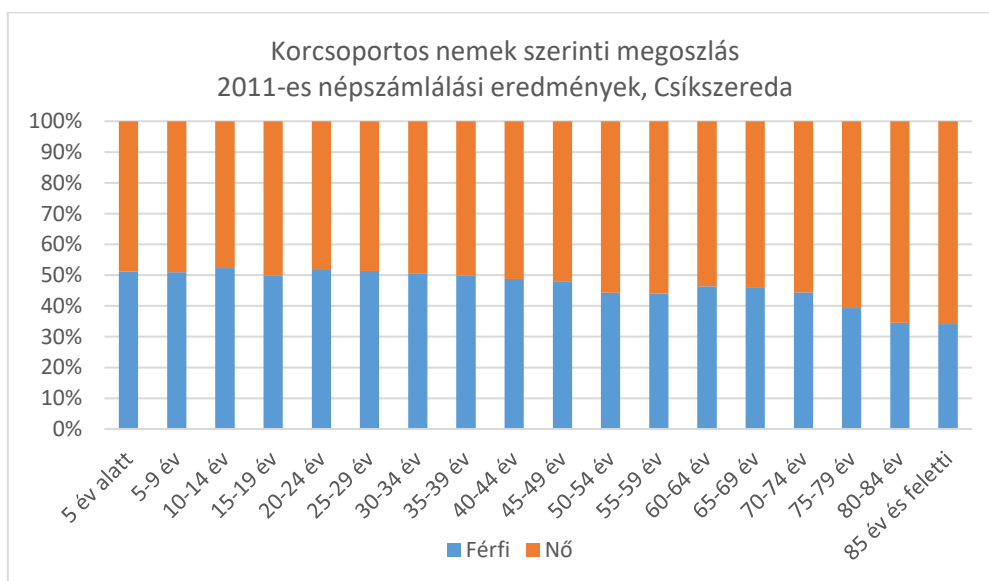
A fenntartható városfejlesztési stratégiának figyelembe kell vennie a negatív tendenciákat, mint a népességcsökkenés, kiköltözés, előregedés és a szegregáció, ezért szükséges, hogy annak a középpontjában a város vonzerejének növelése álljon (fiatalok megtartása, visszacsábítása), de ugyanakkor nem szabad elfeledkezni a jelen helyzet támasztotta kihívásokat sem, mint például az idősek ellátórendszerének megerősítése, a városkörnyéki kapcsolatok hatékonyságának növelése és a szociális integráció.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

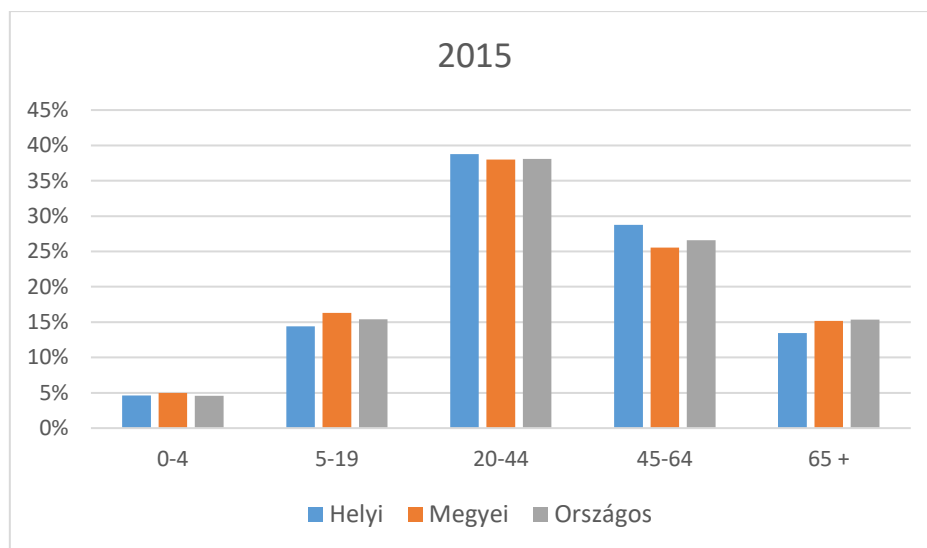
A továbbiakban a fent megfogalmazott általános jelenségeket árnyaljuk különböző szempontok szerint, és megpróbáljuk feltárni a népességfogyásban közrejátszó faktorok jelentőségét.

A nemek közötti arányokat ábrázolja az alábbi grafikon a 2011-es népszámlálási adatok alapján, a születéskori férfi többlet (51-49%) a 40 feletti korosztálynál fordul meg és 80 éves korra a nők 65-35%-os túlsúlyba kerülnek. Ez annak is következménye, hogy a férfiak esetében a születéskor várt élettartam alacsonyabb, mint a nőknél.

Forrás: NSH, 2011-es népszámlálás

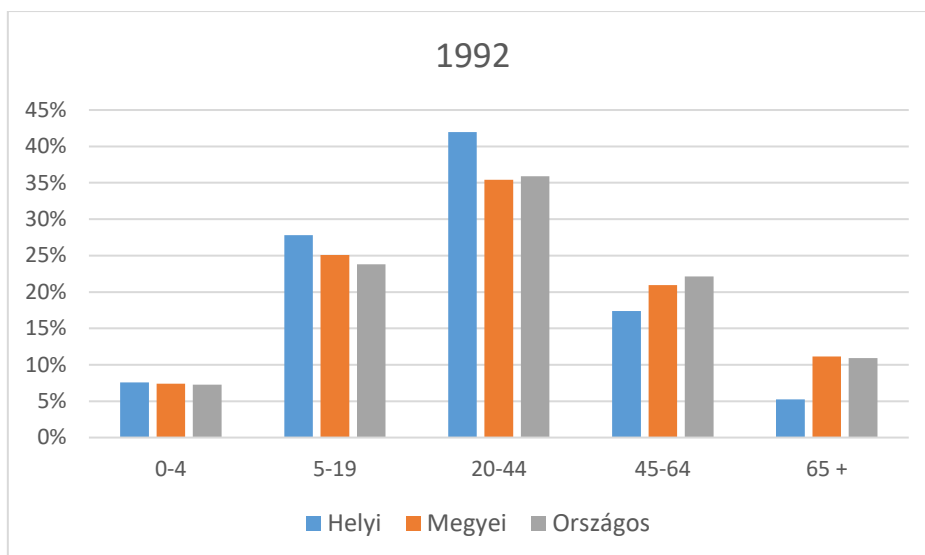
Vizsgáltuk azt is, hogy az országos folyamatokhoz képest Csíkszereda hogyan áll a korcsoportok arányát illetően, ezt mutatjuk be az alábbi három ábrán. 2015-ben jelentős eltérést lehet észrevenni az 5-19 közötti és a 45 feletti korosztályokat illetően: Csíkszereda fiataljai a megyei és országos értéknél is nagyobb mértékben hiányoznak, 45-64 év közötti korosztályból arányaiban többen élnek a városban, míg a legidősebbek aránya ismételtelen megközelítőleg 2%-kal kisebb, mint országosan.

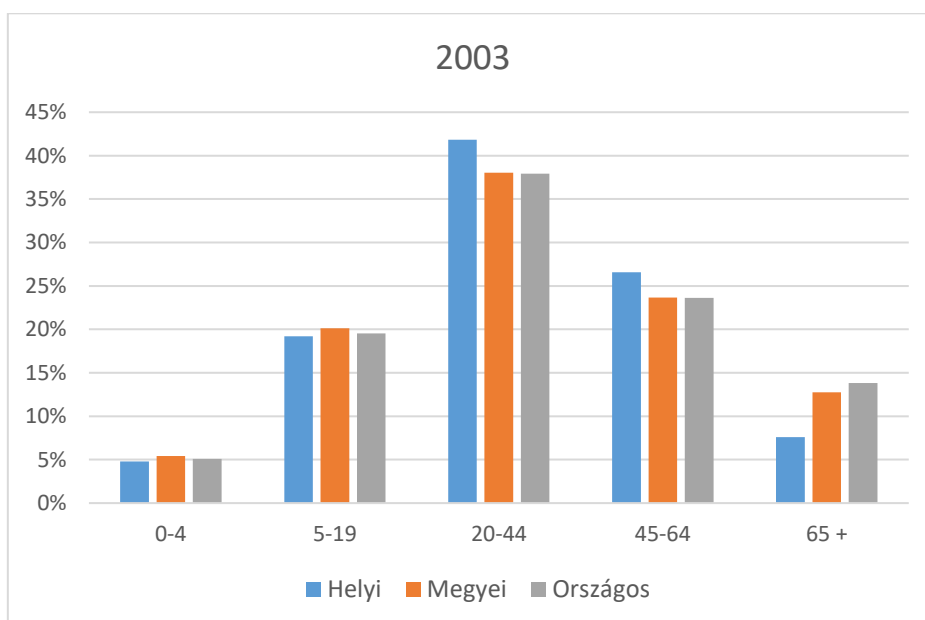
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Amennyiben arra a folyamatra vagyunk kíváncsiak, hogy az elmúlt 20-25 évben hogyan változott a város korstruktúrája az országos folyamatokhoz képest, akkor az alábbi két ábra alapján megállapíthatjuk, hogy a 90-es évek elején Csíkszereda egy viszonylag fiatal lakosságú városnak számított Romániában, az 5-45 év alatti korosztályok mindegyike jelentősen (2-6%-kal) meghaladta az országos átlagértéket.

A legkisebb gyerekek (0-4 éves) között azonban ez a különbség már nem volt jelen, előre vetítve a struktúra jelentős változását. A 2003-as helyzetet ábrázoló grafikonon már észrevehető, hogy a fiatalok alacsony aránya egy korcsoporttal fennebb lépett, az 5-15 évesek kevesebben vannak 0,5%-kal mint az országosan jellemző átlag. Megállapíthatjuk tehát, hogy a kedvezőtlen demográfiai folyamatok a rendszerváltás környékén indultak el, és a fiatalok hiányának oka ebben az időszakban keresendő.

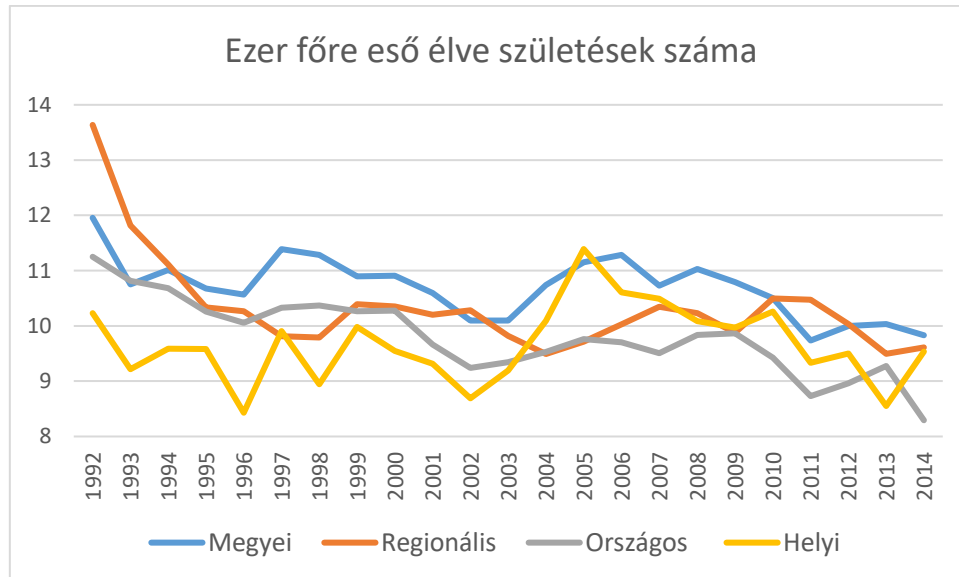
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Forrás: NSH Tempo adatbázis

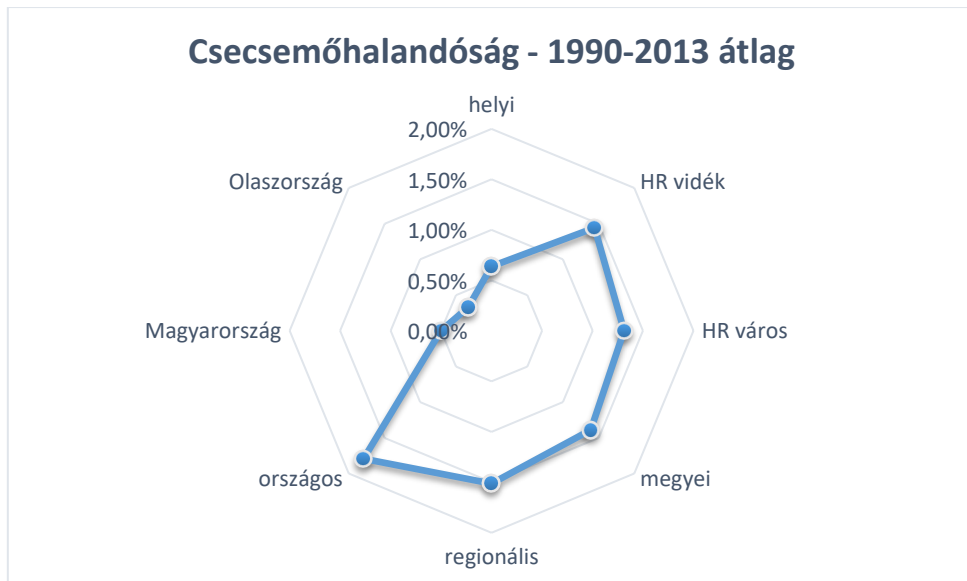
A népességfogyásnak alapvetően két jellemző forrása lehet, egyrészt a születések és halálozások negatív különbsége (természetes szaporodás), másrészt a negatív migrációs egyenleg. Ennek feltárásához megvizsgáltuk az 1000 főre eső élve születések számának alakulását 1992 óta (lásd következő ábra). Az adatok szerint már az időszak kezdetén az országosnál alacsonyabb volt a csíkszeredai érték (10,23 születés/ezer fő), és az a továbbiakban csökkent. A negatív csúcspont 1996-ban volt, ekkor 8,42 gyerek született 1000 főre vetítve.

Amit pozitívként lehet értékelni, hogy 2004 óta a születések száma legalább az országos átlag fölé került. Fontos azt is észrevenni, hogy a Hargita megyére jellemző érték általában magasabb, mint az országos vagy a városi átlag, ez a vidéki többlet jelentheti a város lakosságának utánpótlását is.

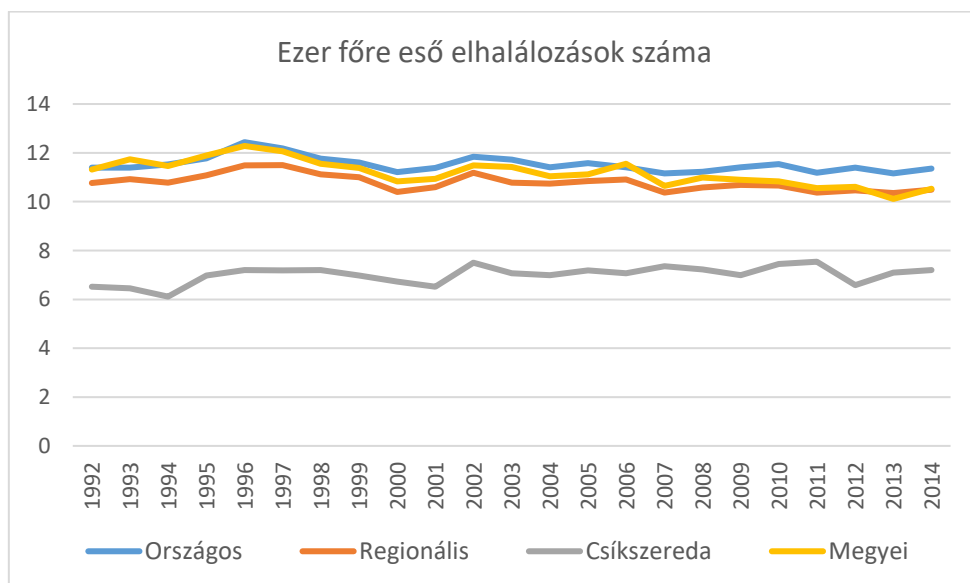
Forrás: NSH Tempo adatbázis

A csecsemőhalandóság értéke rendkívül kedvezőnek mondható Csíkszeredában regionális és országos összevetésben is (0,64%), amely nagyságrendileg közelebb van a Magyarországra jellemző értékhez (0,5%), mint az országos átlaghoz (1,79%). Csíkszereda környezetéhez képest jó orvosi ellátottsága olvasható ki a megyei (1,39%) és a megye városaira (1,31%), valamint a régióra jellemző (1,51%) magasabb értékekből is. Ez az érték még mindig duplája azonban az Olaszországban tapasztaltaknak.

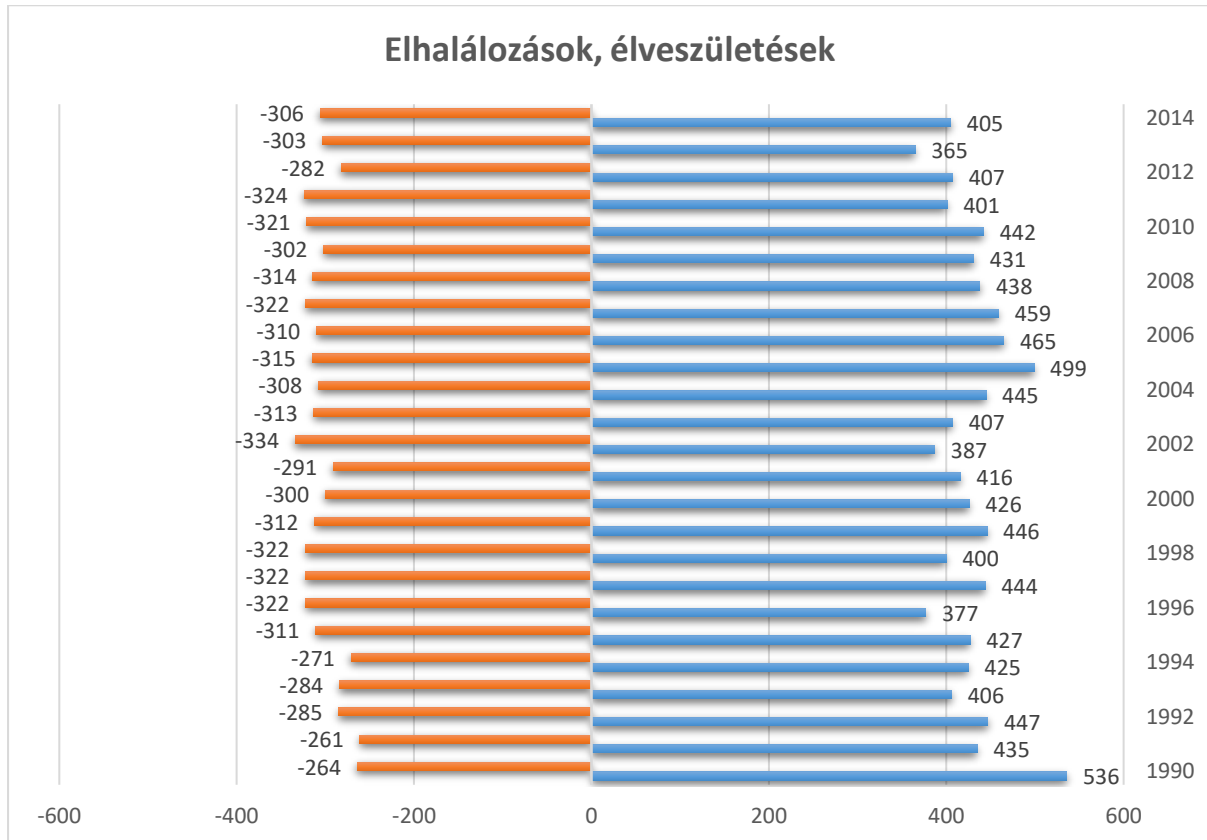
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Ami az elhalálozási értékeket illeti, az 1000 főre eső érték jóval alacsonyabb, mint az országos átlag (2014-ben 7,2, országosan 11,35) és az egész időszakban alatta is maradt annak. Csíkszeredában tehát a statisztikai adatok alapján több mint 4 fővel kevesebben halnak meg 1000 főre vetítve. A természetes szaporodás mértéke az egész időszakot tekintve pozitív, átlagosan 2,64. Ez csíkszeredai specifikumnak tekinthető tehát és a magyarázat egy rétege abban kereshető, hogy az idős, többségében faluról származó lakosság körében megfigyelhető egy visszaáramlási tendencia a szülőfaluba, így elhalálozásuk sok esetben az ottani statisztikában jelenik meg.

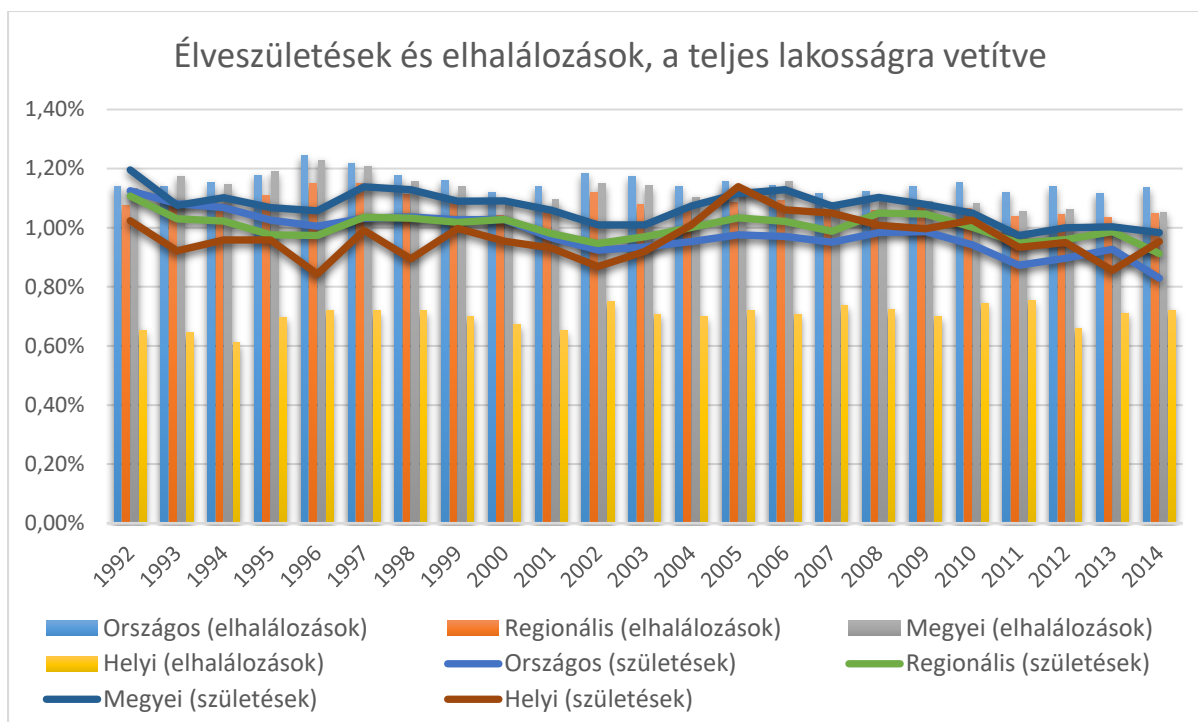
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az alábbi grafikonon egymás mellett ábrázoltuk az elhalálozások és születések értékét 1990-2014 között, így ezen is nyomon követhető a születések magasabb száma a halálozásokhoz képest. 2004 óta szisztematikus a születések számának csökkenése.

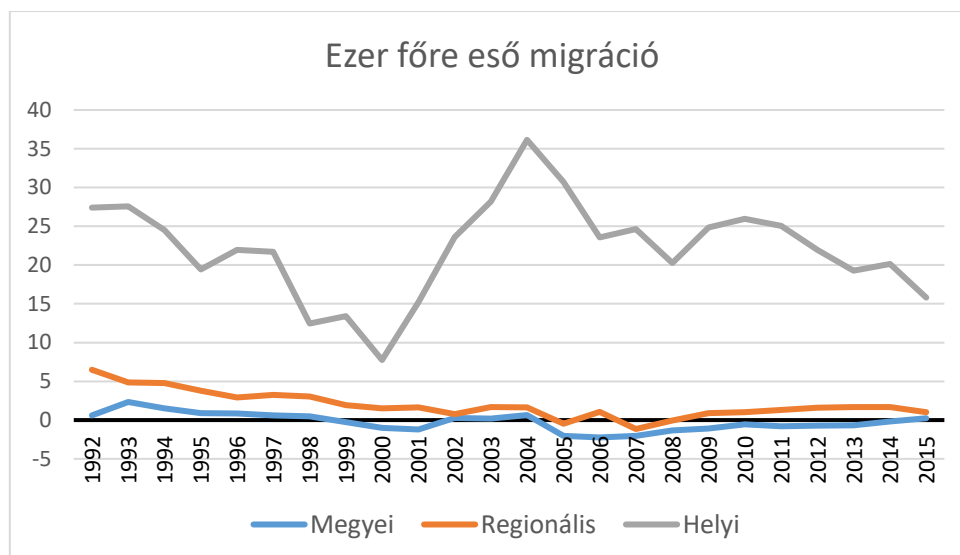
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Továbbmenve az alábbi grafikonon összegeztük a születések ezer főre eső értékét (vonal) és a halálozásokat szintén ezer főre megyei, regionális és országos összehasonlításban (oszlop). Amíg a többi területi szinten a halálozások minden időszakban meghaladták a születések arányát, addig Csíkszeredában ez mindig fordított volt. Valószínűsíthető, hogy a város nem nyújt olyan mértékű kényelmet, amely alternatívát jelentsen az idősebb korosztály számára, a falusi élet anyagi előnyeivel szemben.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

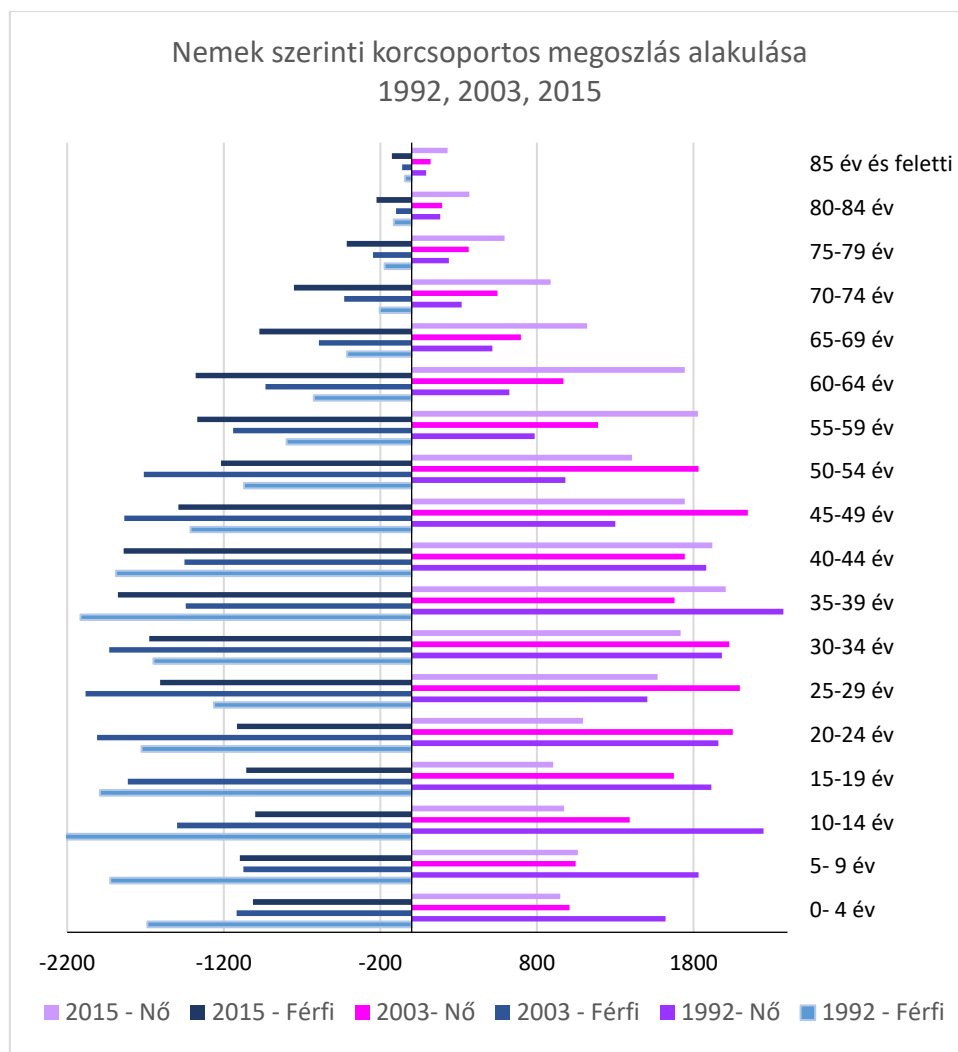
A népességfogyás másik forrása az elvándorlás, amely az elmúlt évben a városban 15-szöröse volt a megyei és regionális értéknek. A városból elköltözők 1000 főre vetített értékét ábráztuk a Hargita megyéből és a Központi régióból elköltözőkkel együtt a következő ábrán. 1992-ben minden évben magasabb volt ez az érték a városban, csak a mértéke váltakozott. A 90-es évek elköltözési hullámát a 2000-es évek első felében egy még jelentősebb elvándorlás követte (csúcspont 2004-ben 36 fő/1000 lakos), majd a válságot követően (2008 után) újabb lendületet vett Csíkszereda elhagyása, amely az utóbbi években mérséklődni látszik (15 fő/1000 lakos), de még mindig meg sem közelíti az azonos időszakban 2 körül ingadozó regionális és a még alacsonyabb megyei értéket.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

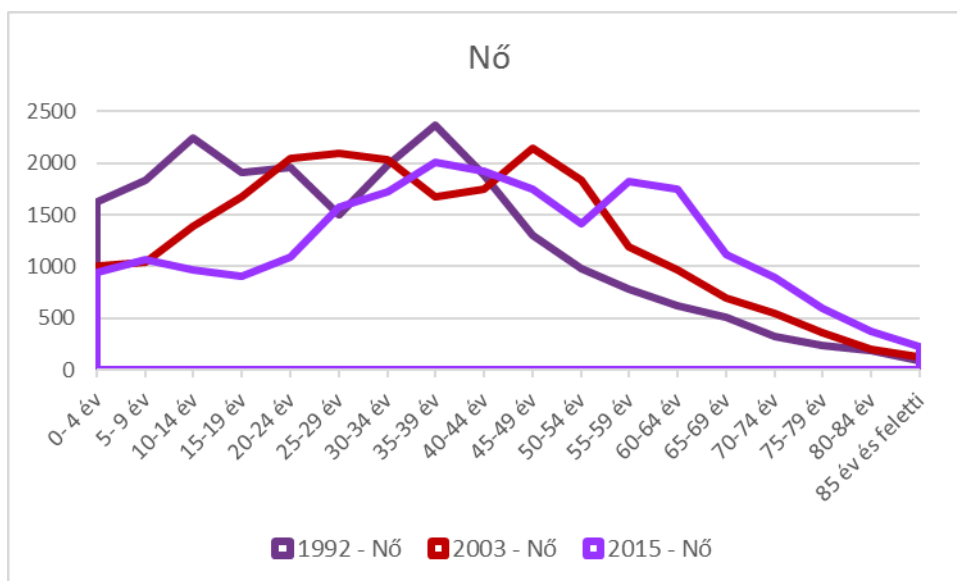
A migráció alacsony Hargita megyei értéke (és időnként negatívba fordulása, ami beköltözéseket jelent) arról árulkodik, hogy a Csíkszeredából elköltözők egy része nem a megyehatáron túlra vándorol, ez a lassan egy évtizede tapasztalt szuburbanizációs folyamatnak is betudható, aminek során a városkörnyéki településekre költözik egy fiatal-középkorú, tehetősebb réteg.

A demográfiai elemzéseinkben végezetül a város 1992-re, 2003-ra és 2015-re jellemző korfáját hasonlítottuk össze a statisztikai hivatal népességadatai alapján (lakóhely szerinti adatok január 1. időpontban). A korfa az előbbieken már ecsetelt elöregedő társadalom képét mutatja, elvékonyodó törzzsel és szélesedő „lombkoronával”. A szélesedés a 45 feletti korosztályban indul mindkét nem esetében, érdekesség viszont, hogy 2003-ban a 25-29 éves népesség arányaiban jelentősebb volt, mint az előző (1992) és az azt követő (2015) vizsgált időszakban. A legaktívabb korba levő fiatalok (20-35 év) „elfogyása” csak az utolsó, 2003 óta eltelt időszakra jellemző. Ennek következménye a gyerekek számának csökkenése is.

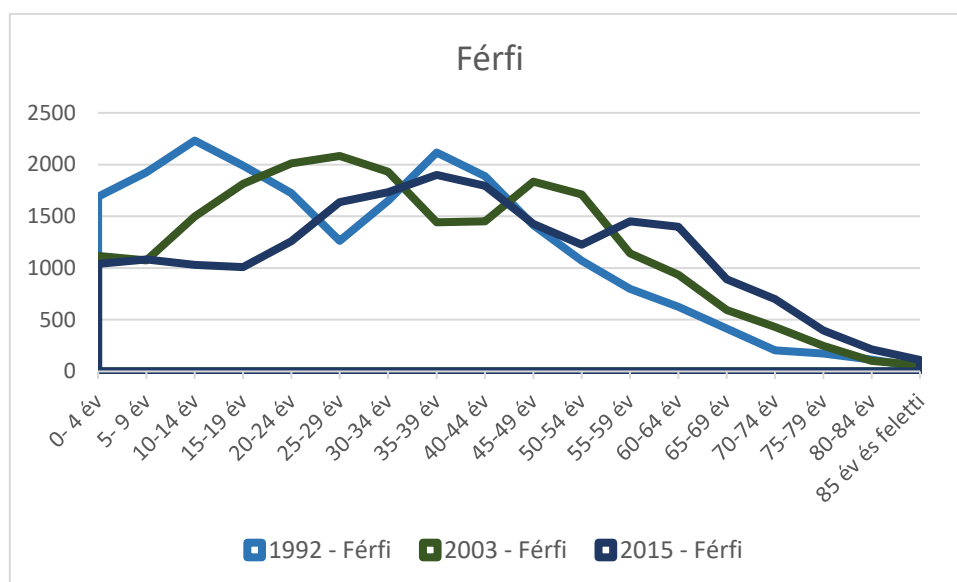

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Külön-külön is ábráztuk nemek szerint a korcsoportok alakulását a három vizsgált időpontban. A két grafikon mintázata jelentős különbséget nem mutat, míg 1992-ben egy egészségesebb, az idősebb korosztályok felé elvékonyodó struktúrát láthatunk, addig 2003-ban és 2015-ben arányaiban egyre kisebb létszámú a fiatal korosztály és egyre nagyobb az idős lakosság. Említésre méltó, hogy már 1992-ben tapasztalható az elöregedési folyamat beindulása, és szembeötlő a 20-30 év közötti korcsoportok behorpadása, amely valószínűsíthetően az előbbieken jelzett kivándorlási hullám zömét adta.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Forrás: NSH Tempo adatbázis

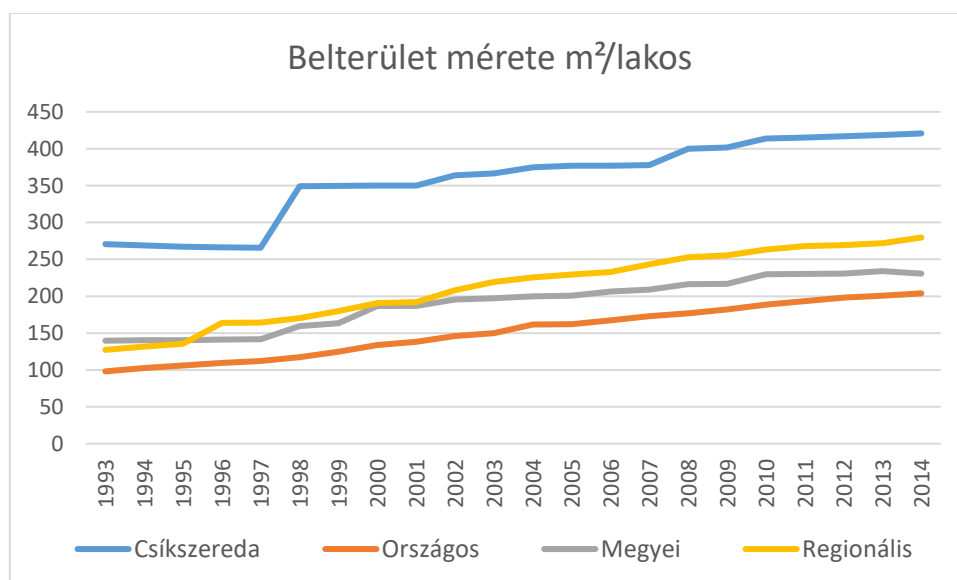
A demográfiai adatokat összefoglalva Csíkszereda természetes szaporodási értéke nem mutat az országos összehasonlításban olyan kedvezőtlen értéket, ami indokolná a jelentős népességfogyást. A migráció mértéke viszont többszöröse a máshol tapasztaltnak, és elsősorban a fiatalok körében tapasztalható, akik elsőrendűen külföldi munkalehetőség miatt választják az ideiglenes migrációt. Viszont az anyagi biztonság megvalósítása vagy az önmegvalósítási időszak végén csupán kis hányada tér vissza a városba. Stratégiai feladat tehát újra vonzóvá tenni a várost a fiatalok számára, megteremteni a kedvező feltételeket a családalapításhoz, a lakhatáshoz, és kedvező vállalkozási környezetet a potenciális visszaköltözők számára.

Környezeti- Infrastrukturális kihívások

Épített környezet

Csíkszereda épített környezetét a statisztikai hivatal adatai tükrében és a lakosság megítélése alapján egyaránt értékeljük. A statisztikai adatok alapján a beépített területet, a zöld felület változását, a város különböző kommunális infrastruktúra hálózatokkal való ellátottságát, az épületállomány és az építkezések alakulását tudjuk nyomon követni.

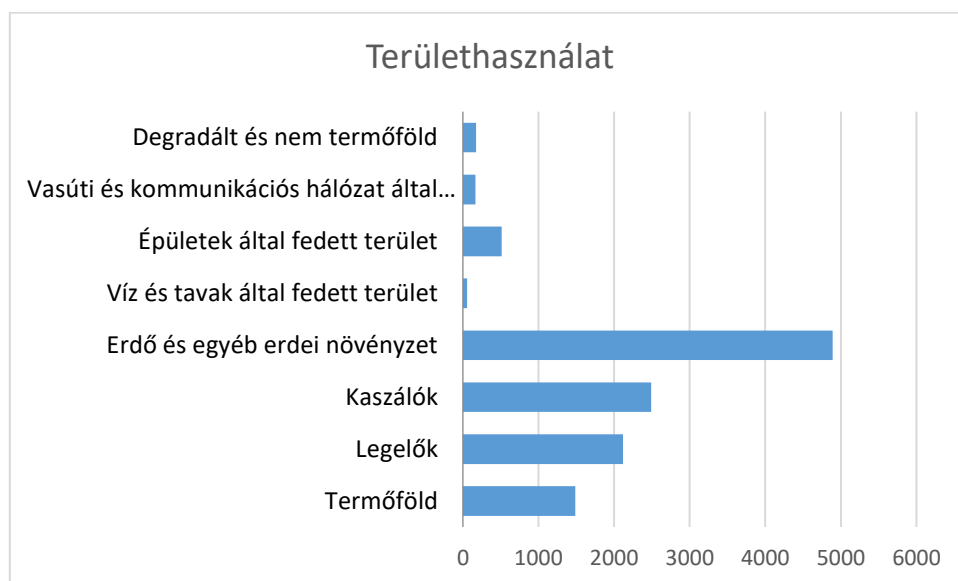
Az első fontos információt az alábbi ábra rejti, ahol észrevehetjük, hogy Csíkszeredában az egy főre jutó belterület nagysága több mint duplája az országos átlagértéknek (420 m²/lakos) ez a város kialakulásának jellegzetességéből ered, kevés külterülettel rendelkezett ugyanis már a kezdetektől a város. A 2005 óta tapasztalt 11%-os belterület bővülés kisebb, mint a megyei (15%), országos (26%) és regionális (21%) érték.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

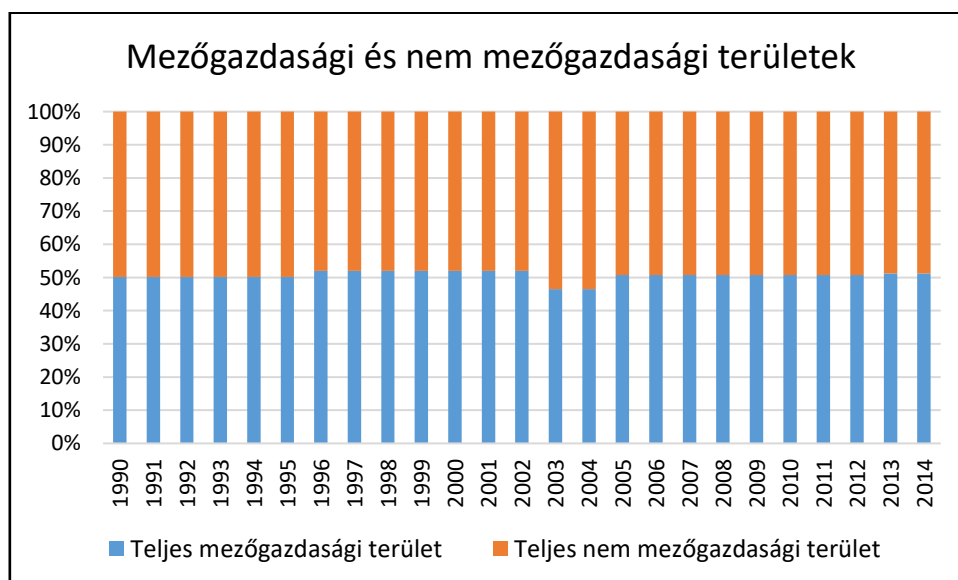
Csíkszereda 11886 hektárnyi területe 2014-ben 6092 hektár mezőgazdasági területből (2117 hektár legelő, 2490 hektár kaszáló és 1485 szántó), 4890 hektár erdőből, 511 hektár beépített területből, 54 hektár vízzel fedett területből, 165 hektár közlekedésre és kommunikációra használt területből (beleértve a vasutat is) és 174 hektár leromlott állapotú, nem használt területből állt. A teljes területből tehát mindössze 5,69%-ot tesznek ki az épületek által elfoglalt és a közlekedésre használt terület nagysága. Egyes, közfunkciót betöltő ingatlan állapota leromlott, adott esetben elhagyatott, mint a például buszmegálló, amelyek

beavatkozást igényelnek, valamint a kereskedelmi zónában lévő közterületek, amelyek rendelkezésre állnak közberuházási projektek megvalósítása céljából, mint például az új piac.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

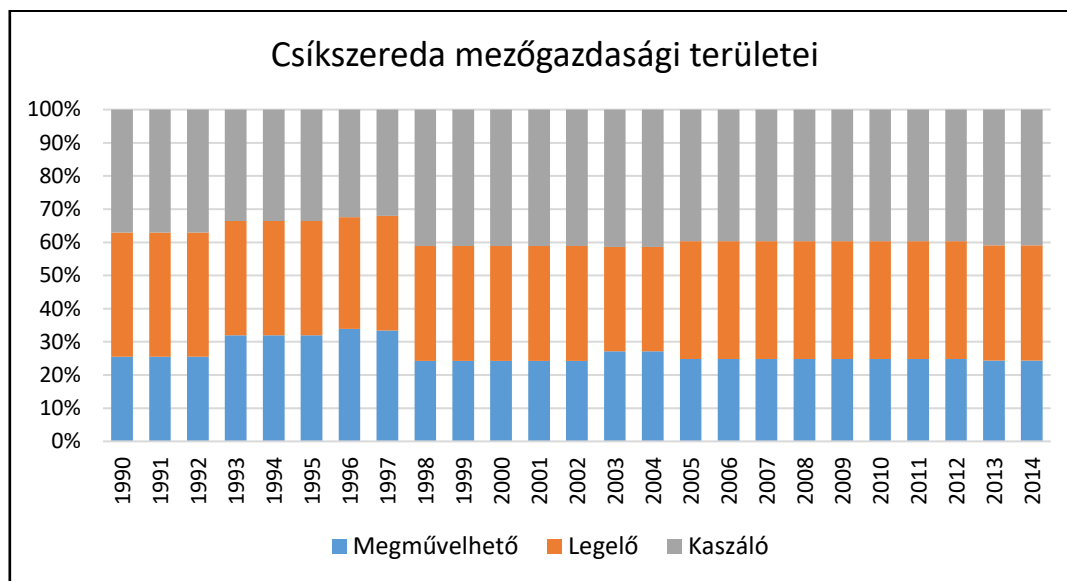
A mezőgazdasági és nem mezőgazdasági területek aránya nagyjából fele-fele a teljes területnek (51,25%, illetve 48,75%). Amint az idősoros ábrán látható ez az arány nagyságrendileg állandó volt az elmúlt 24 évben. Utóbbi kategóriába beletartoznak az erdővel fedett területek is, amelyek a nem mezőgazdasági területek jelentős részét teszik ki (84,4%).

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A csíkszeredai mezőgazdasági területek szerkezete tükrözi a térségre jellemző hegyvidéki karaktert: a kaszálók (40,87%) és a legelők (34,75%), tehát az állandó gyepterületek

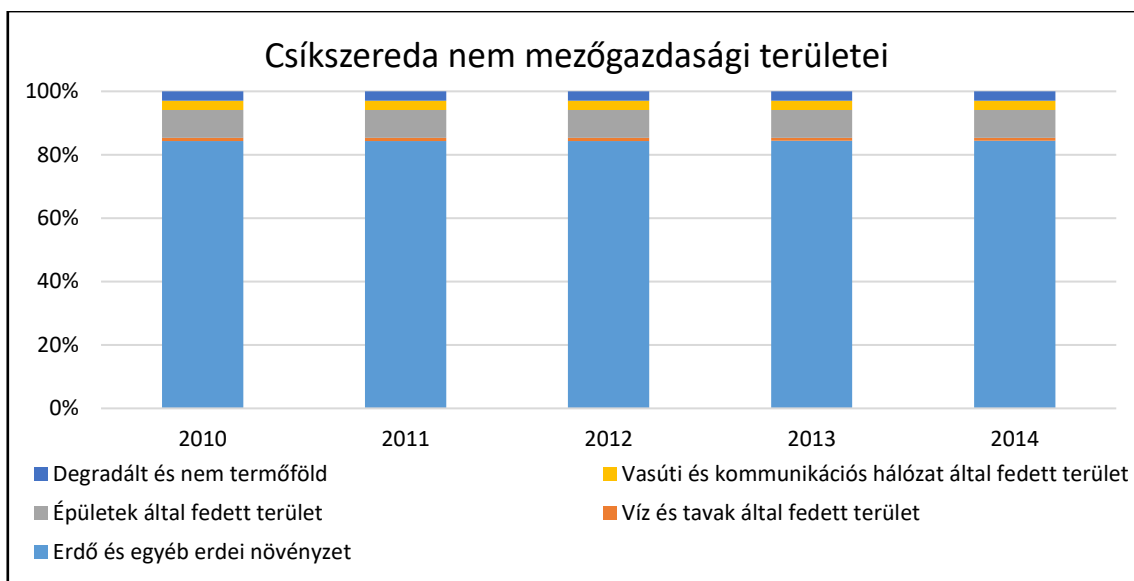
dominálják a területhasznosítást, a területek alig egynegyedét (24,38%) foglalják el a szántóföldi kultúrák.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

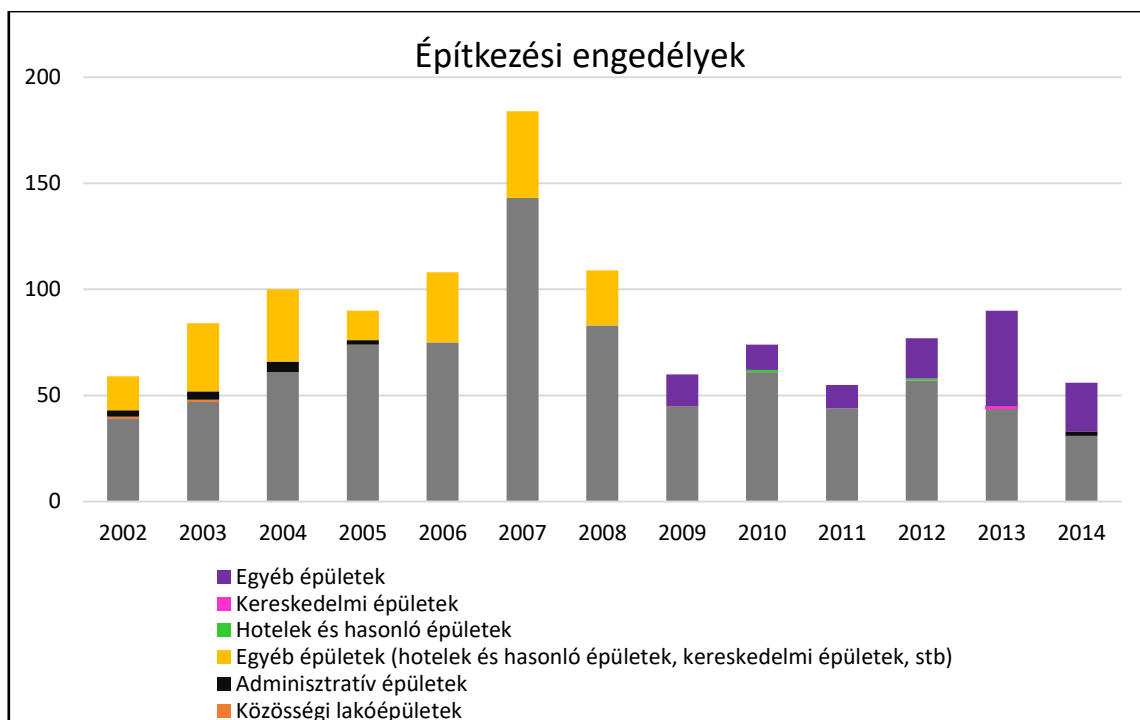
Ez a struktúra állandó, a kilencvenes évek közepén figyelhető meg csupán a szántók arányának jelentősebb növekedése 32-33% (5 évben 1993-1997 között), ami feltehetően a kollektív rendszer felszámolását követő saját földeken való gazdálkodás gerjesztette lelkesedésnek köszönhető.

A város fejlődésének egyik fontos jelzője az épületállomány fejlődése. Ebből a szempontból azt láthatjuk, hogy Csíkszeredában 2010 óta csökkent az épületek által elfoglalt terület nagysága (3 hektárral). Jelenleg a nem mezőgazdasági területek 8,82%-át (511 hektár) épületek, 2,85%-át (165 hektár) közlekedési és kommunikációs infrastruktúra foglalja el, 0,93%-a (54 hektár) pedig vízzel borított. A nem használt, leromlott területek nagysága meglehetősen kiterjedt, 174 hektár nagyságú (3%). Már említettük, hogy Csíkszereda nem mezőgazdasági területeinek 84,4%-a erdővel borított, a kiterjedt zöldterületek könnyű elérhetősége fontos erőssége a városnak (gyakorlatilag minden irányba gyalogosan is 1 órán belül elérhető egy erdős terület) és olyan erőforrás, amely növelheti a város külső és belső vonzerejét is egyaránt.

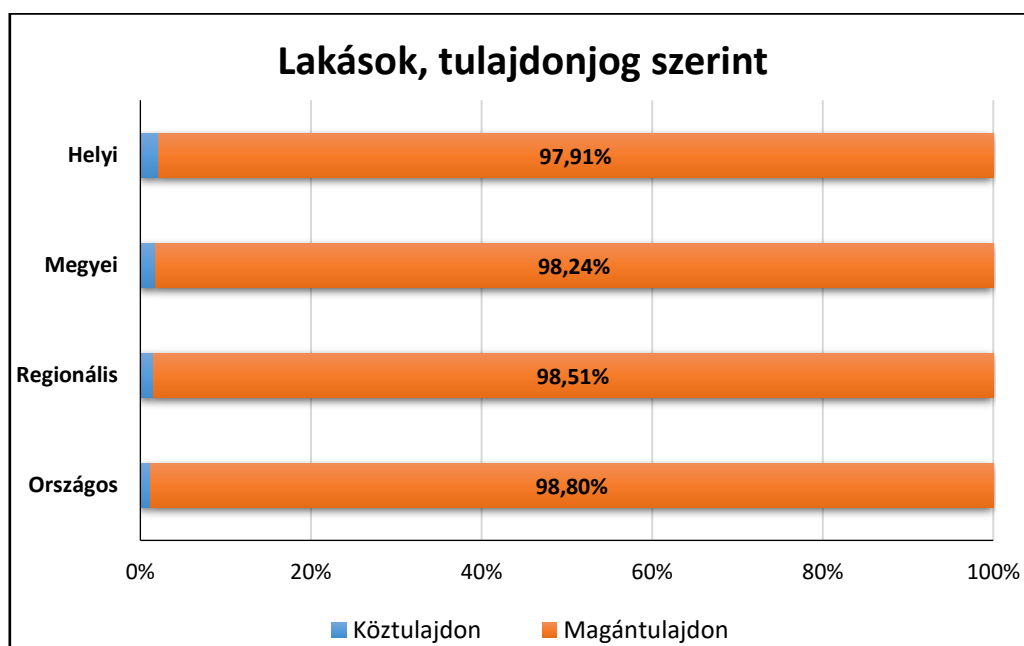

Forrás: NSH Tempo adatbázis

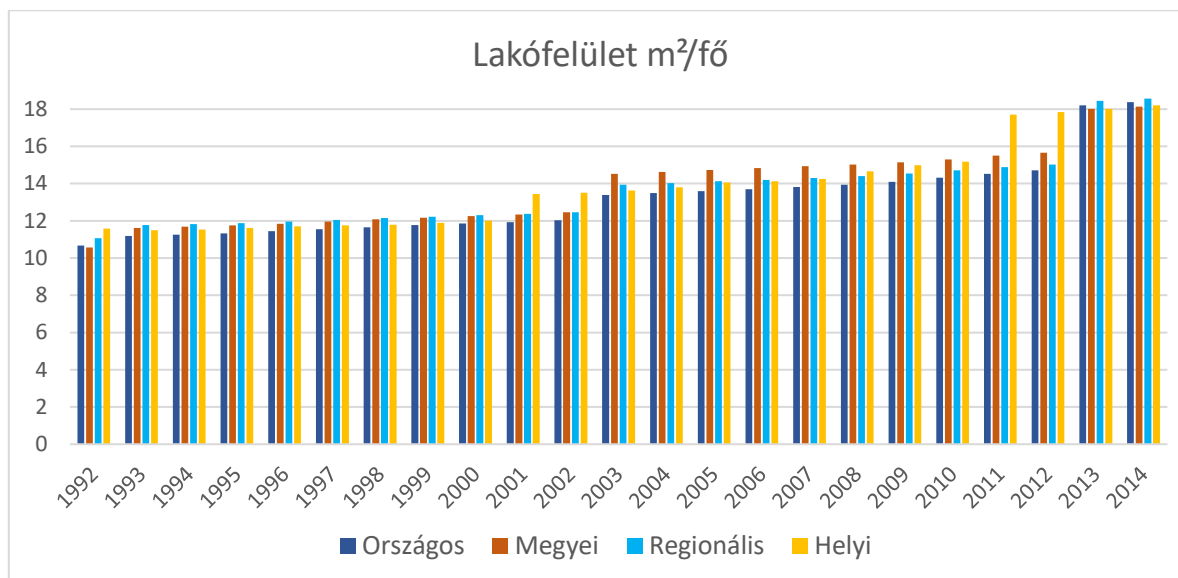
A kiadott építési engedélyek számának alakulása látható az alábbi ábrán. 2007-ig jelentős és folyamatos bővülés jellemezi a kiadott engedélyek számát (2002-2007 között öt év alatt megháromszorozódott), úgy, hogy a dokumentumok 28%-át nem lakó célú ingatlan építésére adták ki. 2009-től viszont jelentősen alábbhagyott az építési kedv, azóta évi 60-80 engedélyt igényelnek csupán a városban (2009-től megváltozott a statisztikai adatok csoportosítása, a vendéglátó- és kereskedelmi célú épületek azután külön nyilvántartásba kerültek). Érdekes, hogy 2007-hez képest a lakóingatlanok építése sokkal jelentősebben csökkent (77%-kal), mint az egyéb rendeltetésű épületeké (44%-kal).

A lakóépületek tulajdonosi szerkezetét a magántulajdon uralja, hasonlóan a megyei, regionális és országos arányokhoz. A helyi apró eltérés a megyeszékhely adminisztratív intézményeihez kapcsolódó önkormányzati, illetve állami lakásállomány nagyságából eredhet, ami a köztulajdonú épületek valamivel magasabb arányát eredményezi (lásd alábbi ábra).

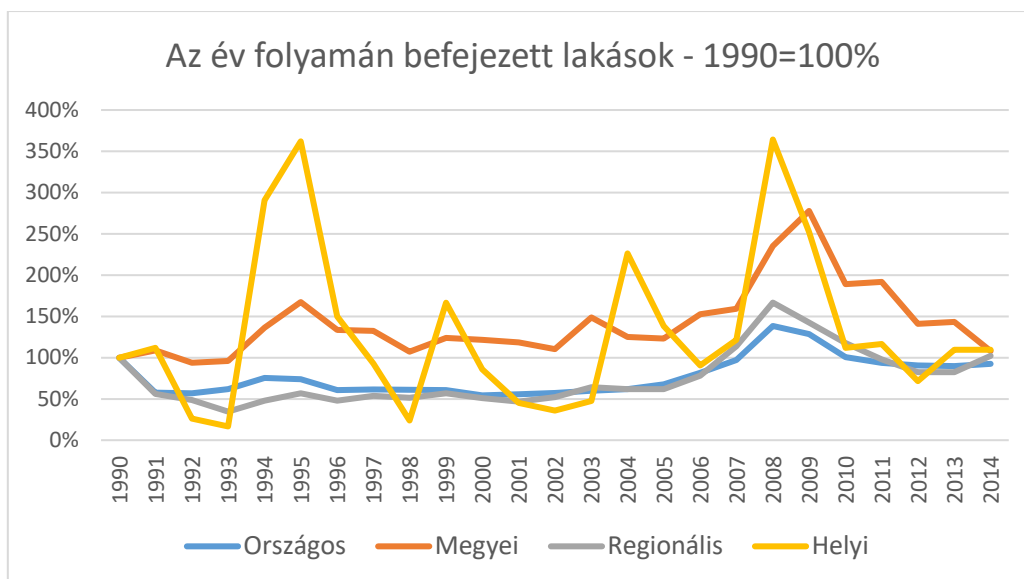

Az egy főre jutó lakónégyzetméterek számát tekintve a helyi 18,2 m²-es érték a megyeihez hasonlóan némileg elmarad az országos és regionális értéktől (18,5 m²). Az érték növekedése elsősorban nem a lakásállomány bővülésében keresendő, hanem a lakosság csökkenésében.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az előzőekben láttuk az évente kibocsátott építkezési engedélyek alakulását, az alábbi ábrán pedig azt követhetjük nyomon, hogy az adott évben 1990-hez képest hogyan alakult a használatba vett lakóingatlanok száma. Hargita megyében és Csíkszeredában is a kilencvenes évek közepén (1995) az országoshoz viszonyítva magasabb építkezési kedv volt tapasztalható (itt érzékelhető már a külföldi, elsősorban magyarországi tőke jelenléte), ezt követően pedig 4-5 évente figyelhetünk meg kiugró értéket a befejezett épületeket tekintve. A 2008-ig tartó lassú felfutást gyors visszaesés követte, országos, regionális, megyei és helyi szinten is, az 1990-es értékre.

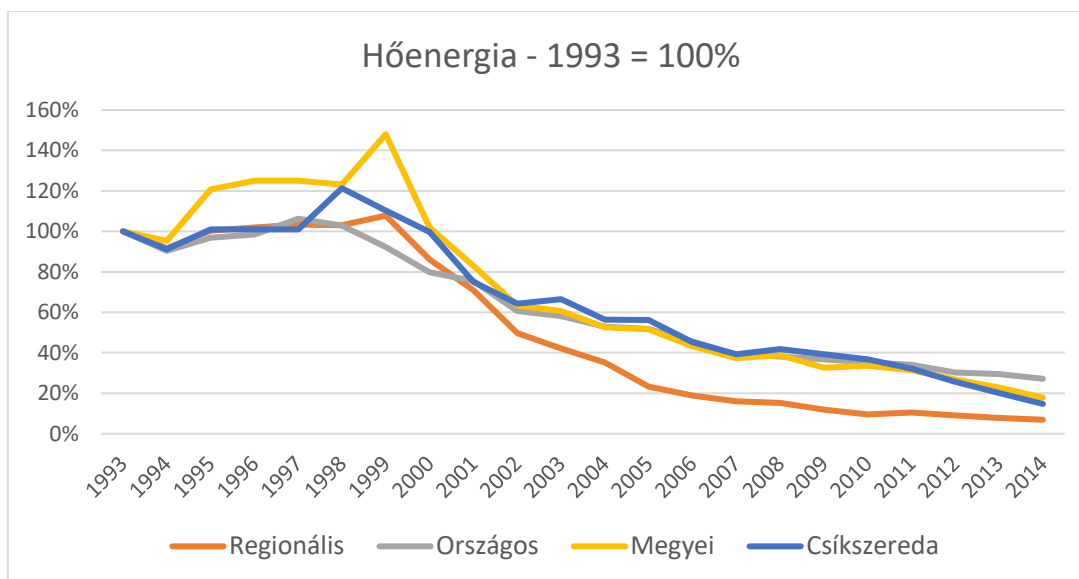
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Számokban kifejezve ez évi 40-50 közötti épületet jelent, az 1995-ös és 2008-as évi csúcs 152, illetve 153 lakás volt.

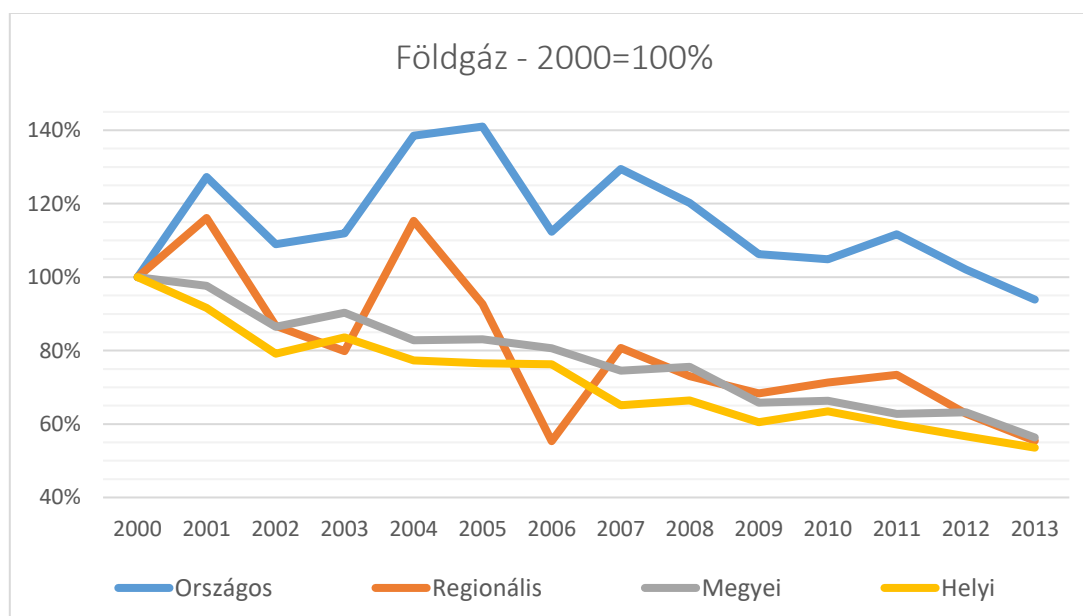
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az alábbi ábrán a hőenergia szolgáltatók adatai alapján láthatjuk, hogy 2000 óta szinte folyamatosan csökken a távhő szolgáltatás volumene egész Romániában és Csíkszeredában is. A központosított fűtésrendszereket nem tudták sehol sem a lakók számára elfogadhatóan hatékonyra alakítani, így a társasházakban folyamatosan kiépültek a saját egyéni fűtés rendszerek. Csíkszeredában jelenleg az 1993-as szint 15%-án áll a távhőszolgáltatás és a csökkenő hőigény elsősorban nem a lakások javuló energiahatékonyágának köszönhető.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A Csíkszeredában mért gázfogyasztás jelenleg alig több mint a fele (54%) a 2000-es évi értéknek.

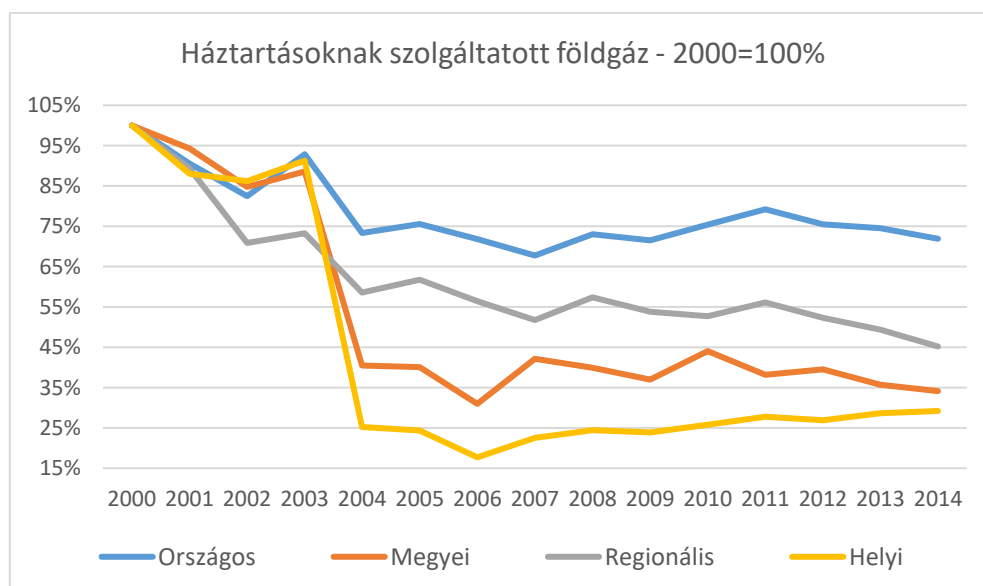
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Meredeken visszaesett Csíkszeredában 2003 után a háztartási célú gázfogyasztás (kevesebb, mint egyharmadára 30000 m³-ről kb. 8500 m³-re), feltehetően a fűtésrendszerek korszerűsítése során nyert hatékonyságnövekedésnek köszönhetően.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A lakossági célú gázfogyasztás visszaesése nem helyi különlegesség, mértéke azonban Hargita megyében duplája az országos értéknek (60%-os illetve 27%-os csökkenés).

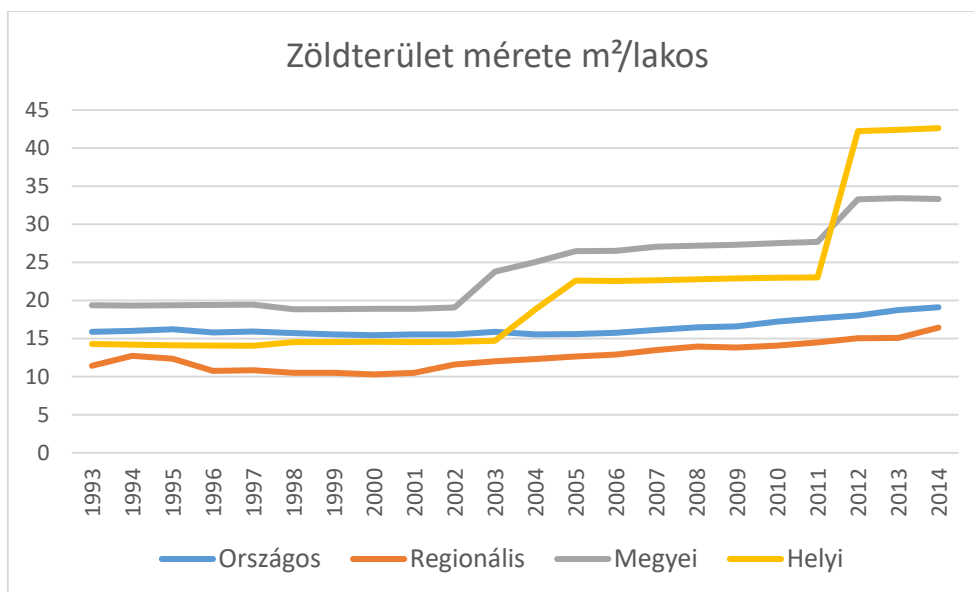
Forrás: NSH Tempo adatbázis

A gázhálózat kiépülése folyamatos bővülést mutat, a fogyasztás csökkenésének éppen tükörképeként. Jelenleg majdnem 80 km (79,8) a csíkszeredai gázvezeték hálózat teljes hossza. A bővítést nem a fogyasztás növekedése, hanem újabb városrészek hálózatba kapcsolása hajtotta.

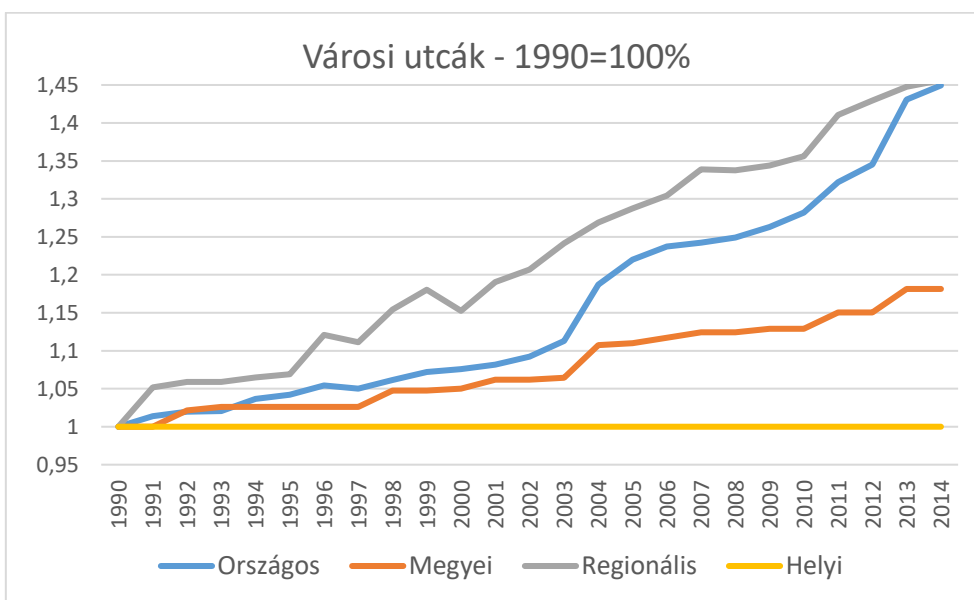
Forrás: NSH Tempo adatbázis

A csíkszeredai zöldfelületek egy főre eső nagyságának alakulását ábrázoltuk a statisztikai adatok alapján az alábbiakban. 18,42 m² zöld jut egy csíkszeredai lakosra a statisztikai adatok szerint, amely elmarad az országos átlagtól (19 m²). A Polgármesteri hivatal aktuális adatai szerint a teljes terület mindössze 62,97 hektár. A 2005 évi 195. számú kormányhatározatnak megfelelően a minimális belterületi zöld felület 26 m²/lakos, a csíkszeredai érték ennek 57%-a, így a törvényes előírásoknak való megfeleléshez szükséges a zöldfelületek kiterjesztése és feljavítása. A város központjában vagy a lakóövezetekben nincs erre alkalmas szabad terület, ebben az értelemben megvalósíthatónak tűnik rekreációs pontok kialakítása a Sutában, az Olt partján (udvarhelyi kijárat), a somlyói ferences kolostor övezetében, és a kereskedelmi zóna szomszédságában található területeken. Hosszútávon megoldási lehetőség a kereskedelmi övezettől északra található területek hasznosítása tanösvények kialakításával, valamint a lecsapolással degradált és építési hulladék tárolására is használt terület rehabilitálásával és feljavításával. Csíkszeredában viszonylag szűk területen fekszik, minden irányba rövid sétával gyalogosan is elérhető a lakosság számára a minőségi természeti környezet.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

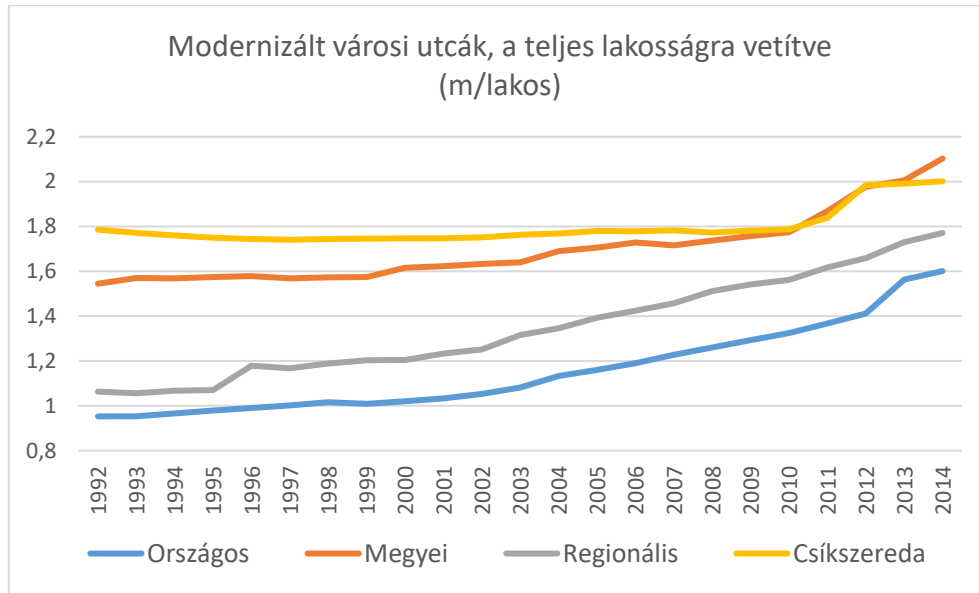
A városi utcák hosszának alakulása követhető a következő ábrán, amely azt a meglepő következtetést hozza, hogy Csíkszeredában 1990 óta nem jött létre új utca. Mivel a valóság erre több esetben is rácsafol, ezért feltételezzük, hogy az úthálózat bővülése bár nem hasonlítható más városok fejlődéséhez, azért minden bizonnyal meghaladja az ábrázolt 103 km-t.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

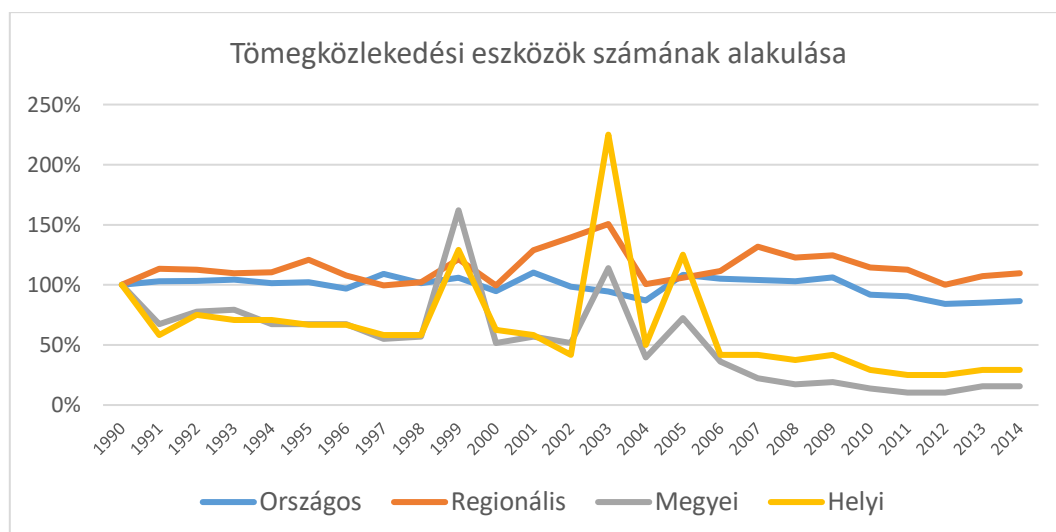
Érdekesebb összehasonlítást lehet tenni a korszerűsített utak egy főre eső hosszának alakulását vizsgálva. Csíkszereda esetében 2010-ig tulajdonképpen nem nőtt a modernizált utak hossza, azóta összesen 8 km-t újítottak fel, így minden lakosra 2 m aszfaltozott út jut,

ami kedvezőbb érték, mint az országos vagy a regionális arány, de valamivel elmarad a megyei értéktől (a falumodernizálási EU támogatású programok eredményeképpen). Jelenleg a statisztikában szereplő 103 km-es úthálózat 82%-a (85 km) aszfaltozott út Csíkszeredában.

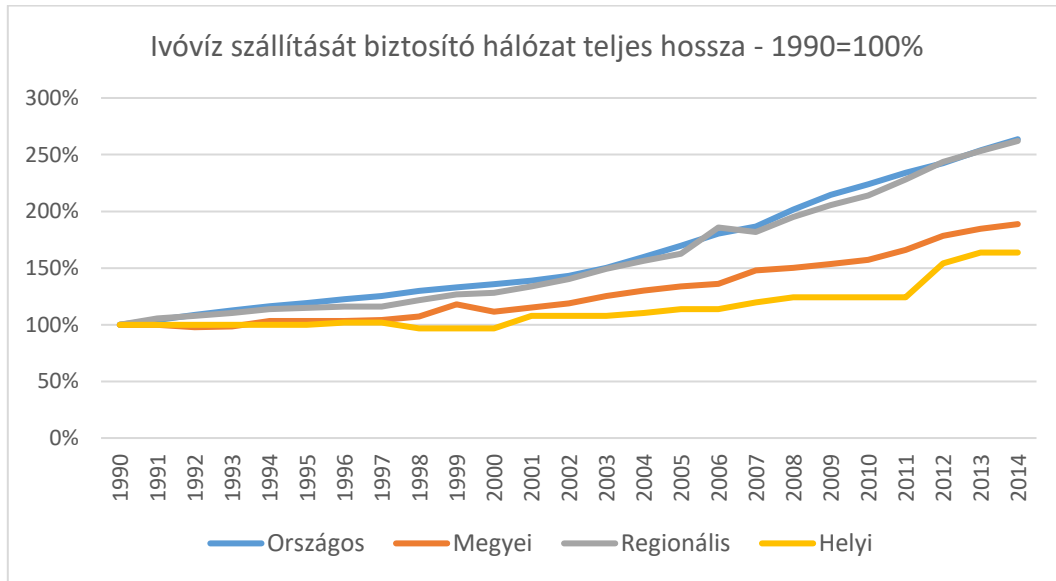
Forrás: NSH Tempo adatbázis

A közszállításban használt járművek számának alakulása látható az alábbi ábrán. 1990-hez képest harmadára zsugorodott a közszállítás eszközállománya a városban, a néhány éve átszervezett városi tömegközlekedés hatékonyságának, a lakossági szempontokat is figyelembe vevő felülvizsgálata indokolt. A tömegközlekedési beruházások tervezésénél figyelembe kell venni az alábbiakban részletezett sérülékeny levegőtisztaságot, ami az alternatív meghajtású, elektromos (nulla káros anyag kibocsátással járó) járművek üzembe állítását indokolja.

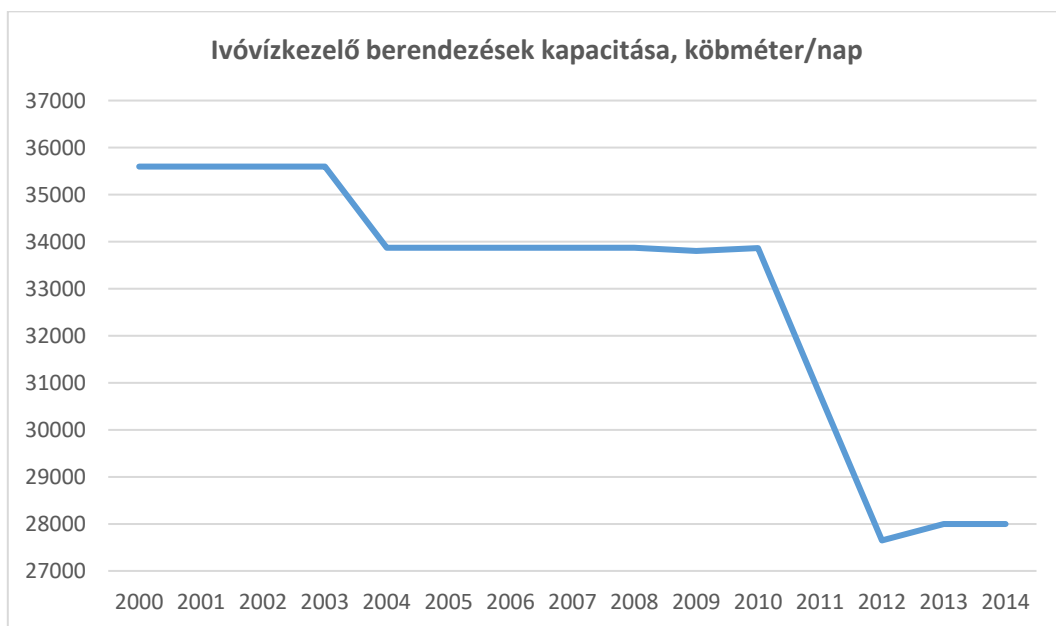
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Az utcák korszerűsítéséhez hasonlóan, az ivóvíz hálózat bővülése is 2011 után ugrott meg Csíkszeredában, köszönhetően a rendelkezésre álló források bővülésének és jó kihasználásának. A hálózat növekedése (+64%) azonban jelentősen elmarad az országos fejlődéstől (+164%) – ez látható az alábbi ábrán. Jelenleg 109,8 km az ivóvízhálózat teljes hossza, amely a város összes negyedére kiterjed.

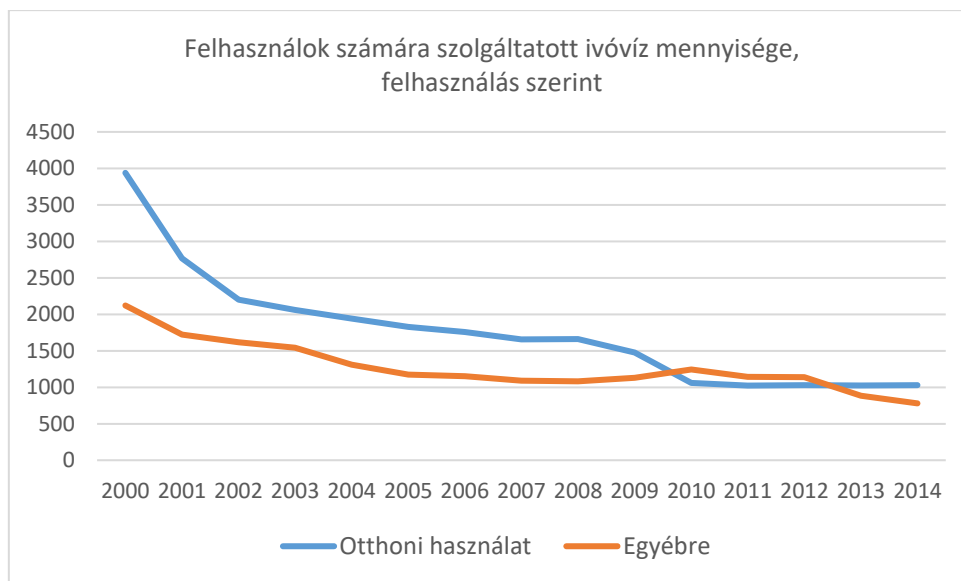

Forrás: NSH Tempo adatbázis

2000-hoz képest 7000 m³-rel csökkent a napi ivóvíz előállítás mennyisége, amely szoros összefüggésben van a fogyasztás csökkenésével (lásd következő két ábra).

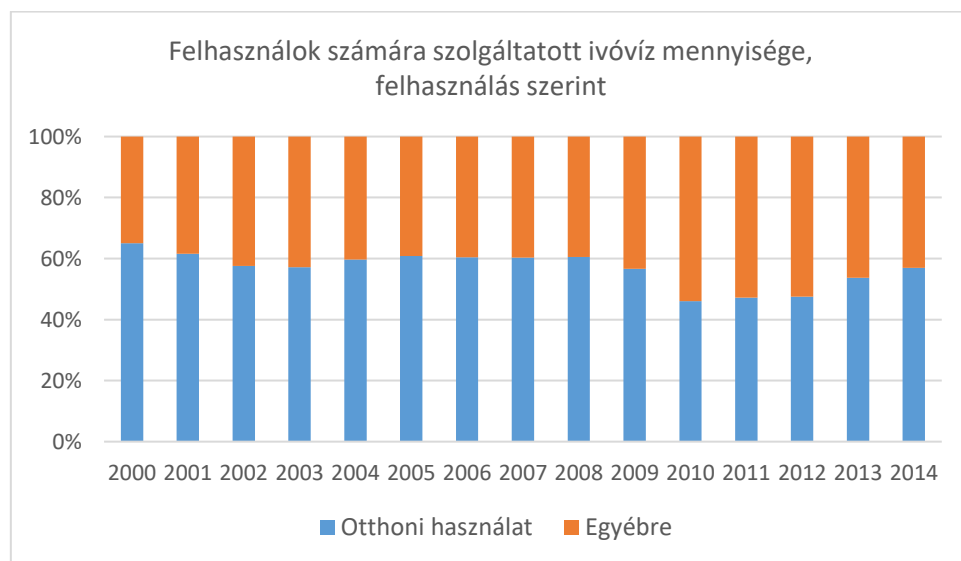

Forrás: NSH Tempo adatbázis

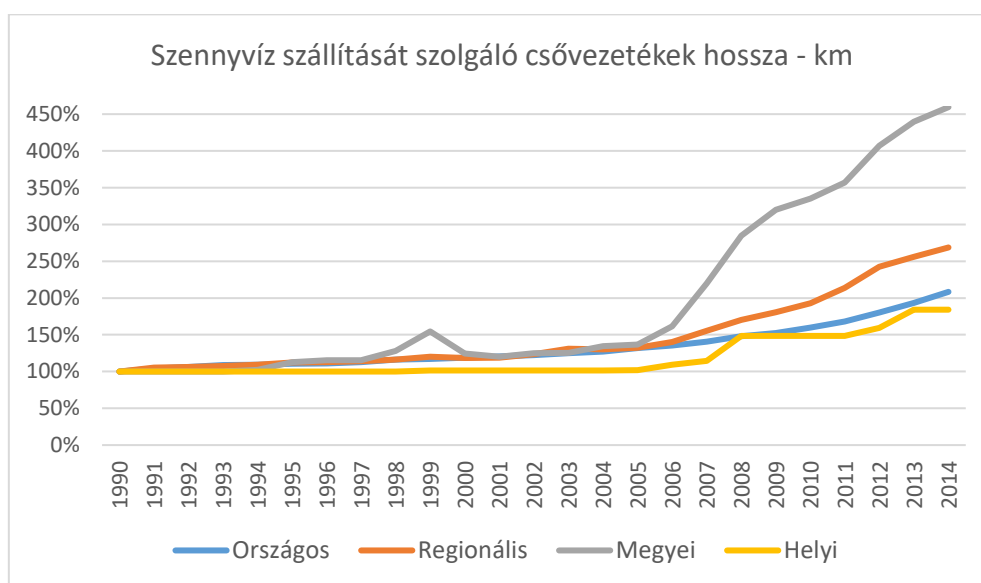
Forrás: NSH Tempo adatbázis

Meredek csökkenés tapasztalható az utóbbi 15 évben mind a háztartási, mind az egyéb célú víz használatban. A lakosság jelenleg egynegyedét fogyasztja el az ezredfordulón regisztrált vízmennyiségnek, míg gazdasági és egyéb célra egyharmada fogy csak a 2000-ben elhasznált ivóvíznek. Összesen 1809 ezer köbméter ivóvízfogyasztást mértek Csíkszeredában 2014-ben. Az arányok tekintetében is észrevehető egy elmozdulás az egyéb célú vízhasználat irányába a vizsgált időszakban, ez látható az alábbi ábrán. Jelenleg az ivóvíz 57%-a kerül felhasználásra a háztartásokban, 43% egyéb célra fogy el, korábban arányaiban jelentősebb volt a lakossági fogyasztás (60-40%).

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A szennyvízhálózat kiépülése hasonlóan alakul az ivóvízéhez, 1990-től sokáig nem tapasztalható növekedés, majd 2007-től a korábbi majdnem kétszeresére bővült a rendszer két lépcsőben (2007-ben és 2013-ban). Hargita megye szintjén mindeközben több mint 4-szeresére nőtt a hálózat hossza (főként a vidéki településeken), országosan pedig megduplázódott. Az úgynevezett közműolló tekintetében a város jól áll, hiszen 882 m szennyvízcsatorna jut 1 km ivóvíz-vezetékre (2014), mind a megyei (570 méter), mind a regionális (527 méter), mind az országos (385 méter) érték jóval elmarad ettől. A város számos pontján nincsen megoldva az esővíz és a szennyvíz elválasztott elvezetése.

Forrás: NSH Tempo adatbázis

A város a csíki ellátó zónához tartozik, amelynek részei az alábbi települések: Csíkszereda, Zsögödfürdő, Csiba, Csíkcsicsó, Csaracssó, Csíkszépvíz, Csíkborzsova, Csíkszentlélek, Csíkmindszent, Fitód, Csíkszentmihály, Vacsárcsi, Ajnád, Csíkrákos, Göröcsfalva, Madéfalva, Csíkpálfalva, Csobotfalva, Csíkelne, valamint a csíkszerdai klaszterhez, amely 4 lakossági koncentrációt szolgál ki – Csíkszereda, Csíkpálfalva, Csíkszépvíz, Csíkborzsova, összesen 10.085 lakos egyenérték, (csíkszeredai 8.391 l.e, csíkszépvízi 1.694 l.e.). A csíkszeredai klaszter 58.764 lakos egyenértékű, a csíkszeredai szennyvíztisztító állomás pedig 69.700 lakos egyenértékű.

A 2014-2020-as Nagy Infrastrukturális Operatív Program (POIM) keretében azonosított beruházások:

Ivóvíz hálózat:

- Csiba, Erdőalja, Mézesek és Aratástető városrészek pompaállomásainak megépítése
- Szécseny városrészt kiszolgáló forrás és pompaállomás megépítése
- Az ivóvíz hálózat és a rácsatlakozások kiterjesztése Csiba, Erdőalja, Mézesek és Aratástető városrészekben
- Az ivóvíz hálózat és a rácsatlakozások kiterjesztése Kismező városrészben
- Az ivóvíz hálózat és a rácsatlakozások kiterjesztése Csobotfalva városrészben
- Az ivóvíz hálózat és a rácsatlakozások kiterjesztése a Hargita utca 26-40. szám alatt
- Az ivóvíz hálózat és a rácsatlakozások kiterjesztése Somlyó (rádió relé környéke) városrészben
- Az ivóvíz hálózat és a rácsatlakozások kiterjesztése a Fenyő utcában
- Az ivóvíz hálózat és a rácsatlakozások kiterjesztése Szécseny városrészben
- A meglévő hálózathoz kapcsolódó új csatlakozások építése
- Az ivóvíz hálózat tartály részeinek korszerűsítése a Fenyő utcai, Tavasz utcai, vízgazdálkodás-vasúti híd városrész tartályai és rácsatlakozások esetében
- 200 köbméteres tartályok létesítése Csiba, Erdőalja, Mézesek és Aratástető városrészekben.

Szennyvíz hálózat

- szennyvíz-hálózat és csatlakozási pontok kiépítése Csiba, Erdőalja, Mézesek és Aratástető városrészekben
- szennyvíz-hálózat és csatlakozási pontok kiépítése Kismező városrészben
- szennyvíz-hálózat és csatlakozási pontok kiépítése Csobotfalva városrészben
- szennyvíz-hálózat és csatlakozási pontok kiépítése Hargita utca 26-40 szám között
- szennyvíz-hálózat és csatlakozási pontok kiépítése Somlyó városrészben (Rádió relé környéke)
- szennyvíz-hálózat és csatlakozási pontok kiépítése Fenyő utcában
- Tavasz utca – SEAU Csíkszereda szennyvíz-gyűjtőpont és csatlakozási pontok felújítása
- szennyvíz-hálózat felújítása a Tudor negyed – Központ kereszteződésénél
- szennyvíz-hálózat felújítása a Központ – központi gyűjtőállomás kereszteződésénél
- új csatlakozási pontok kiépítése a meglévő hálózaton
- szennyvíz-hálózat és csatlakozási pontok kiépítése Szécseny városrészben
- kivezető cső építése Szécseny városrészben
- kivezető cső építése Csiba, Erdőalja, Mézesek és Aratástető városrészekben

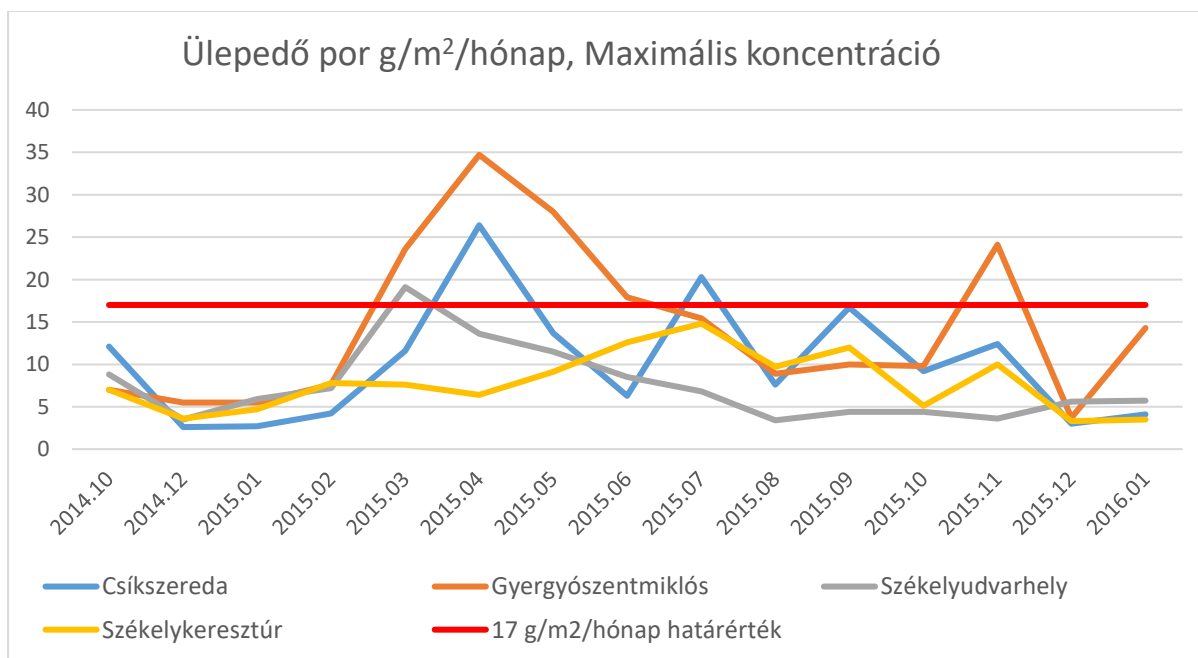
- pompaállomás építése Csiba, Erdőalja, Mézések és Aratástető városrészekben
- pompaállomás építése Szécseny városrészben
- csíkszeredai pompaállomás felújítása
- Iszapkezelés elősegítése (száraz rétegborítású víztelenített iszap rendszer, iszapsűrítő borítás, biogáz rendszer, beleértve a tárolást, szerves anyag zúzást)

Környezetszennyezés

A környezeti kihívások közül a légszennyezettség kérdése érdemel még nagyobb figyelmet a város fekvése miatt, amint az éghajlati jellemzőknél említettük. A Csíki medencében gyakori szélcsendes időszak alatt kialakuló termikus inverzió jelensége miatt hosszabb időszakra is megrekedhet például a fűtésből származó füst, rontva a levegő minőségét.

A városban két ponton történik a légminőség monitorizálása, amelynek adatait a Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség havi jelentéseiből dolgoztuk fel. Az Ügynökség székhelyén a gáz halmazállapotú szennyezők (NO₂, NH₃), és a levegő por mennyiségének napi manuális mérése történik, emellett a megyében 10 helyen (köztük Csíkszeredában) az ülepedő részecskéket is monitorizálják.

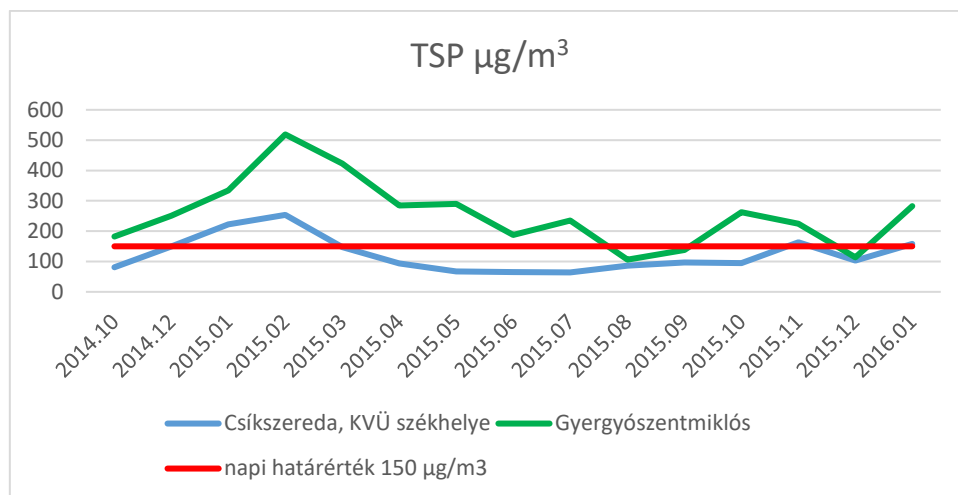
Utóbbi havi maximumait ábrázoltuk a rendelkezésre álló adatok alapján (2014. október-2016. január időszakban) összehasonlítva a megyei városainak értékeit. Észrevehető, hogy Csíkszeredában az év három időszakában (áprilisban, júliusban és szeptemberben) is meghaladta a maximális adat az előírás szerinti 17 g/m²/hó értéket (STAS 12574/1987). A megye városai közül csak Gyergyószentmiklóson haladja meg többször az év során a maximum az ajánlott értéket.

Forrás: Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség

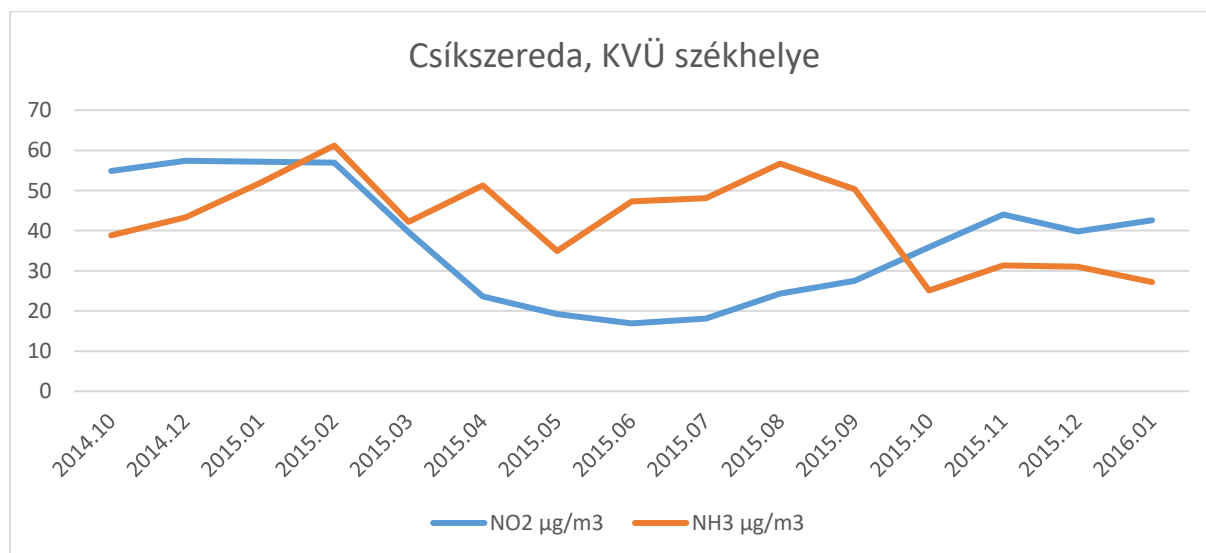
Az ülepedő részecskék koncentrációja jellemzően az építkezésekkel vagy az utak állapotával vannak összefüggésben.

A lebegő részecskék koncentrációját mutatja az alábbi grafikon Csíkszeredában és Gyergyószentmiklóson, az egészségügyi határértéket a $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ jelenti. Ebben a tekintetben a megyeszékhelyen elsősorban a téli hónapokban mérhető kedvezőtlen érték, amikor szélcsendes időszakban a Csíki medencében megreked a szennyezés.

Forrás: Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség

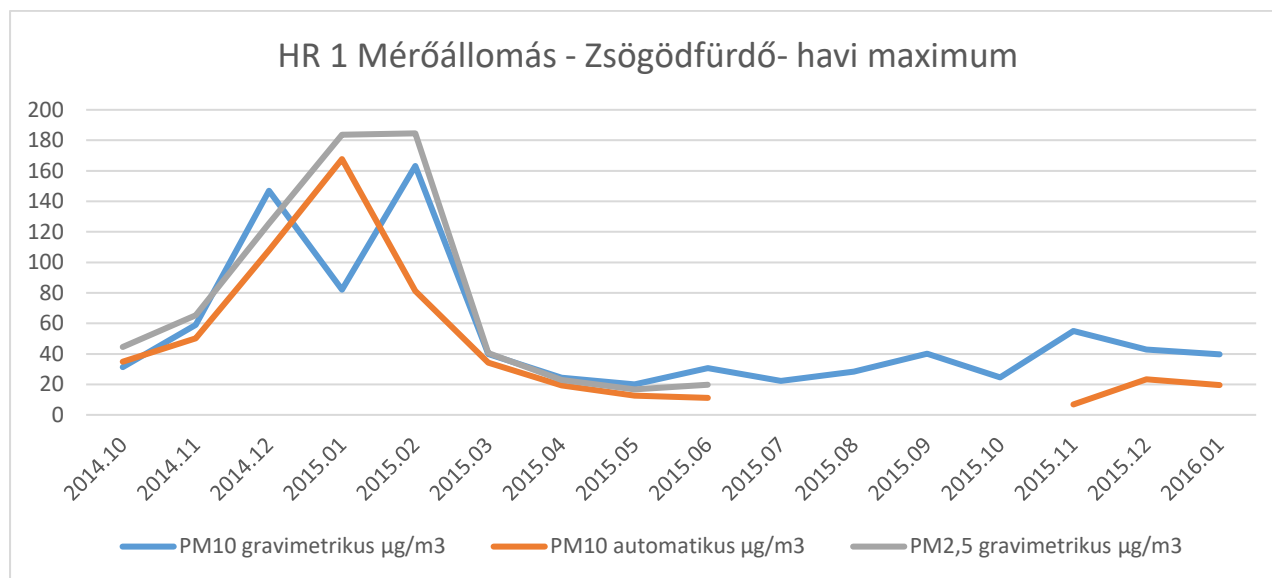
A Környezetvédelmi ügynökség székhelyén manuálisan minden nap monitorizálják a gáz halmazállapotú szennyezőket is (NO_2 , NH_3), ezeknek az alakulását mutatja a következő grafikon. (NH_3 esetében a határérték $300 \mu\text{g}/\text{m}^3$, NO_2 esetében $400 \mu\text{g}/\text{m}^3$ - STAS 12574/87).

Forrás: Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség

A Környezetvédelmi Ügynökség székhelyén kívül a zsongódfürdői mérőállomáson automata és gravimetrikus mérés alapján is regisztrálják a lebegő részecskék koncentrációját (PM_{10}).

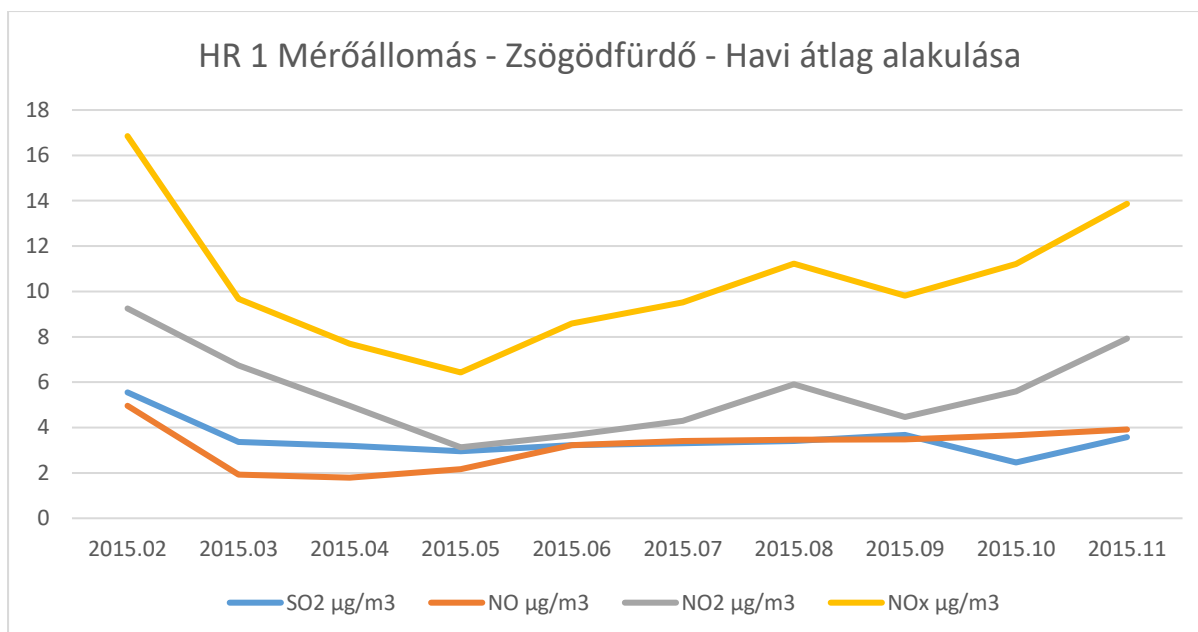
Megerősíthető az a megállapításunk, hogy különösen a téli hónapokban (november-február) jelent ez gondot Csíkszeredában, amikor a maximális érték többször is meghaladja az $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ határértéket (lásd alábbi ábra). Ez az időszak az, amikor fokozott mennyiségben kerül szennyezés a levegőbe (füst) és lassabban oszlik el (szélcsend).

Forrás: Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség

Az automata mérés szerint 2015-ben 7 alkalommal lépte át a maximális érték az ajánlott határt (mind januári és februári napokon), míg a gravimetricus mérés szerint 16 ilyen eset történt ebben az évben (január, februári és novemberi napokon).

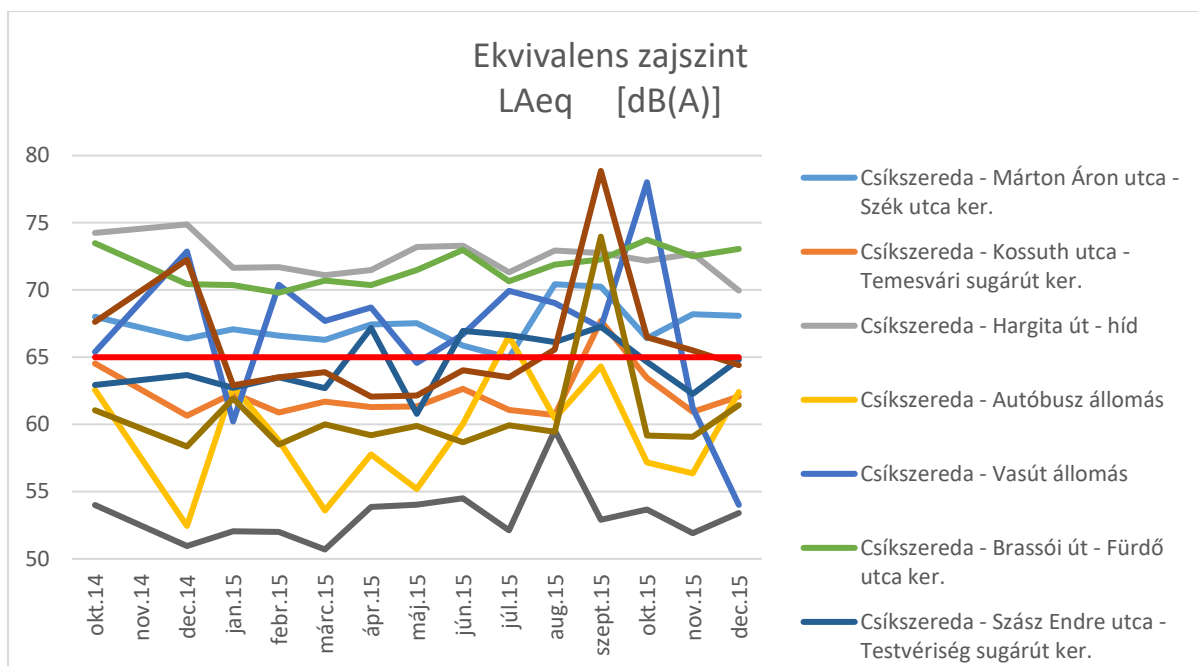
A zsögödfürdői állomás rögzíti az SO_2 , NO, NO_2 és NO_x koncentrációt is, amelynek átlagos havi értékét ábrázoltuk az alábbi ábrán. Ezek közül egyik kémiai anyag felhalmozódása sem közelíti meg az egészségügyi határértéket Csíkszeredában.

Forrás: Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség

Összességében a Környezetvédelmi Ügynökség jelentéseiben használt összetett mutatók alapján számolt 6 fokozatú skála alapján (Ordinul MMDD nr. 1095/2007) Csíkszereda levegőminősége az év 80%-ban kiváló, nagyon jó vagy jó minősítést kapott 2015-ben, a téli hónapok esetében a közepes, esetenként a rossz minőség jellemző.

Végezetül ábrázoltuk a zajterhelés átlagos szintjét a 2014 októbere és 2015 decembere közötti időszak hónapjaiban, a város különböző pontjain készült mérések alapján. A 65 dB(A) zajszennyezési határértéket a város több pontján is átlépi az átlagos zajszint szinte az év során állandó jelleggel, amely a közúti (átmenő) forgalom „terméke”.

Forrás: Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség

Természeti környezet

Csíkszereda természeti környezetét illetően a fent már említett nagy kiterjedésű zöld terület és városszéli erdőségek mellett fontos még néhány jellemzőt kiemelni.

A város legfontosabb altalajkincsei a szénsavas ásványvizek (borvizek) és mofetták (széndioxidos és kénhidrogénes gázkiömlések), amelyek az utó vulkanikus tevékenysége eredményei. A város legfontosabb ásványvíz-lelőhelyei Somlyón, a szeredai- és Zsögödfürdőn vannak, illetve a várostól 19 km-re, 1350 m magasságon található, közigazgatásilag Csíkszeredához tartozó üdülőhelyen, Hargitafürdőn.

Ásványvizek, gyógyfürdők és mofetták:

- Katalin-fürdő
- Zsögödfürdő
- Hargitafürdő (mofetta)
- Csíksomlyó

A várost főként fenyőerdő övezi, mivel a lombhullató fák fokozatosan kiszorultak a medence peremvidékéről is, ez alól kivételt a Somlyó-hegy képez, amelyet bükk- és vegyes erdő borít. A városhoz tartozó erdős és legelős területeken számos védett növényfaj fordul elő. A város körüli erdők faunája is igen gazdag, különös jelentőségű az itt élő nagyvadállomány.

A közigazgatásilag Csíkszeredához tartozó területen található a Zsögödfürdő-Csihányos természetvédelmi övezet, amely egy 253 hektáros növényvédelmi terület. Kijelölését az itt élő védett és ritka növény- és állatfajok tették indokolttá. Csíkszereda környezetében Natura 2000-es védelmi övezetek is találhatóak:

- ROSCI0323	B	Csíki havasok
- ROSPA0034	A	Csíki medence és Csíki havasok

Összegzés

Gazdaság, foglalkoztatás

A szocialista iparosítást követő időszakban Csíkszeredában is megindult a szerkezetváltás. Különböző okokból azonban ez a folyamat lassan ment végbe, és így a 2008-ban kezdődő világválság érzékenyen érintette a város gazdaságát, hiszen az új struktúrák még nem jelentek meg, vagy nem erősödtek meg. A város gazdaságának gerincét adó feldolgozóipari tevékenységek súlyos válságban vannak, melynek előjelei már 2007 előtt is kimutathatók voltak.

A gazdasági társaságok száma trendszerűen csökken, évi 5-9%-kal, hasonló ütemben csökken a vállalkozásoknál foglalkoztatottak száma is. Mivel a munkanélküliségi ráta országos összehasonlításban is alacsony, arra következtethetünk, hogy vagy a feketegazdaságba áramlik át a munkaerő, vagy migrációs hatások erősödnek. A meghatározó vállalkozói csoportokkal egyeztetve egyértelmű, hogy az utóbbiról van szó. Ezt erősíti az is, hogy a felnőtt lakosság 46%-a volt már munkanélküli, de mindössze 29% igényelt munkanélküli ellátást.

A csíkszeredai munkavállaló úgy tudja, hogy a falvakat és Gyergyószentmiklóst leszámítva mindenhol jobbák a kereseti lehetőségek. A felnőtt korú lakosság nagyon nagy mértékben mobilis: a háztartások 28%-ából már volt valaki külföldön munkavállalási céllal, a megkérdezettek 22%-a dolgozott már külföldön. Összehasonlításként: nem munkavállalási célból a háztartások 62%-ából volt már valaki külföldön. Arra a kérdésre, hogy a következő egy évben tervezi-e, hogy külföldre menjen dolgozni, 9% válaszolt igennel. A gazdasági mutatók, az alacsony munkanélküliségi ráta és a magas fokú mobilitási készség alapján arra következtetünk, hogy a város gazdaságát fékező legfontosabb tényező jelenleg a munkaerőhiány, ami mind mennyiségi, mind minőségi szempontból érvényes.

Ennek alapján a következő területeken kell beavatkozni:

- gazdaság általános feltételrendszerének javítása (kezdve a közúti és gyalogos közlekedés kialakításával)
- a szakképzési, képesítési utóképzési feltételrendszerének kialakítása
- innovatív, növekedési potenciállal rendelkező ágazatok támogatása
- helyben maradási és helyi munkapiaci flexibilitást segítő beavatkozások

Társadalom

Demográfiai szempontból a város jelentős átalakuláson ment át. Az előregedés és a népességfogyás kisebb mértékben érinti Csíkszeredát, mint Románia egyéb területeit, ugyanakkor fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a születések száma igen alacsony, trendszerűen csökken, valamint a 65 évnél idősebbek száma és aránya a következő 20 évben folyamatosan nőni fog, illetve a lakosság száma a kilencvenes évekhez képest $2/3 - 1/2$ értéket érhet el közép távon – amennyiben nem következik be jelentős változás a város gazdasági kockázatkezelő képességében, és nem javul a város attraktivitása.

A foglalkoztatási szempontokkal összefügg, hogy a megyeszékhelyi funkciókkal összefüggő munkahelyek száma a városban eléri a négyezret, ami jó lehetőséget ad, erős bázisa a gazdaságnak, ugyanakkor Románia regionális- és közigazgatási reformjai minden esetben a megyei szint feladatkörének csökkentését célozták, ezért jelentős társadalmi kockázatot jelent a jelzett több ezer magasan képzett tisztviselő és egyéb foglalkoztatott esetleges, középtávon várható munkapiaci kockázatos helyzete.

A kérdőíves felmérés alapján elmondható, hogy a városban számos csoport érzi úgy, hogy nem részesül megfelelő ellátásban, adott esetben gondozásban. Az oktatási intézményeket leszámítva az állami és egyéb közintézmények megítélése többségében nem kedvező. A lakosság $1/3$ -a él olyan városrészekben, ahol kifejezetten hiányolják az alapellátás valamely formáját. Fontos megoldandó probléma tehát, az összes városrész rendelkezzen a megfelelő funkciókkal, – erre utal az is, hogy a városon belüli mobilitás elsősorban csak a városközpontba, a munkahelyekre, és az iskolákba irányul, a többi városrész, Somlyó kivételével, nem mobilitási célpont.

A hatvanöt évesnél idősebbek aránya jelenleg a kilencvenes évekhez képest háromszoros, ugyanakkor az egészségügyi és szociális ellátórendszer nem épült ki ennek megfelelően.

Már rövidtávon hatezres nagyságrendű idős személyről van szó, aminek nagy része speciális ellátást igényel (demencia, egyéb idős korral járó problémák, közösségi lehetőségek beszűkülése). Idősek otthona, nappali foglalkoztató nincs, az egyetlen kedvező kivétel a Caritas tevékenysége, ami azonban csak az ellátási igények egy részét fedi le.

A városban jelenleg több etnikai szegregátum található, ami elsősorban a romákat érinti, ugyanakkor a város lakótelepi részein is megfigyelhetők slum-szerű problémák – ebből adódóan ezzel a kérdéskörrel is integráltan kell foglalkozni, kerülve a csak infrastruktúra-szerű megoldásokat.

A mozgáskorlátozottak, a vakok és nem látók, valamint a hallási problémával küzdők lehetőségei is korlátozottak. Jelenleg a városközpont rehabilitált részeit leszámítva egyetlen akadálymentesített közterület sincs, a vakok és nem látók számára kialakított közlekedésségítő megoldások azonban itt sem lettek megfelelően kialakítva. A közintézmények, beleértve az egészségügyi és oktatási intézményeket, megfelelnek a jogi feltételeknek, azonban a tényleges használhatóságot nem teremtették meg sehol. Sérült személyekkel (értelmi fogyatékkal élő fiatalok) csak két intézmény foglalkozik, az ellátandók száma sokszorosa a jelenlegi kapacitásnak. A felnőtt kort elérő mozgáskorlátozottak szervezett beilleszkedést segítő megoldások hiányában elszigetelődnek, a társadalom nem is tud problémájukról, hiszen a közösségi terekben nem tudnak megjelenni.

Kulturális- és sport-infrastruktúra tekintetében a város kimagaslóan jól ellátott. Az utóbbi években felértékelődtek és méltó körülmények között kerülnek megszervezésre a hagyományos rendezvények, ugyanakkor megerősödtek az új, nem hagyományos, kreatív rendezvények is. Ezek mind hozzájárulnak a város vonzerejének javításához. Törekedni kell a programkínálat színvonalának további emelésére, valamint a kínálat stabilitására, és arra, hogy szervezett formában legyen lehetőség az új kezdeményezések támogatására.

A társadalom belső problémáira utal, hogy a kérdőíves felmérés szerint a lakosság 1/3-a számolt be magányosságérzésről, rendszeres orvosi kezeléssel vagy állandó gyógyszeres kezeléssel.

A városban a közoktatás elismertsége és felszereltsége országos összehasonlításban igen jó, a középfokú líceumi oktatás infrastruktúrája teljes modernizáláson ment keresztül az elmúlt időszakban. Ugyanakkor az alapfokú oktatás feltételrendszere romló tendenciát mutat, sürgős modernizációs beavatkozásokra van szükség az épületek (Ady épület, Rebreanu), valamint az oktatáshoz kötődő felszerelések (IT, laborok) tekintetében. Jelenleg nem működik a városban iskola utáni iskola, ami különösen a hátrányos helyzetű családok gyermekei számára szükséges.

Csíkszereda a megye meghatározó ellátója közoktatási szempontból, ugyanakkor az iskolavárosi szerep mellett több próbálkozás is volt a felsőoktatási szerep megtalálására. Jelenleg a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem campusa, valamint a magyarországi Szent István Egyetem a városi felsőoktatás erős szereplője. Az egyetemek törekednek arra, hogy megfelelő területi beágyazottságuk legyen, keresik a kapcsolódási lehetőségeket a gazdasági élet és a közintézmények irányába – a felsőoktatás Csíkszereda esetében is a város fejlődésének és társadalmi vonzerő-javításnak kulcsfontosságú eleme.

A városban nagyon magas, 98%-os arányban magántulajdonban vannak a lakóingatlanok, azonban a megkérdezettek mindössze 65%-a él saját tulajdonú lakásban. Ezer fölöttire tehető az üresen álló, leromló állagú lakások és lakóházak száma a városban, ugyanakkor a megfelelő minőségű lakások bérleti díjai magasak, ami megnehezíti a fiatalok és a családok megtelepedését a városban, illetve az önálló élet megkezdését. Ezen a helyzeten jól átgondolt, hatékony és térben decentralizált városi (bér)lakásgazdálkodással lehet segíteni.

A város fejlesztésében elsődleges szempont a társadalmi kihívásokra megfelelő válaszok megkeresése, integráltan a környezeti és gazdasági kérdésekkel.

Környezet

Környezeti szempontból Csíkszereda a kilencvenes évekhez képest jelentősen jobb helyzetben van, ami elsősorban a gazdasági teljesítmény csökkenésének köszönhető. Ugyanakkor jelentősen visszafogta a szennyezést az energiahordozók árának növekedése is, különösen a lakossági eredetű szennyezés tekintetében. A város csatlakozott a Polgármesterek Szövetségéhez (Conventia Primarilor), ami jó előjel az energiahatékonysággal kapcsolatos célok elérése összefüggésében.

A városi vízközmű modernizálása befejeződik, így az EU víz keretirányelvének megfelelő lesz a rendszer. Ugyanakkor jelentős probléma, hogy az esővíz- és a szennyvíz-hálózat számos helyen közlekedik egymás közt, ami nagy esőzések esetén közegészségügyi problémát is jelent, de a szaghatás is igen kedvezőtlen a téli időszak kivételével.

Jelentős környezetszennyező hatása van a lakossági tűzifa-használatának, mivel a biomassa ilyenkor nem megfelelő hőfokon ég, ugyanakkor egységnyi hő előállításához a technológiai optimumhoz képest három-négyszeres mennyiségre van szükség, azaz a jelenlegi megoldás pazarló is, szennyező is.

A távhő hálózat nem megfelelő technológiából adódó, a lakosság szerint elfogadhatatlan minőségű szolgáltatása ahhoz vezetett, hogy jelenleg már a kilencvenes évekhez képest alig 1/5-ére esett vissza az értékesített hőmennyiség, elsősorban a tömbházakba telepített, környezetszennyező, alacsony hatásfokú és kockázatos üzemeltetésű egyéni fűtési megoldásokra való áttérés miatt. A távhőre közintézmények sora sem csatlakozott. Ugyanakkor a biomassa alapú kapcsolt energiatermelés (amit a fenntartható energia akcióterv javasol), vagy a hulladékot újrahasznosító kapcsolt energiatermelés („waste to energy”) megvalósítható, betartva a közegészségügyi és környezetvédelmi előírásokat. A jelenlegi helyzetben a beépített teljesítmény jóval meghaladja a hőigényt, ezért minden beruházást műszaki szakvéleménnyel és költség-haszonelemzéssel kell alátámasztani, nem előnyben részesítve a magán beruházásokat, ugyanakkor elsőbbséget biztosítva a non-profit és egyházi szervezetek kezdeményezéseinek.

A városban az egy főre eső rendezett zöldfelület értéke nem éri el a jogszabályi minimumot, ugyanakkor a város közigazgatási területének 40%-a erdő, további 35%-a legelő vagy kaszáló,

azaz a csíkszeredaiaknak valójában kimagaslóan jó a hozzáférésük a magas minőségű zöldfelületekhez.

A városban a tömegközlekedés elsősorban az elővárosi közlekedésre kialakított belső terű mikrobuszokkal és midibuszokkal történik. A közlekedés alágazati megoszlása jól mutatja, hogy további lehetőségek vannak a buszos közlekedés fejlesztésében: alacsonypadlós elektromos üzemű buszok, akadálymentesített buszmegálló, ütemes menetrend, utazási irányokhoz igazodó útvonalak, stb. A közlekedés alágazati szerkezete tovább javítható, amennyiben megfelelően kialakított, egymáshoz kapcsolódó kerékpáros- és gyalogos útvonalak kerülnek kialakításra.

Légszennyezési szempontból sürgősen megoldandó probléma továbbá, hogy a város falusias részein a lakosság sok esetben égetéssel szabadul meg nemcsak az egyébként komposztálható zöld hulladéktól, de a háztartási hulladék egy részétől is. Jellemző probléma a tarlók, a legelők, kaszálók égetéses tisztítása, valamint az éves rendszerességgel megjelenő tűzegtüzek.

A városi infrastruktúra fejlesztési irányait elsősorban a közúti járműközlekedés igényei határozták meg, ami a szocialista iparosítás és a jelentős népességnövekedés összefüggésében indokolt is volt. A részben befejezett közlekedési hálózat tervezési paraméterei nem felelnek meg a forradalom utáni megnövekedett személygépkocsi alapú lakossági mobilitásból, valamint az elaprózott kiskereskedelmi logisztikából adódó terhelés által támasztott kihívásoknak.

A helyi tömegközlekedés megszervezésében sok magas színvonalú, korszerű megoldást kombináltak a meglévő struktúrával, előnybe helyezve a személygépkocsi közlekedés szempontjait, tervezési dokumentumok tanúsága szerint növekvő városi népességgel számolva. A környezet javítása és a város vonzereje szempontjából a figyelmet elsősorban a gyalogos, kerékpáros és buszos közlekedésre kell helyezni, különös tekintettel a nem motorizált közlekedési formák biztonsági és kényelmi szempontjaira, valamint a megfelelő módváltási lehetőségekre.

A város központjában több olyan, nagy kiterjedésű terület található, amelynek rendeltetése nem tisztázott, vagy a megkezdett beruházásokat félbehagyták. Ezeket a területeket alapvetően három csoportra lehet osztani:

- egységes, sport-rekreációs és zöldövezeti funkció hosszabb távon: park-Hősök útja, „skanzen”, Mikó vár, polgármesteri hivatal
- ideiglenes zöldövezeti hasznosítás a megfelelő funkció megtalálásáig: „dendrológiai park”, Szív utcai üres ingatlan; Ifjúság park
- beépítési megoldás vagy rehabilitáció: Kossuth utcai megkezdett építkezések, beleértve a mentőszolgálat korábbi épületét is, Sport szálló, Kalász negyedi közösségi tér.

Általánosan elmondható a városban az épített környezet kapcsán, hogy az alacsony jövedelmi szinteknek és a gazdasági válságnak köszönhetően az épületállomány leromlik, amit csak részben kompenzál a tömbházak külső hőszigetelése és a nyílászárók cseréje.

A közterületek minősége az elmúlt években sokat javult, és ez nem korlátozódott a központra, azonban a közterületek tervezésében a korszerű városfejlesztési szempontok további erősítésére van szükség. A központi városrész rehabilitációjából kimaradt részein a minőségi kiskereskedelmi és szolgáltató, vendéglátó funkciók közterületi feltételrendszere nem adott, ez nagyban csökkenti a gazdasági lehetőségeket, de az épített környezet minőségének percepcióját is.

Jelenlegi stratégiák és ágazati fejlesztéspolitikai dokumentumok

Helyi szint

- **Energiahatékonysági program és Fenntartható energiagazdálkodási cselekvési terv**

Az Energiahatékonysági program és Fenntartható energiagazdálkodási cselekvési terv révén Csíkszereda célja, egy rend hatékonyságot célzó intézkedés bevezetése, mint például:

1. a polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése megoldási tervek versenyeztetése alapján
2. iskolák energetikai korszerűsítése
3. tömbházak energetikai korszerűsítése
4. városi fotovoltaikus park létrehozása
5. a távfűtési rendszer modernizálása a környéken elérhető biomasszára alapozva

- **Csíkszereda Megyei Jogú Város kulturális stratégiája**

Csíkszereda kulturális stratégia tervezetének általános célja az egyének és közösségek számára olyan minőségi kulturális kínálatot nyújtson, amely a résztvevők személyiségfejlődése, és a közösséghez kapcsolódása érdekében a befogadáson túl aktivitásra, közreműködő cselekvésre készítet.

A 2020-ig tartó időszak kulturális politikájának öt kiemelt fejlesztési területe (stratégiai célok / pillérek):

1. a kultúra közösségteremtő szerepének erősítése (Közösségek);
2. a nemzet tárgyi és szellemi kulturális örökségének gondozása (Örökség);
3. a kortárs kulturális alkotás korszerű intézményi feltételeinek kialakítása (Kortárs kultúra);
4. a közösségi élet alkalmainak megteremtésére, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében (Nyitott kultúra);
5. lokális identitás megerősítésében és megjelenítésében (vonzerőnövelés, desztináció-építés) vállalt szerep növelése.

A leírás szerint 4. fejlesztési terület tartalmazza a városi kulturális infrastruktúra bővítését, mint például a kulturális szolgáltatások és a hozzáférés javítása, a közösségi élet és művelődés

színtereinek bővítése, javítása, idősek és fiatalok célzott megszólítása, koordináló tevékenység stb.

- **Hargita Megye Tanácsa Középtávú Gazdaságfejlesztési Programja 2012-2020**

A stratégiába foglalt kapcsolódó ágazati programok: minőségi élelmiszertermelés, megújuló energiák, faipar és turizmus. Horizontális feladatok: a közlekedési és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, a helyi gazdaságirányítás intézményi apparátusának kiépítése, a megyei szakképzési rendszer összehangolása, az üzleti környezet minőségi javítása.

- **Hargita Megye Turizmusfejlesztési Stratégiája**

Fejlesztési tengelyek:

1. A természeti és kulturális örökség védelme és hasznosítása
2. A vendéglátóegységek és a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése
3. A turizmus megyei szervezetrendszerének fejlesztése
4. A turizmusban alkalmazott személyzet képzési feltételeinek javítása
5. Székelyföld turisztikai desztináció marketing

- **Hargita megye kulturális stratégiája, 2013-2020**

Fejlesztési tengelyek:

1. A kulturális intézmény strukturális és funkcionális reformja
2. Az ismereteken alapuló gazdasági paradigma alkalmazása
3. A kompetenciák, ágazatok és intézmények közötti szinergia létrehozása
4. A tudatos kultúrafogyasztás fenntartása
5. A desztinációk felépítésének támogatása és a vonzerejük növelése
6. A regionális kulturális termékcsalád meghatározása
7. Innovatív és kreatív folyamatok kezdeményezése és menedzsmentje
8. Munkapiaci szerep

- **Hargita megye sport stratégiája, 2010-2020**

Stratégiai célok:

1. Életszínvonal és általános egészségügyi állapot feljavítása

2. A hagyományos sportágak megtartása, identitástudat megerősítése a megyei sportélet fejlesztése révén
3. A megyei sportkapacitás értékesítése turisztikai és gazdasági szempontból
4. A megye ismertségének és népszerűsítésének növelése a sport által létrejövő nemzetközi kapcsolatok révén

- **Hargita megye ifjúsági stratégiája, 2015-2020**

Fejlesztési tengelyek:

1. Társadalmi részvétel
2. Aktív és minőségi szabadidő
3. Kultúra és életstílus
4. Nevelő- oktató programok

Regionális szint

- **A Központi Régió Intelligens Specializációs Stratégiája a 2014-2020-as időszakra**

A Szakosodott Stratégia 5 stratégiai irányvonalból áll, amely 19 prioritást és 63 intézkedést foglal magába. A Stratégia 5 irányvonala a következő:

- Az innováció gazdasági kultúrájának kiépítése (I)
- Kutatások a regionális üzletek támogatására (II)
- Kiválósági területek kialakítása az intelligens fejlesztés érdekében (III)
- Szakmai kompetenciák a megismerésen alapuló gazdaságnak (IV)
- Régiók közti együttműködés európai szinten (V)

- **A Központi Régió Fejlesztési Stratégiája**

A Központi Régió Fejlesztési stratégiája 6 terület fejlesztési stratégiáját tartalmazza, amelyek közül mindegyik prioritásokat és specifikus intézkedéseket csoportosít:

1. Városfejlesztés, a regionális technikai és a társadalmi infrastruktúra fejlesztése
2. A gazdasági versenyképesség növelése, a kutatás és innováció ösztönzése
3. Környezetvédelem, energiahatékonyság növelése, alternatív energiaforrások használatának ösztönzése
4. Vidékfejlesztés, a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás támogatása
5. Regionális turizmus vonzerejének növelése, a kulturális és rekreációs tevékenységek támogatása
6. Humán erőforrás fejlesztése, társadalmi inklúzió növelése

Nemzeti szint

- **Románia Területfejlesztési Stratégiája**

Általános célkitűzések:

C.1 A nemzeti terület számára biztosítani a funkcionális beilleszkedést az európai térbe, mégpedig a hatékony energia -, a szállítási – és szélessávú hálózatok összekapcsolásának támogatása révén;

C.2 Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra és a közszolgáltatások fejlesztése által, ezáltal egy minőségi, vonzó és inkluzív városi és vidéki teret biztosítva. ;

C.3 Egy versenyképes és egységes/kohéziós településhálózat fejlesztése, a regionális szakosodás támogatása és a városi funkcionális zónák formálása révén;

C.4 A természeti és épített kincsek védelme, és a területi ismertető jegyek értékesítése;

C.5 Területfejlesztési folyamatokat szervező intézményes kapacitás növelése.

Régió szinten integrált területi intézkedések – Városi régiók: A nemzeti területi fejlesztés egyik meghatározóan fontos célkitűzése egy olyan településhálózat fejlesztésére fókuszál az elkövetkező időhorizontban, amely teljes mértékben fel van szerelve a műszaki infrastruktúra szempontjából, és hatékonyan van egybekapcsolva, illetve olyan integrált fejlesztések támogatása, amelyek összhangban vannak a területi szakosodással. Összegezve:

- Városi központoknak nemzetközi szinten való megerősítése, az európai városok hálózatában
- Növelt megközelíthetőség biztosítása területi szinten és egy hatékony kapcsolat létesítése a nagyobb városok és a funkcionális városi régió között
- A városi régiók közszolgáltatói infrastruktúrája teljes felszerelésének biztosítása
- A városi és vidéki terek vonzóerejének növelése a lakófunkciók javítása révén, minőségi közterek fejlesztése és a szállítási szolgáltatások helyi sajátosságaira és igényeire szabva.

Operacionális téren, a stratégiai célkitűzéseknek a gyakorlatba ültetése egy sor területi intézkedést és olyan tevékenységeket feltételez, amely az egyensúlytalanságot javítja vagy maximalizálja a városi régiók által elnyert előnyöket.

- **Románia Fenntartható Fejlesztési Stratégiája 2013-2020-2030**

Klímaváltozások és tiszta energia

A stratégia/EU általános célkitűzése: A klímaváltozás megelőzése az üvegházhatású gázok kibocsátásának, továbbá a társadalomra és a környezetre gyakorolt negatív hatásának korlátozása révén.

Egyes nemzeti politikák alapján és bizonyos energetikai stratégiák révén, regionális és helyi szinten támogatva lesz a kogenerációs rendszer és a városi melegítés egy magas hatékonyságú technológia használata révén. A többemeletes épületek 25%-ának az energetikai rehabilitációja jelentős energia megtakarítást eredményes, a széndioxid kibocsátás csökkentése és az energetikai számlák árbeli elfogadhatóságát növeli, a fogyasztók körében. A szociális munkának új rendszerét teszik gyakorlatba, amely egységes és célirányos, amely biztosítja a szükséges koordinációs háttérrel különböző intézmények között, így a jelenlegi energiai támogatások rendszerének és a hátrányos helyzetű fogyasztók támogatásának hatékony felülírása. Különös figyelmet fognak szentelni a vidéki energetikai politikának, a lakások fűtési rendszerének öko-hatékony modernizálása és az energia ellátás megfizethetővé tétele.

Fenntartható szállítás

A stratégia/EU általános célkitűzése: Olyan szállítási rendszer biztosítása, amely megfelel a gazdasági, társadalmi és a társadalom környezeti igényeinek, egyidőben csökkentve a legkisebb szintre azokat a nem kívánt hatásokat, amelyek a gazdaságot, a társadalmat és a környezetet befolyásolják.

Termelés és fenntartható fogyasztás

2013-as időhorizont. Nemzeti célkitűzés: a források felhasználásának öko-hatékony kezelése és ezek maximális értékesítése egy olyan fogyasztói és termelői modell támogatása révén,

amely lehetővé tesz egy hosszútávon fenntartható gazdasági növekedést, illetve fokozatos megközelítése az EU tagállamok teljesítményi szintjének.

A szélessávú kommunikációs infrastruktúra fejlesztése révén, célkitűzésként fogalmazódott meg a szélessávú csatlakozások 95%-os lefedettségi szintjének elérése 2013-ig, amely által fel fognak gyorsulni az állampolgárok és a vállalkozói szféra számára nyújtott szolgáltatások, számottevő következményekkel minden szektor tevékenysége esetében. Az információ és a kommunikáció szerepének megerősítése érdekében szükséges és fontos egy versenyképes környezetben egyre inkább követődik a közkérések összesítése, a használat és a digitális szolgáltatások hozzáférhetőségének növelése, a szolgáltatások elérhetőségének és vonzóerejének növelése, tartalmi és applikációs fejlesztések, a fogyasztók oktatása és tudatosítása. Támogatásban részesül azon szektoroknak infrastrukturális fejlesztése, amelyeknél a piaci mechanizmusok nem tudják kielégíteni a hátrányos helyzetben levő régiók fejlesztési elvárásait. Biztosítják az összes városi település lefedettségét, egy optikai szálalás nemzeti közvetítésű hálózatra kapcsolódva.

Célkitűzés: A környezetre gyakorolt negatív hatás és a klímaváltozás csökkentése, amelyet a városi fűtési rendszerek idéztek elő a magasan szennyezett városokban 2015-ig.

2030-ig a teljes időszakra, a lakhatási körülmények javítása, beleértve a többemeletes épületekkel rendelkező városi negyedeket, a fenntartható városi fejlesztés a következő célkitűzéseket fogalmazza meg:

- A lakások dinamikájának és jellemzőjének alkalmazkodása a jelenlegi és a jövőbeli igényekhez;
- A fejlesztési irányvonalak meghatározása a lakások építése terén (építkezési elvek, építkezési anyagok és a sajátos körülményekre szabott szerkezetek);
- A lakóövezetek ellenőrzött fejlesztése (a köz- és társadalmi szolgáltatásokhoz, szállításhoz, és közdolgozokhoz való hozzáférés biztosítása);
- Olyan politika kidolgozása, amely integrálja a hátrányos helyzetű csoportokat és biztosítja a társadalmi vegyességet;
- Elegendő földtartalék biztosítása és hozzáférhetővé tétele különböző politikák révén, amelyek a használatra vonatkoznak;

- A biztonságos és egészséges lakhatási körülményekhez való hozzáférésének a biztosítása olyan személyek számára, akiknek nincs lehetőségük lakást vásárolni a szabad piacon.

2020-as időhorizont. Nemzeti célkitűzés: azon városi funkcionális többközpontú rendszerek (városi tömörülések) és az urbanizációs folyósók regionális szinten való kiépítése, a területi fejlesztési stratégiák alapján, amelyek az európai érdekelttségű közlekedési útvonalak mentén vannak (policentrikus hálózat).

A már meglévő kezdeményezések folytatása mellett, amelyeket 2007-2013 között ültettek gyakorlatba, a következő irányadó célpontokat követik:

- Új építkezésekre alkalmas területekhez való teljes hozzáférés, a bel- és külterületek újrahasznosítása révén, amelyek stratégiai tervekben is megjelennek, a túlhasznált vagy elhagyatott területek újrastrukturálása és a városi zóna expanziójának korlátozása;
- Fizikai és intézményes szerkezetek létrehozása, amelyek lehetővé teszik, hogy a városi települések a jövőben a vidék polarizációs központjaivá váljanak;
- Térbeli rekonfiguráció a községek szintjén, az adminisztratív területi egységek számának csökkenése érdekében;
- A területek policentrikus és egyensúlyos térbeli fejlesztése, nagyvárosi funkciókkal (Bukarest és Temesvár, majd Konstanca és Jászvásár) és hozzáférhetőség előkészítése a 300 ezer fölötti lakossággal rendelkező négy nagyvároshoz (Brassó, Kolozsvár, Craiova és Galac-Brăila városi rendszere);
- A zöld-sárga övezetek hatékony kialakítása az I-es rangú városok körében; 26 négyzetméter egy főre eső zöldövezet elérése az I és II-es rangú városok esetében;
- 15 négyzetméter egy főre eső lakható terület elérése, amely az országos átlagnak felel meg;
- A szilárd tüzelőanyaggal fűtött kályhák által fűtött lakások arányának a 40%-ra való csökkentése, mégpedig a berendezések helyettesítése és az új fűtési rendszer bevezetése révén;
- Minőségi közterek kialakítása a városok legfontosabb részeiben;

- A parkolási lehetőségek problémájának megoldása az I-es rangú városok esetében, beleértve Bukarest Municípiumot; gyalogos és biciklis útvonalak fejlesztése I-es és II-es rangú városokban;
- A települések számára a funkcionális és társadalmi szempontból optimális vegyesség biztosítása, a társadalmi-gazdasági szegregáció elkerülése végett;
- Határokon átívelő, transznacionális és régiók közti együttműködési programjainak a folytatása és bővítése, az Európai Unió kohéziós területre vonatkozó célkitűzéseinek teljesítése céljából, és javítani a kapcsolatokon és a szomszédos területekkel való együttműködésen.

- **Románia nemzeti stratégiája a klímaváltozásra vonatkozóan 2013 – 2020 között**

Lakható tér és városi fejlesztés

Általános célkitűzés: a nemzeti energiahatékonysági tevékenységek stratégiájának a kidolgozása révén elő volt írva az üvegházhatású gázok kibocsátásának a 41,5%-os csökkentése a lakói szektorban, 2020-ig, a 2001-2005-ös átlaghoz viszonyítva.

Sajátos célkitűzések, amelyek hozzá fognak járulni az általános cél eléréséhez:

Az épületek hőteljesítményének a javítása

A középületek rehabilitációját a beruházás hosszú időn át történő megtérülése jellemzi, a Nemzeti energiahatékonysági program stimuláló eszköz a privát szektor effektív részvételére.

Az új lakóépületek esetében figyelembe veszik a Tervezői és az épületek hőszigetelési kivitelezésére vonatkozó munkálatokat előírásait – C107, kiegészülve a lakói épületek globális hőszigetelési koefficiensének számításával és a kötelező energiahatékonysági bizonylat beszerzésével az értékesítésre szánt magántulajdonú épületek esetében, így jelentősen hozzá fognak járulni az épületek energetikai hatékonyságához, és az üvegházhatású gázok kibocsátásához is.

Folytatódik a meg lévő épületek hőszigetelési rehabilitációja, amelyeknél két finanszírozási mechanizmust kell szem előtt tartani:

a) Az Épületek hőszigetelési rehabilitációs programja, ahol a munkálatok kivitelezése 50%-ban állami költségvetésből, 30%-ban helyi költségvetésből és 20%-ban a lakóegyesület finanszírozásából valósul meg.

Előzetes becslések szerint a lakói tömbházak hőszigetelési intézkedéseinek gyakorlatba ültetése révén megközelítőleg 25%-os energia megtakarítást lehet elérni, a jelenlegi helyzethez viszonyítva.

b) A lakói épületek hőszigetelési rehabilitációja egy új hitelezési mechanizmus révén, figyelembe véve a tömbházakat és az egyetlen család által lakott épületeket, akárcsak a megújuló energiaforrások felhasználását célzó eszközök felszerelését.

Olyan munkálatokra vonatkozik, amelyek energia megtakarítást eredményeznek az épületekben, a benti komfort kialakítása és fenntartása illetve a gazdasági hatékonyság feltételei mellett: i) az épületek burkolatának és az ehhez kapcsolódó felszerelések hőszigetelési rehabilitációja; ii) a hőközpont javítása, esetenként, helyett helyettesítése/beszerzése tömbházanként/lépcsőházanként, illetve az egy családos otthonokban; iii) olyan rendszer bevezetése amely részben/teljesen lehetővé teszi az alternatív energia termelést meleg víz elnyerése, közvilágítás és/vagy fűtés érdekében.

Öko-házak, passzív és/vagy aktív házak fejlesztésére vonatkozó projektek támogatása

A program 2010-ben indult és az olyan hőrendszerek telepítését fogalmazta meg, amelyek megújuló energiaforrásokat használnak, beleértve a klasszikus fűtési rendszerek helyettesítését vagy kiegészítését, a „Zöld Ház” program keretében, amely hatékonyabbá tétele és a gyakorlatba ültetése a következő években is folytatva lesz.

A szállítási infrastruktúra modernizálása és a hőenergia központi rendszerekben való megosztása

Ez a célkitűzés a 2006-2015-ös periódusra vonatkozó „Meleg és kényelem” programján keresztül fog megvalósulni.

A „Meleg és kényelem” program megvalósítását meghosszabbítják 2020-ig, továbbá a további tevékenységek főképp a hő- szállítási infrastruktúra modernizálása és a központi rendszerekben való megosztása körül fognak zajlani.

Alacsony jövedelemmel rendelkező személyek által lakott felületek energiahatékonyságának javítását célzó program

2011-ben indult a „Energiahatékonyság javítása Romániában alacsony jövedelemmel rendelkező háztartásokban és közösségeknél” című projektje, 40 épületnek az energiahatékonysági teljesítményét célozza meg, mint például az óvodák, napközik, rendelők, öregotthonok, alacsony jövedelemmel rendelkező személyek otthona, a régióra jellemző helyi technológiát, hagyományos anyagokat használva, a fűtőanyagra szánt összeg mértékének csökkentése céljából.

A projektbe be lehet vonni azokat az épületeket, ahol alacsony jövedelemmel rendelkező személyek élnek.

A vízfogyasztás csökkentése

A következő évtizedre nézve országos szintű prioritássá kell válnia az ivóvíz fogyasztásának csökkentése, mivel hozzájárul a vízpompálás közben felhasznált energia csökkentéséhez.

Városi és elővárosi zónák zöldövezetének növelése

A területrendezési és urbanisztikai törvénykezés javítása, jelenleg érvényben levő Közigazgatási és Belügy Minisztérium és a Pénzügyi Minisztérium 7/57/2011-es számú közös, utólagosan módosított rendelete, amely jóváhagyja a területi adminisztratív egységek központosított költségvetéséből személyzeti költségekre fordítható maximális 2011-es évi szintet, hozzájárul a szabálytalan városi terjeszkedés megakadályozásához.

A klímaváltozás szempontjából az egyik legsürgetőbb intézkedés a lakó/épített terek kialakítása. Figyelembe véve a klímaváltozás által városokban élő személyek magas számát, valamint a városi zónákban fellelhető társadalmi-gazdasági struktúrák koncentrációját, a város- tervezés és fejlesztés prioritást kell képezzen.

Az alternatív szállítási módokat, ez alatt értve a gyaloglás vagy a biciklin való közlekedést, illetve a több csomópontos szállítási rendszerek jelentősen hozzá tudnak járulni a légszennyezettség csökkentéséhez általában, és kiváltképpen a városi környezetben, valamint az energetikai források racionális használatához.

A meglévő infrastruktúra védelme mellett, az esetleges szükséges felújítás részeként, fontos, hogy a jövőbeli infrastruktúra úgy legyen tervezve, hogy megfelel a klímaváltozás hatásainak. Sőt, a szállítási eszközök kialakítása átalakítása a klímaváltozással szembeni ellenállás jegyében kell történnjen. Javasolt az olyan jellegű politikák javítása, amelyek a mobilitási tervezésre és a kerékpározás előtérbe juttatására vonatkoznak, mint alternatív és környezetbarát városi közlekedési mód, a megfelelő infrastruktúra, integrált szállítási rendszerek és csomópontos hálózatok kialakítása révén.

A kerékpár, mint multifunkcionális és környezetbarát jármű támogatása a városi közlekedésben, alkalmazható a jelenlegi infrastruktúra esetében, a városi terek újraszervezése révén. Szükséges, hogy a városi közlekedési rendszer tervezése folyamata minél több helyi szereplő által ismert legyen.

Nagyon fontos az ifjúság a közlekedési kérdésekkel kapcsolatos viszonyulásának és viselkedésmódjának változtatását és a fenntartható mobilitásra alapuló egészséges életmód kialakítását szolgáló közpolitikák és cselekvések támogatása.

Az IVS fejlesztési jövőképe és célrendszere

Csíkszereda jövőképe, az IVS átfogó célterületei

Fenntartható fejlődés

Csíkszereda Integrált Városfejlesztési Stratégiájának főcélja az, hogy 2025-ig Csíkszereda váljon olyan, az elvándorlási célterületek városaival versenyképes, dinamikusan fejlődő, környezettudatos várossá, amely minőségi környezetével, kiváló intézményeivel gazdasági lehetőségeivel, elsőfokú végzettségű lakosságával és családjával, ugyanakkor az optimális működési feltételekben érdekelt beruházók számára vonzó város, sok új munkahelyet teremtő beruházással, és nem utolsósorban vállalkozásokkal.

A kulcsfontosságú célterületek

A jövőkép megvalósításához a következő négy kulcsfontosságú célterületen szükséges lényeges előrelépés:

A gazdasági vonzerő növelése

A gazdasági vonzerő növelése azért szükséges, hogy megálljon a város gazdasági teljesítményének csökkenése, minél több új, jól fizető munkahely jöjjön létre, és hogy Csíkszereda nemzetközi szinten is versenyképes gazdasággal bírjon. Ezen célok eléréséhez elengedhetetlen a külső erőforrások bevonása.

A társadalmi vonzerő növelése

A város társadalmi vonzerejének növelése a gazdasági növekedéssel szoros kölcsönhatásban áll, hiszen a gazdaság növekedése csak megfelelő munkaerő rendelkezésre állása esetén valósítható meg. Ehhez viszont szükséges a lakosság régóta tartó csökkenésének megállítása, a város vonzóvá tétele a térség fiatal, magasan képzett családjai számára, munkahelyként és lakóhelyként egyaránt. A társadalmi vonzerő ezért az intézményi ellátás, a fejlesztés tervezésében és megvalósításában való részvételi hajlandóság növelését és a térségi vonzerő magasabb szintjének elérését jelenti.

Fenntartható mobilitás

Csíkszereda közlekedése úgy válik fenntarthatóvá az elkövetkező tíz évben, ha a földrajzi adottságokat figyelembe véve azon megoldások kerülnek fejlesztésre és hangsúlyozásra, amelyek megteremtik az összhangot a különböző közlekedési típusok között, egyidejűleg alkalmazkodva a lakossági igényekhez. Egy többoldalú, integrált és hatékony fejlesztésre van szükség.

Környezetfejlesztés, klíma és energiagazdálkodás

A környezetfejlesztés Csíkszeredán több kell legyen, mint a környezetvédelmi határértékek betartása. Olyan vonzó, esztétikailag megnyerő, folyamatosan karbantartott természeti és épített környezetet jelent, ahol a közterületek minden négyzetméterét tudatosan és célszerűen alakították ki adott funkcióra, ahol a városi klíma a meleg nyári, és a hideg téli napokon is elviselhető az itt élők számára, és ahol a környezettel való gazdálkodás egyben a gazdasági hatékonyságot és a pénzügyi fenntarthatóságot is szolgálja.

A kulcsfontosságú célok és aktivitások ismertetése

Csíkszereda fenntartható fejlesztésének kulcsfontosságú céljai az egyes célterületek esetén az alábbiak

A gazdasági vonzerő növelése

A gazdasági vonzerő növelése során azt indokolt megcélozni, hogy a következő tíz évben, azaz 2025-ig

- általánosan:
 - legalább 5 %-kal százalékkal növekedjen a városban foglalkoztatottak száma,
 - legalább 10 %-kal növekedjen a városban bejegyzett cégek száma;
- ezen belül
 - legalább 10 legyen a textilipari és 10 a faipari designnal foglalkozó cégek száma;
 - legalább 50 %-kal növekedjen az ICT cégek, és a design cégek foglalkoztatottjaik száma;
- a magángazdaságban dolgozók aránya növekedjen legalább 10 %-kal a közszférában dolgozók arányához képest;
- a Csíkszeredára látogató turisták száma a jelenleginek legalább a kétszeresére, az itt töltött vendégéjszakák száma legalább az két és félszeresre növekedjen;
- a város rendelkezzen a befektetés ösztönzésért felelős szervezeti egységgel, befektetési ingatlankínálata jelenjen meg a leglátogatottabb európai városfejlesztési és ingatlanvásárokon.

A társadalmi vonzerő növelése

A társadalmi vonzerő növeléséhez célul tűzhető, hogy 2025-ig:

- a) a város az intézményi ellátás kapacitásainak legalább 10 %-át a városközponton kívül, a lakóhelyüktől legfeljebb 1 km-es távolságban akadálymentesen biztosítsa az azokat igénybe vevőknek, az egészségügyi alapellátás és idősellátás (nappali foglalkoztató, demencia- és Alzheimer-központ), valamint az alapfokú gyermekellátás, közoktatás, és a hátrányos helyzetűek számára biztosított szolgáltatások terén;

- b) közösségi terek, játszóházak kerüljenek kialakításra a külvárosi negyedek központjában, együttműködésben az oktatási intézményekkel;
- c) valósuljon meg a mozgássérültek nappali foglalkoztatója, szociális vállalkozása, valamint legalább 30 fő ellátására képes, dekoncentráltan a fiatal felnőtt mozgáskorlátozottak társadalmi integrációját segítő lakáscélú ingatlan, felújítás vagy építés révén;
- d) kerüljön kialakításra a közösség tervezésbe és megvalósításba való bevonásának intézményrendszere, a teljes város és a városnegyedek szintjén;
- e) a térségi vonzerő növelése érdekében
 - i. legalább 15%-kal növekedjen a városba munkavégzési célból ingázók száma;
 - ii. a bérelhető lakások száma érje el a lakásállomány 5 %-át;
 - iii. legalább 25%-kal növekedjen a kulturális programok látogatóinak száma, a kulturális létesítmények mellett, ide értve a más intézményekben és vendéglátóhelyeken szervezett programokat is.

Fenntartható mobilitás

Csíkszereda mobilitásának fenntarthatóvá tétele érdekében

- a) A modal spliten belül nyáron a gyalogos forgalom mértéke 50% környékén állandósul, a gépjármű forgalom 24%-ról 20%-ra, a kerékpárforgalom aránya növekedjen 9%-ról 15%-ra, a buszforgalomé pedig 5%-ról 15%-ra.
- b) A város lakosságának 80 %-a legfeljebb 500 méter gyaloglással érjen el olyan – megújuló energiával táplált – helyi autóbuszjáratot, ami legalább óránként ütemesen és menetrendszerűen közlekedik a város központja, és más városrészek felé.
- c) Legalább 500 napi ingázó vegye igénybe a helyi közösségi közlekedést.
- d) A város fizetős parkolóhelyein bevezetésre kerül a három differenciált parkoló övezet: az átlagos parkolási díj megtartása mellett a városközpontban az átlagosnál magasabb, a városközponton kívüli gyűjtőparkolóknál pedig az átlagosnál alacsonyabb legyen a parkolási díj.
- e) A város lakóinak legalább 15 %-a használjon az okostelefonján olyan applikációt, amely valós idejű tájékoztatást ad a helyi autóbuszok közlekedéséről, az átszállási

lehetőségekről, a szabad parkolóhelyekről, a személygépkocsi nélküli útvonaltervezésről.

- f) a nyugati forgalomterelő, valamint a külső nyugati és keleti gyűrű megépítése, beleértve a Brassói út meghosszabbítását a Rét utcáig.

Környezetfejlesztés, klíma és energiagazdálkodás

A versenyképes Csíkszereda vonzerejének megteremtéséhez szükséges:

- a) Az esővíz-különálló elvezetésének teljes körű megoldása szükséges, a felszíni vízfolyásokba bevezetett szennyvíz teljes körű kizárásával;
- b) A jelentős gyalogos forgalmú városközponti közterületeken legfeljebb 150 m-enként ívóutak létesítése;
- c) A szelektív hulladékgyűjtés szintjének javítása, a háztartások szintjén is, ahol ez gazdaságosan kivitelezhető, ezzel együtt a hulladékgyűjtő szigetek esztétikai színvonaluk növelése, hulladékudvarok használatának ösztönzése, információval, vonzó kommunikációval;
- d) Az Olt gát rehabilitációja, a Suta gát- és zsilipszabályozása indokolt;
- e) A városi közintézmények energiafogyasztása 2030-ra legalább 50 %-kal csökkenjen;
- f) A városi közszállításban használt járművek legalább 70%-a legyen elektromos és/vagy legkevesebb az Euro IV normának megfelelő.

Az egyes célok eléréséhez szükséges aktivitások

A javasolt tematikus célok megvalósítása érdekében, az elkövetkező években nélkülözhetetlen lesz különböző, integrált és párhuzamos területek egyes tevékenységeinek összehangolására.

A tematikus célok eléréséhez szükséges aktivitások

A korábbiakban megjelölt tematikus célok eléréséhez célterületenként az alábbi aktivitások szükségesek:

A gazdasági vonzerő növelése

- A. Belső erőforrásokon alakuló versenyképes gazdasági húzóprofil – a helyi és térségi adottságokra épülő fa- és textilipari dizájn, valamint a más tevékenységi ágak alapjául szolgáló ITC szektor fejlesztésével
- o Innovatív, célorientált inkubációs lehetőségek,
 - o co-learning
 - o co-working
 - o start-up gondozás,
 - o beruházás ösztönzés stb.

Ezekhez: régi-új képzések elindítása közép és felsőfokon, co-working, co-learning inkubátorház kialakítása, közösségi térrel, bemutató és konferencia funkciókkal az egykori Szakszervezetek Kultúrháza egy részének felhasználásával.

- B. A komplex szerkezetváltáshoz hozzájáruló egyéni vállalkozási képességek fejlesztése a még munkában állóknál
- o termelő üzemekben még dolgozók, köztisztviselők, közalkalmazottak felkészítése a munkahelyváltásra, a piacgazdaság kontextusaiban
 - o flexibilitás, egyéni tanrendek
 - o vállalkozói felkészítés, szakmák elsajátítása a műszaki és szakiskolai oktatásban
 - o munkaerő közvetítés

Ezekhez: Oktatási és inkubátorközpont a nyugati iparterület valamely felhagyott épületében, tananyagfejlesztés, oktatás beindítása.

C. Turizmusfejlesztés térségi alapon – alulról, a szerényebb igényű rétegekre építve, a meglévő adottságok jobb kihasználásával –, nem csak Csíkszereda, hanem a térség kiváló természeti és épített környezeti adottságait innen elérhető kirándulási csomagokba szervezve és kiejánlva a megyében, a régióban, Romániában, Magyarországon, és Európában, a következő célcsoportokkal:

- o többnapos iskolai kirándulások,
- o hatvan fölöttiek,
- o családos, természetközeli turisták,
- o vallási turisták, zarándokok,
- o sportturisták (fiatalok, kalandturizmus)

Ezekhez: új, térségi turisztikai stratégia kialakítása a hosszabb idejű itt-tartózkodás érdekében, a desztináció térség szereplői összehangolt kínálatának, többféle, változatos csomagjának elkészítése, szervezett kiejánlása a célcsoportok számára

D. Külső kommunikáció, városmarketing

- o kiejánlható ingatlan portfólió összeállítása
- o üzleti kapcsolatépítés – nemzetközi befektetői konferenciák, kiállítások szervezése (térségi alapon), nemzetközi kiállításokon, konferenciákon való részvétel, Rotary Klub (vagy egyenértékű)
- o turisztikai és külső városmarketing menedzsment

Ezekhez: a regionális marketingért felelős struktúra megszervezése, közös kiejánlási csomagok összeállítása, nyilvánossági munka, PR.

A társadalmi vonzerő növelése

E. Az intézményhálózat fejlesztése

- o térben dekoncentrált szolgáltatások az közoktatás, idősellátás és egészségügyi ellátás területén
- o Térbeli és tematikus közösségépítés – kultúrházak, dekoncentráltan
- o egymást segítő hálózatok előmozdítása
- o játszóházak, közösségi terek fejlesztése
- o a szegénység elleni küzdelem (az ellátórendszer inkluzív jellegű fejlesztése)
- o fenntartható közlekedéspolitikai és kommunikáció aktualizált applikációkkal

- F. Participatív tervezés, társadalmasítás, lakosság és vállalkozások bevonása
- Szemléletformálás,
 - népszerűsítés/promóció,
 - tervező- és monitoring műhelyek
- G. Csíkszereda térségi vonzerejének növelése
- a Csíkszeredába ingázás közösségi közlekedési feltételeinek javítása,
 - színvonalas és megfizethető lakáskínálat kialakítása a városban, ingatlanközvetítés segítése a beköltözők számára
 - fiatalokat vonzó programkínálat (trendi helyek, programok)
 - innovatív technológiák (intenzív fejlesztések extenzív helyett)
 - a Petőfi 38. szám alatti, bálók, közösségi, szórakozási, klasszikus és népzenei rendezvényekre alkalmas műemléképület felújítása
 - Mikó park és Ifjúsági park zöldövezetek minőségi fejlesztése
 - zöldövezetek mennyiségi fejlesztése: rendezvény és sportpark a kereskedelmi zóna melletti övezetben, városi park létrehozása a Tudor Vladimirescu negyedben
 - multifunkcionális felület kialakítása a megfelelő infrastruktúrát hiányoló sportágak számára, például küzdősportoknak vagy időseknek
 - strandok fejlesztése (Csíkszereda, Zsögöd, Szécseny)
 - szociális ellátás fejlesztése a fogyatékkal élő személyek, idős személyek, hajléktalanok és veszélyeztetett etnikai csoportok tagjai számára

Fenntartható mobilitás

- H. Integrált helyi közszállítási hálózatfejlesztés
- helyi buszvonalak összekötése, útvonalak optimalizálása
 - elszigetelt városrészek bekapcsolása
 - hiányzó önálló kerékpárforgalmi hálózati elemek kiépítése
 - kerékpárforgalmi hálózat összefüggővé tétele
 - faltól-falig útfelújítások
 - kerékpáros barát mellékutak
- I. Élhetőség
- gyalogosforgalmi hálózat folytonossága

- hiányzó gyalogos útvonalak kiépítése
 - akadálymentesítés
 - megbocsátó környezet (önmagát magyarázó útkialakítás –differenciált sebességű útelrendezés)
 - forgalomcsillapítás
 - városközpont és alközpontok kiemelt humanizálása
- J. Személyszállítási rendszerintegráció, intermodalitás (kényelmes módváltás, átszállás)
- vasútállomás helyi közlekedési kapcsolatai
 - árulogisztika
 - szabadidős és térségi jelentőségű kerékpáros útvonalak
 - személyszállítás módváltási infrastruktúrája
- K. Szolgáltatások
- utas tájékoztatás egységesítése, korszerűsítése
 - Intelligens/okos jegyrendszer: feltölthető kártya, sms, mobil applikációs jegyvásárlás, családi jegyek, stb.
 - átlátható díjrendszer és ütemes menetrendek
 - innovatív megoldások gyalogosátkelő helyeken, okos kijelzők, információs rendszerek (turisztikai információ, céginformáció, stb.)
 - közbringa-rendszer létesítése
 - igényvezérelt buszok
- L. Forgalmkövetési útinfrastuktúra kifejllesztése
- forgalomterelő út megépítése (nyugat)
 - a Brassói út összekötése a DN 13 jelzésű megyei úttal, Zsögödtől, Csíksomlyón át a Rét utcán keresztül (keleti-nyugati gyűrű). A cél a Brassói út forgalmának átvétele, a keleti gazdasági városrész felélesztése és elérhetősége (szolgáltatói és szórakoztatói jelleggel az ipari helyett), a Testvériség sugárút a nehézsúlyú forgalomtól való tehermentesítése.
 - a Brassói út meghosszabbítása a Rét utcáig a vasúti felüljáró forgalmának átvétele céljából
 - a vasúti felüljáró felújítása
- M. Épületek energiahatékonyságának növelése

- középületek: polgármesteri hivatal és iskolák, az energiahatékonysági programnak megfelelően
- tömbházlakások

A súlyponti területek fejlesztésében szükséges aktivitások

I. A Városközpont megújítása

- folyamatos menedzsment – a közterületek, rendezvények, üzletek összehangolásával
- vonzó környezet
 - gyalogos és kerékpáros közlekedés, parkolás, mozgó forgalom integrált megoldása
 - összehangolt arculat megjelenítése kiegészítőkkal, utcabútorokkal
- minőségi, differenciált üzletválaszték kialakítása
- eseménymarketing
- összehangolt nyitva tartás
- gazdag funkcióválaszték, részterületi profilokkal
 - Kossuth Lajos utca, üzletutca program
 - Petőfi utca, szórakoztató és kulturális rendezvényutca
 - INNOKULT központ kialakítása a volt Szakszervezetek Művelődési Háza épületében (innovatív- és dizájn cégek inkubációs központja, valamint új, kortárs művelődési tevékenységek)
 - a Piac környékének korszerű vásárcsarnokká alakítása, amely alkalmas a helyi termékek, kultúra megjelenítésére, kisebb üzletekkel
 - Rendezvénytér és rekreációs tér kialakítása a Mikó vár körül, a patak revitalizációjával, megteremtve a közvetlen átjárható kapcsolatot a park és a városháza felé is

II. A lakótelepek vonzerőnövelése

- energetikai megújítás – igényes homlokzatszigetelés, nyílászáró, épületgépészet
- közterületek vonzóvá tétele
- parkolás fokozatos átszervezése
- elérhetőség javítása (gyalogos, kerékpáros, helyi közszállítás)

- közösségépítés, identitásfejlesztés, közösségi terek biztosítása (épületben és szabadtéren)
- Kerékpár és babakocsi tárolás

III. A nyugati ipari zóna vonzerőnövelése

- megközelíthetőség javítása (helyi közszállítási vonalak létesítése, legyen végig járda és gyalogátkelőhelyek, kerékpársáv)
- ellátás, szolgáltatások javítása
- belső közlekedés javítása (zebrák, kerékpártárolók, stb.)
- befektetők vonzása – kiejánlási portfólió, ingatlanmarketing, kedvezmények
- inkubátorház
- vasúti felüljáró bontása és új építése, megfelelően tervezett csomópontok kialakításával
- a vasútállomás és környékének javított gyalogos megközelíthetősége a vasúti vonalakon át, átjárók és aluljárók építése révén
- feszültségigadozástól mentes, állandó frekvenciájú, megszakítás nélküli áramszolgáltatás
- ipari park létrehozása ingatlanok átrendezésével, vagy zöldmezős rendszerben, különösen amennyiben létrejön a regionális repülőtér

IV. A szegregált területek regenerációja

- alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása (víz, villany, internet, stb.)
- szoft programok beindítása (háztartási, életvezetési ismeretek, munkavállalási készségek erősítése, mentálhigiénés és pszichológiai segítők)
- napközi foglalkoztatás
- megközelíthetőség javítása.

V. A külső városrészek alapellátásának javítása

- közösségi szolgáltatások erősítése – orvosi, gyermekorvosi, fogorvosi rendelők, idősellátás, napközi klubok, kultúrház/közösségi tér, óvoda, iskola (legalább első négy osztály),
- közösségi közlekedés testre szabása (elektromos buszok, igényvezérelt járatok)

- tudatosságnövelés, közösségépítés (klubok, tematikus szakkörök, stb.), városközi közlekedési útvonalak tervezése
- iskolai útvonalak fejlesztése (gyalogos útvonalak, „kerékpárvonat”)
- közösségi központok környezetének rendezése, akadálymentesítéssel, utcabútorokkal, parkosítással, és szükség esetén közvilágítással

Ütemterv

Tevékenységek

1. Tervezési témák kidolgozása *(2017. első negyedév)*
 - 1.1. Műszaki bizottsági jóváhagyásával
 - 1.2. Helyi tanács illetékes szakbizottságainak jóváhagyása
 - 1.3. Területileg érintett lakosság közmeghallgatása
 - 1.4. Célcsoporttal és a célcsoport képviselőivel való egyeztetés
 - 1.5. Projektre vonatkozó lakossági monitoring testület felállítása
2. Tervezés közbeszerzése *(2017. második negyedév)*
3. Participatív tervezési folyamat *(2017. harmadik-negyedik negyedév)*
 - 3.1. Területileg érintett lakosság közmeghallgatása, monitoring testület
 - 3.2. Lakossági fórum a tervező részvételével
 - 3.3. Online kommunikáció folyamatosan
 - 3.4. Intézményközi egyeztetések (nem engedélyezési folyamat részeként)
 - 3.5. Szakhatósági engedélyezés
 - 3.6. Lakosság tájékoztatása
 - 3.7. Helyi tanácsi határozat
4. Projekt jóváhagyási folyamata *(2018. első negyedév)*
5. Kivitelezési közbeszerzések *(2018. második-negyedik negyedév)*
6. Kivitelezés *(2019. első negyedév
2023. első negyedév)*
7. Értékelés és monitoring *(folyamatos)*
 - 7.1. Stratégia felülvizsgálata (mid-term)
 - 7.2. Stratégia értékelése (2023)
 - 7.3. ROP 2014-2020 előírásai szerinti kommunikáció
 - 7.4. ROP 2014-2020 előírásai szerinti beszámolók és elszámolások

Intézkedések rendszere

TENGELY	INTÉZKEDÉS	MŰVELET	RÉSZ-MŰVELET	LOKALIZÁCIÓ	PROGRAM / AKCIÓTERÜLET	
1. Gazdasági vonzerő növelése	1.1. Innovációs centrum és inkubáció	1.1.1. SZMH új hasznosítása: innováció, ICT, IT, start-up, spin off			KÖZPONT	
		1.1.2. Nyugati gazdasági negyedben inkubáció kialakítása			NYGN	
		1.1.3. Ipari park létrehozása a NYGN térségében			NYGN	
	1.2. A városközpont funkcióbővítés és fejlesztés		1.2.1. Kossuth Lajos utca: üzlet utca program			KÖZPONT
			1.2.2. Petőfi program (szórakozás-kultúra-rekreáció)			KÖZPONT
			1.2.3. Piaccsarnok modernizálása és funkcióbővítése			KÖZPONT
	1.3. Új szakmastruktúra, rugalmas munkaerőpiac		1.3.1. Szakiskolai fejlesztés: egységes projekt	1.3.1.1. Új gyakorlati műhelyek kialakítása		ÚJ KÉSZSÉGEK
				1.3.1.2. Meglevő műhelyek modernizálása		ÚJ KÉSZSÉGEK
				1.3.1.3. Digitális oktatás		ÚJ KÉSZSÉGEK
				1.3.1.4. Iskolaudvarok rendezése		ÚJ KÉSZSÉGEK
			1.3.2. Szakképzés, átképzés szakiskolai bázison		ÚJ KÉSZSÉGEK	
			1.3.3. Munkahellyel rendelkezők kompetenciafejlesztése	1.3.3.1. Feldolgozóipar		ÚJ KÉSZSÉGEK
				1.3.3.2. Közsféra		ÚJ KÉSZSÉGEK
	1.4. Városi kommunikáció		1.4.1. Turisztikai marketing: térségi TDM szervezet létrehozása és működése			SMART CITY
				1.4.2. Külső kapcsolatok és városfejlesztési együttműködésekben való részvétel	1.4.2.1. CoM-hoz kapcsolódó hálózatok	
			1.4.2.2. EGTC, Urbact és egyéb szakpolitikai hálózatokban való részvétel			SMART CITY
			1.4.3. Migrációban érintettekkel való kommunikáció: ingatlanok, adóügyek, vissza-integrálási segítségnyújtás		SMART CITY	
	2. Környezet és klíma	2.1. Épület-energetikai beruházások: energiahatékonyság növelése, épületkomfort javítása, energiafogyasztás nem nőhet, energiatermelési lehetőségek (megújuló), távhőre való csatlakozás (ahol lehetséges)	2.1.1. Polgármesteri hivatal			SMART CITY
				2.1.2. Oktatási intézmények		SMART CITY
2.1.3. Panelházak					SMART CITY	

TENGELY	INTÉZKEDÉS	MŰVELET	RÉSZ-MŰVELET	LOKALIZÁCIÓ	PROGRAM / AKCIÓTERÜLET
		2.1.4. SZMH			KÖZPONT
	2.2. Áramtermelési beruházások	2.2.1. Fotovoltaikus park létesítése			SMART CITY
		2.2.2. Szépvízi nyersvízvezeték mikrohidro hasznosítása			SMART CITY
	2.3. Zöld és intelligens hivatal	2.3.1. 100% megújuló elektromos áram a városhoz tartozó középületekben és a közvilágításban			SMART CITY
		2.3.2. 100% újrahasznosított papír használata			SMART CITY
		2.3.3. Energiahatékonysági tanácsadó szakszolgálat létrehozása			SMART CITY
		2.3.4. Tényleges one stop shop a polgármesteri hivatalban és a városrészekben található központokban			SMART CITY
		2.3.5. Online hivatali ügyintézés és adófizetés (Szereda kártya bevezetése)			SMART CITY
		2.3.6. Elektromos autók a városi flottában	2.3.6.1. Elektromos töltőállomás		SMART CITY
			2.3.6.2. elektromos járművek		SMART CITY
	2.4. Árvízvédelmi beavatkozások	2.4.1. Suta: gát és zsilip-szabályozás			TISZTA VÍZ
		2.4.2. Olt gát rehabilitációja			TISZTA VÍZ
	2.5. Víz és szennyvíz	2.5.1. Esővíz- és szennyvíz-hálózat közti kapcsolódások feltárása és kizárása			TISZTA VÍZ
		2.5.2. Közkutak, ivóutak kialakítása	2.5.2.1. Közkutak létesítése		INKLÚZIÓ
			2.5.2.2. Ivóutak a gyalogos sávok mentén		INKLÚZIÓ
		2.5.3. Patak a városban (park és Brassói út között)			MIKÓ PARK
		2.5.4. Víz és szennyvízhálózat kibővítése		Szécseny	TISZTA VÍZ
				Csiba	TISZTA VÍZ
	2.6. Közvilágítás	2.6.1. Távszabályozható intelligens LED rendszerek telepítése a min. 10 éves rendszerek helyén, illetve minden új beruházásnál			SMART CITY
		2.6.2. Minden gyalogátkelőhely esetében egyedi közvilágítás telepítése, LED			SMART CITY
		2.6.3. Smart közvilágítás-kiegészítő modulok	2.6.3.1. Segélyhívó funkció		SMART CITY
			2.6.3.2. Forgalom- és térfigyelő funkció		SMART CITY
			2.6.3.3. Tájékoztató funkció, nyilvános wifi		SMART CITY

TENGELY	INTÉZKEDÉS	MŰVELET	RÉSZ-MŰVELET	LOKALIZÁCIÓ	PROGRAM / AKCIÓTERÜLET
	2.7. Távhő	2.7.1. Faapríték alapú kapcsolt energiatermelés-alapú egység			SMART CITY
		2.7.2. Hőcserélő modulok szerelése			SMART CITY
		2.7.3. Épületeken belül a vízszintes elosztás kialakítása			SMART CITY
		2.7.4. Középületek csatlakoztatásának előkészítése			SMART CITY
	2.8. Hulladékgazdálkodás	2.8.1. Szelektív gyűjtőpontok átalakítása			SMART CITY
		2.8.2. Teljes szelektív gyűjtés feltételeinek megteremtése			SMART CITY
3. Társadalmi vonzerő növelése	3.1. Komplex közösségi szolgáltató központok (rendelők, gyógyszerpont vagy gyógyszertár, idősek nappali foglalkoztatója, időszakos városközi one stop shop, stb.)	3.1.1. Községi szolgáltató központok		Taploca, Somlyó, Zsögöd, Csiba, Hargitafürdő	VÁROSRÉSZEK
		3.1.2. Központok környezetének rendezése			VÁROSRÉSZEK
	3.2. Akadálymentesítés az érintettekkel egyeztetve	3.2.1. Polgármesteri hivatal			GONDOSKODÁS
		3.2.2. Egy óvoda			GONDOSKODÁS
		3.2.3. Egy általános iskola			GONDOSKODÁS
	3.3. Nappali foglalkoztatók	3.3.1. Mozgássérültek számára			GONDOSKODÁS
		3.3.2. Értelmi sérültek számára			GONDOSKODÁS
		3.3.3. Down centrum, korai nevelő és fejlesztő központ			GONDOSKODÁS
		3.3.4. Idősgondozó			GONDOSKODÁS
		3.3.5. Demencia és Alzheimer központ			GONDOSKODÁS
	3.4. Krízisközpont és védett otthon fejlesztése				GONDOSKODÁS
	3.5. Szociális lakásgazdálkodás üres lakások megvásárlásával és felújításával	3.5.1. Városi bérlakás-állomány fejlesztése			GONDOSKODÁS
		3.5.2. Földszinti szociális lakások kialakítása mozgássérült felnőttek számára			GONDOSKODÁS
	3.6. Közétkeztetés	3.6.1. Iskolai étkezés feltételeinek megteremtése			GONDOSKODÁS
		3.6.2. Rászorulóknak és idősek étel-házhozszállítása			GONDOSKODÁS
	3.7. Nem szakiskolai oktatás fejlesztése	3.7.1. Liviu Rebreanu iskola modernizálása			ISKOLAVÁROS
		3.7.2. Óvoda-hálózat modernizálása	3.7.2.1. Központi 8 csoportos óvoda megépítése	Malom	ISKOLAVÁROS
			3.7.2.2. Modernizált óvodák	Taploca	ISKOLAVÁROS
				Zsögöd	ISKOLAVÁROS
				Csobotfalva	ISKOLAVÁROS
				Somlyó	ISKOLAVÁROS

TENGELY	INTÉZKEDÉS	MŰVELET	RÉSZ-MŰVELET	LOKALIZÁCIÓ	PROGRAM / AKCIÓTERÜLET
				Hargitafürdő	ISKOLAVÁROS
				Csiba	ISKOLAVÁROS
		3.7.3. Egységes városi kollégiumi rendszer kialakítása a középfokú oktatás számára			ISKOLAVÁROS
		3.7.4. Iskola utáni iskola kialakítása	3.7.4.1. V-VIII. osztály számára, két helyszínen		ISKOLAVÁROS
			3.7.4.2. Felzárkóztató-integrációs intézmény létrehozása		ISKOLAVÁROS
		3.7.5. A műszaki, szakirányú oktatási rendszer fejlesztése	3.7.5.1. Iskolai műhelyek fejlesztése, az HMTF-el történő közös azonosítás		ISKOLAVÁROS
			3.7.5.2. Integrált műszaki campus kialakítása		ISKOLAVÁROS
		3.7.6. Iskolainformatika az általános iskolákban és az elméleti líceumokban			ISKOLAVÁROS
		3.7.7. Sportterem építése	3.7.7.1. Művészeti líceum		ISKOLAVÁROS
			3.7.7.2. Petőfi Sándor Általános Iskola		ISKOLAVÁROS
4. Fenntartható mobilitás	4.1. Gyalogos közlekedés: városrészek és központ gyalogos elérésének rendezése: biztonság, elsőbbség, idősbárát utcabútorozás	4.1.1. Elsődleges gyalogos útvonalak			KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
		4.1.2. Járdával azonos szintű gyalogos átkelők kialakítása			KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
	4.2. Kerékpáros közlekedés	4.2.1. Városhatári belépési pontok kialakítása			KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
		4.2.2. Rekreációs kerékpárút kialakítása az Olt mentén			KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
		4.2.3. Brassói út: kerékpáros tengely és összeköttetések kialakítása			KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
		4.2.4. Városrészek és a központ összeköttetésének kialakítása	4.2.4.1. Lakónegyedek és iskolák (központi líceumok, és általános iskolák)		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
			4.2.4.2. Csiba-nyugati gazdasági negyed, beleértve a felüljárón a kerékpáros közlekedés feltételeinek kialakítását		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
			4.2.4.3. Taploca		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
			4.2.4.4. Csobotfalva-Somlyó		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
			4.2.4.5. Zsögödfürdő-Zsögöd		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
			4.2.4.6. Tudor negyed		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
			4.2.4.7. Kalász negyed		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
			4.2.4.8. Északi kereskedelmi terület		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
		4.2.5. Közkerékpár-rendszer			SMART CITY
	4.3. Tömegközlekedési beruházások	4.3.1. Megálló kialakítása	4.3.1.1. Helyközi megálló kialakítása (eső és szélvédett, utcabútorozva)		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

TENGELY	INTÉZKEDÉS	MŰVELET	RÉSZ-MŰVELET	LOKALIZÁCIÓ	PROGRAM / AKCIÓTERÜLET
			4.3.1.2. Helyi járatok megállóinak kialakítása, végállomásokkal (eső és szélvédett, utcabútorozva, buszok padlószintjéhez igazítva; végállomáson töltőállomással)		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
			4.3.1.3. A gyalogos- és biciklisforgalmat, a vasúti, a regionális és a helyi közszállítást (taxi is) integráló csomópont kialakítása a vasútállomási téren		KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
		4.3.2. Elektronikus jegyvásárlási lehetőségek és intelligens utastájékoztatás, útvonaltervezés			SMART CITY
		4.3.3. Flotta: 25 elektromos üzemű, alacsonypadlós busz beszerzése			KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
		4.3.4. Autóbusz állomás felújítással, új funkciók létesítése, helyi és térségi buszok állomásozása, gyalogos megközelítés a központ és a csomópont irányába			KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS
	4.4. Elérhetőség és parkolás	4.4.1. Egyetemi tér kialakítása a forgalom csillapításával és a gyalogos átjáró újraméretezésével		Temesvári sugárút Sapientia TE mellett	KÖZPONT
		4.4.2. Kossuth Lajos utca közlekedési rendszerének integrált átszervezése, előtérbe helyezve a gyalogos és biciklis forgalmat	4.4.2.1. Szentkereszt tér kialakítása és a Temesvári sugárútig tartó szakasz átszervezése		KÖZPONT
			4.4.2.2. A Temesvári sugárút és a körforgalom közötti szakasz átszervezése		KÖZPONT
		4.4.3. Intelligens parkoló gazdálkodás	4.4.3.1. Elektronikus jegyvásárlási megoldások		SMART CITY
			4.4.3.2. 0, 1, 2 zónák bevezetése		SMART CITY
			4.4.3.3. Intelligens tájékoztatási rendszer a Központ Észak és Központ Dél zónák szabad parkolóhelyeiről		SMART CITY
		4.4.4. NYGN – Központ összeköttetése	4.4.4.1. Nyugati gazdasági negyed kapcsolatainak megkönnyítése (gyalogos, kerékpáros) vasúti átjáró vagy felüljáró építésével a vasútállomási csomópont környékén		NYGN
			4.4.4.1. Nyugati gazdasági negyed kapcsolatainak megkönnyítése (gyalogos, kerékpáros, logisztikai) vasúti átjáró vagy felüljáró építésével a jégpálya környékén		NYGN
		4.4.5. Vasúti kereszteződések és vasúti átjárók újjáépítése			NYGN

TENGELY	INTÉZKEDÉS	MŰVELET	RÉSZ-MŰVELET	LOKALIZÁCIÓ	PROGRAM / AKCIÓTERÜLET
		4.4.6. A városszéli részek a modernizált utakkal való kapcsolatainak javítása egyszerű forgalom céljából és biciklis közlekedésnek	4.4.6.1. Szécsenyi bekötő út modernizálása az erdei út közötti való átalakítása révén		VÁROSRÉSZEK
			4.4.6.2. A Natúr lakópark bekötőútjának modernizálása		VÁROSRÉSZEK
			4.4.6.3. Zsögödfürdői út modernizálása		VÁROSRÉSZEK
	4.5. Úthálózat fejlesztése	4.5.1. Terelő út építése	4.5.1.1. Mesterterv szerinti szakasz (Dél-Észak)		ÚTHÁLÓZAT
			4.5.1.2. ÁRT szerinti szakasz (Rét utca – DN13)		ÚTHÁLÓZAT
		4.5.2. Útgyűrű megépítése	4.5.2.1 Zsögöd – Somlyó szakasz		ÚTHÁLÓZAT
			4.5.2.2 Somlyó – DN13 szakasz		ÚTHÁLÓZAT
			4.5.2.3 DN13-Rét utca szakasz		ÚTHÁLÓZAT
		4.5.3. A brassói út meghosszabbítása északi irányba			ÚTHÁLÓZAT
		4.5.4. LRMC regionális repülőtér bekötő útjának megépítése			ÚTHÁLÓZAT
5. Revitalizációs beavatkozások	5.1. Városcsoponti üres vagy rendezetlen telkein történő fejlesztések	5.1.1. Ifjúság park			REVIT
		5.1.2. Dendrológiai park – hőközpont – Gál Sándor emlékmű - Decembéri forradalom útja tömbházai környékén lévő területek	5.1.2.1 Az útkereszteződés átszervezése és a Kossuth L. utcai tömbházak mögötti területek megközelítésének megkönnyítése		REVIT
			5.1.2.2. Szabadtéri jégpálya és a szükséges infrastruktúra létrehozása		REVIT
		5.1.3. Kossuth utcai befejezetlen épületek és „mentőállomás” és szociális, közfunkciók telepítése			REVIT
		5.1.4. „Sport” szálló, szociális funkciók telepítése			REVIT
		5.1.5. Mikó vár mögötti területek rendezése, összeköttetés a parkkal			MIKÓ PARK
		5.1.6. Új zöldségpiac létesítése a kereskedelmi zónában			REVIT
		5.1.7. Lakónegyedek felújítása			REVIT
	5.2. Szociális városrehabilitáció és CLLD	5.2.1. Suta sétány + Tudor-Kelet övezet komplex fejlesztése			CLLD
		5.2.2. Tavasz utca, Somlyó utca és Petőfi utca roma szegregátumok komplex fejlesztése			CLLD

TENGELY	INTÉZKEDÉS	MŰVELET	RÉSZ-MŰVELET	LOKALIZÁCIÓ	PROGRAM / AKCIÓTERÜLET
	5.3. Rekreációs pontok kialakítása	5.3.1. Petőfi 38. szám alatti épület restaurálása			REVIT
		5.3.1 Sport-rekreációs övezet kialakítása a kereskedelmi övezet melletti mocsaras felületen			REVIT
		5.3.2. Városi park létesítése a Tudor lakónegyedben			REVIT
		5.3.2. Strandok újjáépítése		Szécseny, Zsögöd, központi (téli használatra alkalmassá téve) – 1 strand wellness funkciókkal, és balneológiai kezelővel	REVIT

Jelen stratégia 5.2 intézkedése a város CLLD helyi fejlesztési stratégiájában kerül kifejtésre.

A városi fenntartható mobilitásra vonatkozó projektek tervezési keretét Csíkszereda fenntartható városi mobilitási terve tartalmazza.

Projekt portfólió

s.sz.	Projekt	Költségvetés
1	Városszéli zónák elérhetősége aszfaltozott úton és biciklis közlekedéssel	940 000
2	Polgármesteri hivatal, óvodák, iskolák akadálymentesítése	450 000
3	Környezetkímélő/elektromos buszok vásárlása - 1. rész	1 800 000
4	Környezetkímélő/elektromos buszok vásárlása - 2. rész	5 800 000
5	Nyugati gazdasági zóna inkubációs központ	1 400 000
6	Értelmi fogyatékos gyermekek nappali foglalkoztatója, korai nevelő és fejlesztő központ	1 550 000
7	Fogyatékkal élők nappali foglalkoztatója	1 450 000
8	Nappali központ idős személyeknek 1	250 000
9	Nappali központ idős személyeknek 2	250 000
10	Vasútállomási csomópont	2 150 000
11	Csíkszeredai idősek otthona	1 000 000
12	Csobotfalvi közösségi központ létesítése	400 000
13	Hargitafürdői közösségi központ létesítése	650 000
14	Taplocai közösségi központ létesítése	650 000
15	Zsögödi közösségi központ létesítése	400 000
16	Csíksomlyói közösségi központ létesítése	650 000
17	Demencia központ	650 000
18	Sportcsarnok	1 600 000
19	Új központi óvoda építése	1 100 000
20	Elsőbbségi szakiskolai műhelyfejlesztés: kreatív ipari tevékenységek és közétkeztetés	700 000
21	A műszaki és szakoktatási rendszer általános fejlesztése	7 400 000
22	Gyalogos közlekedés és átkelők fejlesztése	2 200 000
23	Nyugati gazdasági zóna közlekedési fejlesztései: gyalogos, kerékpáros, parkolók	1 200 000
24	Számítástechnikai infrastruktúra fejlesztése az iskolákban	500 000
25	Rét utca – DN 13 gyűrűszakasz befejezése	2 100 000
26	Intelligens közvilágítás	2 040 000
27	Egyetem tér kialakítása és helyettesítő útszakasz építése	460 000
28	Rekreációs pontok kialakítása zöld övezettel, utcabútorokkal: Nagy rét utcai terület, Tudor lakónegyed	2 100 000
29	Szent Kereszt tér kialakítása	1 150 000
30	Kerékpáros infrastruktúra: útvonalak, tárolók	360 000
31	Iskolaépületek energiahatékonysági beruházásai	2 200 000
32	Közlekedésbiztonsági beruházások a Brassói úton	250 000
33	Védett lakások fogyatékos fiataloknak	700 000
34	Decentralizált bérlakás program	1 800 000
35	Zöldségpiac modernizálása, funkcióváltás	1 200 000

S.SZ.	Projekt	Költségvetés
36	Vasúti átjáró gyalogos és biciklis forgalomnak (2)	1 200 000
37	Új zöldségpiac	1 700 000
38	Brassó út meghosszabbítása	4 500 000
39	Mikó park program	1 620 000
40	Kossuth utcai bérlakás program	2 500 000
41	Térségi buszmegálló korszerűsítése	1 100 000
42	Lakónegyedek felújítása	2 720 000
43	Lakóházak épületenergetikai rehabilitációja	8 700 000
44	Ifjúság park rehabilitációja	150 000
45	József Attila Iskola Cristea és Testvériség épületének rehabilitálása és after-school létesítése	2 400 000
46	Polgármesteri hivatal energetikai rehabilitációja	1 100 000
47	INNOKULT központ energetikai rehabilitációja és modernizálása	3 900 000
48	Liviu Rebreanu iskola rehabilitálása és felszerelése	2 400 000
49	Vasúti átjáró és csomópontok felújítása	5 600 000
50	Kossuth Lajos utcai forgalom átszervezése	2 540 000
51	Petőfi utca 38. szám alatti épület restaurálása	4 100 000
52	Petőfi Sándor iskola sportterme	1 700 000
53	Nagy István Líceum sportterme	1 700 000
54	Szennyvíz és esővízhálózat szétválasztása	850 000
55	Elektromos jármű szerviz	1 210 000
56	Közkerékpár-rendszer	320 000
57	Elektromos töltőállomás	1 650 000
58	Intelligens, akadálymentesített buszmegállók	3 150 000
59	Kossuth üzletutca	800 000
	Összesen euróban:	106 720 000

További projektek, amelyek stratégiai fontosságúak, azonban nem kerültek fel a projektek operatív költségvetés alapján limitált listájára:

- áramtermelési beruházások (fotovoltaikus, vízerőműi, illetve kapcsolt energiatermelés)
- közétkeztetés
- öt további városrészi óvoda modernizálása
- rekreációs kerékpárutak
- távhőrendszer technológiai megújítása (hőcserélők, közintézmények csatlakozása)
- Sport szálló épületének felújítása
- CLLD beruházások.

Mivel a ROP projektjei finanszírozási intenzitása magas, ezért figyelembe kell venni, hogy azok gyakorlatilag csak 10%-os arányban terhelik meg a helyi költségvetést, azaz a később

kialakítandó prioritás-listának megfelelően a további projektek is felkerülhetnek a listára, a stratégia félidejű felülvizsgálata alapján.

Megvalósítás, monitoring, értékelés

A stratégia jelen szakaszának tartalmi kifejtéséhez a szabályozási keretét az illetékes minisztérium és az irányító hatóság határozza meg, ezért átdolgozásra lesz szükség. Intézményi vonatkozásban ezért csak a legfontosabb elveket határozzuk meg.

Intézményi megoldások

A stratégia megvalósítása során az alábbi szervezeti megoldásokat kell alkalmazni:

- társadalmi kontroll biztosítása
 - o sajtómunka
 - o stratégiai tájékoztató iroda
 - o közmeghallgatások
 - o lakossági szintű monitoring testületek
 - o célcsoporti egyeztetések
 - o online egyeztetések, elégedettség folyamatos és féléves mérése
- partnerség
 - o tervezésbe bevont partnerekből nyitott tagságú stratégiai egyeztetési fórum kialakítása
 - o tematikus monitoring bizottságok (gazdaság, társadalom, környezet, gondozási) létrehozása, féléves
- városi hatóság (autoritate urbana) létrehozása
- szakmai-műszaki kontroll biztosítása a municípiumi főépítész tanácsadó műszaki bizottsága révén, a főépítész irányításával
- felsőoktatási partnerség: a városban működő két felsőoktatási intézménnyel partnerséget kell kialakítani a stratégia megvalósulásával és kommunikációjának tervezésével kapcsolatban, valamint a tervezés során bevezetett felsőoktatási fórumot kell tartani évente

A stratégia felülvizsgálata a félidős értékelés alapján lehetséges, vagy valamelyik ebben a fejezetben jelzett partner, szervezet írásban megfogalmazott kérése alapján. A módosítási

eljárást azonnal meg kell indítani, amennyiben az irányító hatóság megjelenti az IVS finanszírozásának végleges eljárásrendjét, valamint ha a későbbiekben érdemi módosítást hajt végre.

A stratégia kidolgozásával megegyező minőségű egyeztetések és partnerségi tevékenység alapján a stratégiai módosításáról a helyi tanács dönt 2/3-os többséggel.

A projektek jelentős része nem az Európai Unió Alapjaiból kerül finanszírozásra, ezért minden éves költségvetés tervezésekor át kell tekinteni a következő évre ütemezett, helyi költségvetésből finanszírozandó projektek listáját – figyelembe kell venni, hogy a 2023-ig terjedő időszakban további kisebb beavatkozások válhatnak szükségessé, amelyek amennyiben 1 millió euró alatti értékűek, stratégia módosítása nélkül finanszírozáshoz jutnak, amennyiben azonban a beruházás várható értéke meghaladja az 1 millió eurós értéket, a költségvetési forrás jelen stratégia iránymutatása szerint csak a stratégia módosításával nyújtható – amennyiben az egyeztetések és az elemzések alapján az adott projekt stratégiai jelentőségűnek bizonyul. Jelen szabály nem alkalmazandó katasztrófa-elhárítási vagy egyéb vészhelyzetekkel kapcsolatos beruházások esetében, vagy amikor az adott beruházás jogszabályi kötelezettségből következik, amennyiben a jogszabályi kötelezettség a stratégia elfogadása után lép hatályba.

A projekt portfólióban szereplő, valamint utána megemlített projektek prioritásának megállapítása a városi hatóság feladata. A prioritások megállapítási folyamatát a ROP Irányító Hatóság közli majd, ugyanakkor biztosítani kell a beavatkozások kiválasztásának folyamatában a jelen stratégiában meghatározott célok eléréséhez való hozzájárulás mértékét. A prioritás megállapítása során nem lehet figyelembe venni, hogy mi az, amire van uniós alapú finanszírozás, ez ugyanis a stratégiai célok elérése és az integrált megközelítés alkalmazása ellen hat.

A ROP 4. főtengelyén megvalósított projektek esetében a megyeszékhelynek a következő jogai és kötelezettségei vannak:

- A ROP Irányító Hatóság igénylésére, a megyeszékhely részt vesz a ROP 4. – Fenntartható városi fejlesztések támogatása főtengelye stratégiai intézkedéseit kiválasztó eljárás, a kiválasztási kritériumok, 4. – Fenntartható városi fejlesztések

támogatása főtengely a Fenntartható városi fejlesztések Általános megvalósítási útmutatója, valamint a projektkiírások specifikus útmutatója kidolgozásában.

- Megszervezi a helyi stratégiai kiválasztási eljárást, biztosítva a pártatlanságot és az átláthatóságot, az eljárási előírásoknak, a 4. – Fenntartható városi fejlesztések támogatása főtengely Fenntartható városi fejlesztések Általános megvalósítási útmutatójának, és/vagy, a ROP Irányító Hatóság által közzétett és jóváhagyott más specifikus útmutatóknak, és felel az eljárás lebonyolításáért.
- A specifikus eljárásoknak megfelelően, időszakos jelentést küld a ROP Irányító Hatóságának a stratégiai kiválasztási eljárás helyzetéről, valamint más, a ROP Irányító Hatósága által igényelt jelentéseket.
- A ROP Irányító Hatóság igénylésére, a megyeszékhelynek kötelessége újraellenőrizni a 4. – Fenntartható városi fejlesztések támogatása főtengely stratégiai kiválasztási eljárása bizonyos szakaszait, a delegált hatáskörök ellenőrzésére és/vagy a műveletek stratégiai kiválasztási eljárására vonatkozó előírásoknak, valamint az ellenőrzési/auditáló hatáskörökkel rendelkező intézmények/struktúrák jelentéseiben megfogalmazott ajánlásoknak megfelelően.

Cselekvési terv

Szükséges erőforrások:

- a városi hatóság nem igényel többletforrásokat, mivel minden szereplője a polgármesteri hivatal tisztviselője, a városi hatóság nem igényel saját eszközöket sem, és a meglévő állások elégtelenek jelenleg a célok megvalósításához – javasolt 5, felsőfokú végzettséggel, városfejlesztésben, kommunikációban, uniós projekteken, közintézményi menedzsmentben, és veszélyeztetett réteggel való foglalkozásban tapasztalattal rendelkező munkatárs alkalmazása versenyvizsgával.
- a stratégiai tájékoztatási iroda 5 fővel működik, egy akadálymentesített, legalább 20 fő befogadására alkalmas tárgyalóval kiegészített irodával, 5 új számítógéppel, kommunikációs eszközökkel, A4-A3 színes multifunkcionális eszközzel, videoprojektorral, vetítővászonnal. Az iroda költségvetésébe be kell tervezni a partnerségi és lakossági események reprezentációs és catering költségeit is – az iroda költségvetése nem haladhatja meg a stratégia keretében megvalósuló projektek teljes költségvetésének 1,5 %-át.
- a kommunikációs feladatokat a városban működő egyetemekkel közösen tervezi meg a polgármesteri hivatal, ugyanakkor az egyes kommunikációs feladatokat szakcégekre bízva, eredményorientált szerződések alapján – a projektenkénti kommunikációs költség nem haladhatja meg a teljes projekt költségvetés 0,4%-át.
- a félideji felülvizsgálatot és az esetleges stratégia módosítások kidolgozását előzetes piackutatás alapján (legalább 5 értékelhető ajánlat alapján) kell szakértőkkel szerződni (adott esetben felsőoktatási szereplővel); a szakértői csoport legalább az alábbiakat kell tartalmazza: közigazdász, építész, szociológus, közlekedési szakértő – a stratégia módosítása és a félidejű felülvizsgálat értéke esetenként nem haladhatja meg a stratégia kidolgozásának 30%-át.

Indikátorok

Helyi közszállítás utasai (modal split %-a)

- eredeti: 11%
- cél: 15%

Forgalomból származó üvegházhatást okozó gázok kibocsátás (t CO₂)

- eredeti: 10 502 t/év, a PAEDnak megfelelően
- cél: 8 039 t/év

A közszállítási és a nem motorizált közlekedést célzó intézkedések (projektszám)

- eredeti: 0
- cél: 5

A CO₂ kibocsátás csökkentésére vonatkozó intézkedések, kivétel a közszállítási és a nem motorizált közlekedést érintők (projektszám)

- eredeti: 0
- cél: 4

Az új vagy felújított villamos/metró útvonalak hossza (km)

- eredeti: 0 km
- cél: 0 km

Az integrált városfejlesztési stratégiával rendelkező részben lakók száma (fő)

- eredeti: 38 966, 2011 népszámlálás alapján
- cél: legkevesebb 32 000

Megyeszékhelyek zöldövezetei (nm/lakos)

- eredeti: 16 nm/lakos
- cél: 27 nm/lakos

Városi övezetben épített vagy felújított köz- vagy kereskedelmi épületek (nm)

- eredeti: 0 nm
- cél: 8 000 nm

Partnerség

Egyeztetés

A stratégia elkészítése során a következő intézményekkel, szervezetekkel egyeztettek a tervezéssel megbízott szakértők: Csíkszereda municípium műszaki bizottsága, Csíkszereda helyi tanácsa, Csíki Vállalkozók Egyesülte, Kereskedelmi és Iparkamara, municípiumi rendőr felügyelőség, a felsőoktatási fórum keretében Sapientia EMTE és Szent István Egyetem, Csíki Anyák Egyesülete, a szociális fórum keretében a Caritas és a Riehen Egyesület, valamint a Happy Down és a Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság, egyetemi diáktanács, a közoktatási fórum keretén belül valamennyi közoktatási intézmény, Hargita Megyei Tanfelügyelőség, városi közszolgáltató vállalatok (Goscom, Harviz, Csíki Transz, Eco Csík), Hargita Megyei Mozgássérültek Egyesülete, Zöld Székely Egyesület, kulturális rendezvényeket szervező szereplők, polgármesteri hivatal vezetői értekezlete.

Online intézményi egyeztetést folytattunk az oktatási intézményekkel a pontos beruházási igények beazonosítása érdekében.

Az egyeztetések és a partnerség építés jól megalapozza a stratégia megvalósításához szükséges egyeztetéseket – az egyes intézményi és érdekképviselői szereplők a felkérést minden esetben komolyan vették, és kimagaslóan jó minőségű javaslatokat tettek.

Részvétel

A társadalmi részvétel biztosítása érdekében az alábbi eszközöket választottuk:

- sajtótájékoztató, sajtómunka (beleértve interjúkat is),
- 1.000 fős reprezentatív kérdőíves lakossági felmérés,
- közlekedési problémák online bejelentése,
- ingázók, turisták javaslatainak online rögzítése,
- online közvita,
- nyilvános közvita a csíkszeredai városházán.

A különböző társadalmi csoportok véleményének becsatornázása érdekében a tervezésbe bevontunk több szervezetet is, lásd az előző szakaszt.

A stratégiai tervezésben jellemzően a tervezési folyamat végeredményét szokás egyeztetni, azonban a tervezők Csíkszeredában már a problémák beazonosításában is a partnerségre és a társadalmi részvételre helyezték a hangsúlyt.

A stratégia tartalmi megalapozását (problémák, javaslatok) 1.620 csíkszeredai összesen 500 órányi gondolkodásával segítette, melyért a tervezők és a város közössége köszönettel tartoznak.